

ÍGY SZÓLT MICHELANGELO:

Színnel, vonallal a nagy Sixtinát
 Benépesítém, mély kínok szülője,
 S a Mediciek sírján a halált
 Életre hívtam, és a bamba kőbe
 Lelket csiholtam, s ama kupolát
 Emeltem, bizton nézni az időkre.
 De mindez láz és dac volt, s koronám
 Halottas ékszer, mely a néma főre
 Úgy hull, miként Atlaszra a világ,
 S szemem kiégett, és orrom betörve.
 A nyirkos bolt ölén nem nyit virág,
 S hiába hulltam sóvárgón a kőre,
 S hiába hívtam én Vittoriát,
 Már nincs, kivel haragvó szám pörölne.
 Firenze rab, s az ormótlan világ
 Csak szunnyadó márványok temetője.

IDEGEN SÍROK KÖZT

Idegen sírok közt botorkál a lábam,
 Idegen ősz fázós, öreg avarában.

Idegen táj néz rám, hűvös őszi szántás,
 Idegenül kong egy távoli kiáltás.

Nézem a sok kis sírt, egyszerű kis lelkek,
 Itt aludják át az ősz, a gyászt, a csendet.

Minden második hant keresztje tudatja,
Hogy alatta alszik egy idegen Anna.

Milyenek lehettek? Szelíd, szláv leányok,
Szívükben viseltek egy bús mennyországot,

Csönddel, áhítattal jártak a mezőben,
Amíg elpihentek a kis temetőben,

Hol egy idegen és halálos bús szív vár
Távoli Annára, ki messzebb a sírnál.

BÚCSÚ

Ez az én vérem, ó, vegyétek,
Vegyétek tűnő életem.
A tűnő élet örökélet,
Ha vérét és szavát veszem.

Nem a mulandó, tarka szókat,
Mik zengnek utcán és teren,
De a magányba elbuvókat,
Miket láz és örvény terem.
A csodálatos, tiszta szókat,
Mik fél zene, fél rejtelem,
S mik mélyebbek, mint végső sóhaj
Az elröppenő életen.

HIMNUSZ A HOLDHOZ

Halvány, rejtelmes asszony az egen,
Te delejes nézésű idegen,
Téged dalol ma fájó idegem.

Astarte, ezüst íj az ég ivén,
Felhők fátylán át csillogó szirén,
Nem ér föl hozzád szomorú ígém!

Te bujdosál Genezáret felett,
És nézed a szentjánostüzeket,
Miket a fáradt föld csóvál neked.

Szerelmek és halálok éjjelén,
Te egykedvűn ragyogsz az ég mezén,
Hiába sír hozzád harmat, remény.

Te csak ballagsz az azúr réteken,
Hívősen égsz a tört tekinteten,
S csillogsz a sírokon és vérteken.

Feléd sikolt az ujjongó gyerek,
Feléd dagadnak zengő tengerek,
Ezüst boglár fekete gyász felett.

ÜDVÖZLET TÖMÖRKÉNYNEK

Emlékek holdvilágos ablakán át
Nézem a messi, áldott Tisza táját.

Az égi nyájak lassan elterülnek,
S a holdban Dávid halkan hegedülget.

A jegenyék őrten állnak a világon,
És a világ szép, csendes magyar álom.

Mit, napi gondja közt eltörődvén,
Most álmodik bús szeliden Tömörkény.

...Még itt ülök én idegen telekben,
De a magyar nyár napja ég szememben,

S nagy jegenyék zenéjét zúgja vérem
A törpe fenyvek görbe erdejében.

VISSZATÉRTEM

Ma visszatértem. Régen vártak ők már,
A tél ágyában álmodó mezők,
A koszorús hegyek, a szőke felhők,
Mint tékozló fiút, kerestek ők.

Én ázó őszben és keserű télben
Az alacsony falak közt, éberem,
Rájuk gondoltam fázva és remélve,
Míg sírva égett hamvadó szénem.

Ma visszatértem. Szívemet kitértam,
És késő vággyal átöleltem őt,
Az őszök és telek száműzetésén
Esdőn idézett gyönyörű mezőt.

Ólmos napok ónsúlya mind lepergett,
Feküdtem ágyán, s ő egy lett velem.
S a napra gondoltam, ha majd fölöttem
Halkan rügyezve gyöngyvirág terem.

ODÜSSZEUSZ BÚCSÚZIK

Ez Ithaka, a szürkülő sziget,
Borús olajfák árnya rámborul ma,
S egy tűnt gyerekség fonnyadt koszorúja
Övezi át ez elhantolt szívet.

Ez Ithaka. A nyáj lágyan kolompol,
Vén kondás ballag gödölyék után,
Álom porába hull a délután,
S a tenger mormol, mint fáradt komondor.

De én e tájon túl emlékezem,
Kalipszóra virágos éveken,
S eszembe jutsz: Kirkének édes éje,

S a szemfödő alatt is fölzokog
A drága múlt, és sírván gondolok
Aranyhajú szirének énekére.

FALUSI ÉJSZAKA

A hideg, szűzi csillagok alatt
Az ember és a ház mind alszanak.

És alszanak a harsány kakasok,
És álmodoznak az üres kasok.

És alszanak a méla tehének,
És elpihent a köhögős gyerek.

És alszanak a tehervonatok,
A kocsmá is álomba szunnyadott.

És alszik oszlopán Szűz Mária,
S ölen csillagmosollyal egy Fia.

Csak az örökmécs vörös fénye leng,
S a bakter zeng százéves éneket.

Aludj te is, te forró, kába agy,
A hideg, szűzi csillagok alatt.

RÓMAI MÓDON...

Tanulj szenvedni és meghalni szépen,
És szorítsd össze némán ajakad,
Borulj könyved fölé kemény kevélyen,
S ne nézd az órát, mely éjfélt mutat.

Csak azt tekintsd, hogy mily tűnő az élet,
Csak azt tekintsd: a művészet örök,
Szonetté váljék vágyad és reményed,
És Krisztus függjön hült ágyad fölött.

És mosolyogj szelíden e világon,
Mely élni mer, bár élni szenvedés,
S lemond fakírként, aki jó s merész.

Ha elhagyott, elszárgult az élet,
Mint autók szirénahangjai,
Halj meg vitézül, végső római!

SANDRO BOTTICELLI

Savonarola halála után

Hogy máglya füstjén égbe szállt a lelke,
A komoly és bús, de firenzei,
Ő tétlenül ült a paletta mellett,
S árván gyászoltak véle képei.

Savonarola, szent Savonarola,
Zokogta Sandro, s nézte mereven
Az ősi dómot, mely barnán ragyogva
Keservét kongta szét a kék egen.

És Botticelli többé nem találta
A színeket, a régi szépeket,
Csak nézte fájón, vágyon az eget.

A szűz eget, mely álmainknak álma,
Hol arany és kék szárnyas angyaloknak
Szemében az üdv színei ragyognak.

TRISTIA

Úgy elnézem őket,
A bús faluban az ég eresze alatt
Csodálkozva váró, törpe, vén lovakat.
Ó, micsoda bánat és micsoda élet,
Ti fakó, ti néma, ti semmibe néző
Céltalan testvérek.

Úgy elnézem őket,
A bús fenyéren a törpe fenyők alatt
Keservesen szántó öreg parasztokat.
Ó, micsoda bánat és micsoda végzet,
S én a magaméval reménytelen göggel
Hordom az övéket.

Országos Széchényi Könyvtár

ANAKREONTIKUM

Anakreon öreg volt,
De tenger, ég derűje
Ragyogta által őszét.
Vitéz Mihály szegény volt,
De a szabad vidámság
Megaranyozta sorsát.
Én, tűnő éveimmel
S növekvő gondjaimmal
Az alkonyi fenyéren,
A végeken bolyongok,
Nincs vélem ifju Erosz
S a gyönyörű szabadság.

De gondban és igában
Mégis, mégis szívemből
Kitör az ősi jókedv,
És habzó aranyával
Arany napot köszöntök,
Mely másokat ragyog be,
S talán síromra téved.

ARANY NAPOK...

Arany napok, kik éjbe vesztetek,
Emlékek holdja jár felettetek.
Emlékek holdja hűvös, holt ezüst,
– Halkan, ti bűvös álmhegedűk!

Aranyhadjad, mely nékem ragyogott,
Most vágyaim örök sírján lobog,
Mint szomorúfűz, mely az őszbe' csügg,
– Halkan, ti fáradt bánathegedűk!

Aranyhúr, melyen zsongott vágy, remény,
Fiatal élet, nem vagy már enyém,
Vágy nem repült, remény nem teljesült,
– Halkan, ti hívó halálhegedűk!

AZ ELREJTEZŐ

Már én magányosan hagyom, hogy rámzuhogjon
Az élet tarka súlya: virágok és kövek,
Csak egy csillagra nézek az örök kriptabolton,
S megállok csöndesen már, mint egy fáradt cövek.

Keresem én emésztő és forró lázban égve
Őrülden és vakon és balgán a végtelent,
Ezért omoltam én nők örvénylő ölébe,
És ittam a nedűt, mely feledést teremt.

Bolond, balog szerelmek, ti kicsi földi dolgok,
Mily oktan és béna a vágy mind itt alatt,
S milyen nyugodt ütemre forognak fönna a bolygók,
Nem bántja, rántja őket a fájó akarat!

Testvéreim az égen, már én is megtanultam
Egy élet omladékán e boldog ütemet.
Most már csak nézni fognak örökké elcsitultan,
Vágy nélkül nézni fognak ez elrévült szemek.

ISTEN HÁTA MÖGÖTT

Oly unt ma a kisváros, oly szűk ma a világ,
Úgy vonnak, úgy üzennek a távol Indiák.

Oly bús a kaszinó, s Gvadányi képe fáj,
Úgy hí, úgy int keletről egy naphímezte táj.

Talán Japánba kéne elmenni csendesen,
Ott könnyü a halál, és az élet nesztelen.

Talán az Újvilágban, őserdők szigetén
Feledném, hogy milyen nyútt az idegem, szegény.

Talán a büszke Berlin zuhatag élete
Lenne e kósza érzés zenekisérete.

Talán az Óceánnak egy pontján él a táj,
Hol kifáradt sirályként némán lehull a vágy.

Vagy a komor középkor tömjéne kell neked,
Szívem, s az égi ostya aranykehely felett?

Vagy nincs a nap alatt már sehol tenyérsi hely,
Hol végtelenbe indult vágyam, te, elpihenj?

Talán az éjbe omlott tájékok lelke hí,
S a kedves cimboráknak elporlott szívei?

A KÖLTŐ SZÓL:

Itt nincs megállás, és nincs koszorú,
Én keresem magam, s nem győztem én még,
Kevés remény int, és szörnyű ború,
S itt nem segít, csak álom és vitézség.
Vívok, vivódom, és e harc örök,
És el nem érem magamat soha,
S a mélyből mind mélyebb után török,
S versem sora a végtelen sora.
Talán egyhangú és reménytelen,
De nékem életem és végzetem.

SÍRVERS

Utolsó állomás, közömbös, árva község,
Hol fonnyad az öröm, és elhervad a vágy,
Hol lassan omladoz az avatag örökség,
S Vak Béla lelke sír mohos torony falán,
Ha egyszer erre jó egy távoli, finom nő,
Kinek szívében a könny harmata remeg,
És lelke bánatos, mint nárcisz, mely siron nő,
(Ó, távoli öröm, ó, messzi szép szemek!)
Majd fogja mondani öreg tetőkre nézve,
Melyek alatt lomhán pereg a holt idő:

– E fásult zugban élt fájó vágyak zenésze,
Szívében szent tavasz dalait őriző,
Itt élt, sötét szemét e sötét gyászra vetve,
Derűt, Itáliát keresve hasztalan,
Míg elpártolt barát, ifjuság, jószerencse,
És messze élt a nő, ki dalaiba van.
Itt élt, itt álmodott, itt várta kora végét,
S nem látta a világ, mily szörnyű élet ez,
Mert gyásza férfibú, s az örök égi szépség,
A művészet sebet s örvényt mind béfedez.

KALÓZHAJÓ

Fekete zászló és piros vitorla:
Így indulunk az éjbe, a tilosba.

Párolg az ég, és balzsamos a tenger:
Megyünk, megyünk, mámmal és sebekkel.

Szirtek, szirének jönnek, tűnnek egyre,
Mi vígan nézünk a sötét egekre.

És hirtelen a bátor utat állja
Egy szürke szirten holtak karneválja.

Fekete zászló és piros vitorla
Félőn tekint a megtért utasokra.

Az ég szeles lesz, és vemhes a tenger,
Kalózhajó, a szíved hevesen ver,

Fekete zászlód csöndesen lehajtod,
Piros vitorlád kémli a túlpártot.

MINDENKINEK

Ó, emberek, szeretni kell a földet,
S szeretni kell borút és bánatot,
Örülni kell derűnek és esőnek,
S dalolni kell, ha minden elhagyott.

Örülni kell a gazdag hervadásnak,
Dalolni kell a téli sírokon,
Szeretni kell a csillagot s az árnyat,
És tudni kell, hogy gyöngy és könny rokon!

Ezt hirdeti ma nektek egy magányos,
Bánatos ember, aki messze ment,
Ki mosolyogni tud már bánatához,
S vágnak, reménynek rég békét izent.

MÁRI NÉNÉM

Mikor meghalt, megállt az óra,
Az örökmécses kialudt.
Fehér ruháját rája adták,
– Szolgálólánya volt az Úrnak –
S tudta, hogy e világ hazug.

„Etelka” volt legszebb regénye,
A legszebb képe ó fametszet,
Melyen a sarlós holdon állott
– S az öskígyó farkát tapodta –
Mária, anyja kegyelemnek.

És titkos, távol férfi hőse
A kapitány, mártír Sebestyén,
Fához kötözve, égre nézve,
Míg az arany nyilak piros rést
Hasítanak boldog, ifju testén.

EGYETLEN ÉS KEGYETLEN...

A napon, a verőfényes napon
Mennek a nők vígan s álmatagon.

Lebeg a kócsag, és virág virit,
A tavasz, a tavasz bontja színeit.

Mily szép e világ, gyönyörű tünemény,
Bús életem, rád tűz e büszke fény.

A napvilág, a boldog nagy világ
Ezer ékét dúsan tündöklő rád.

Miért, miért, én még ifju szívem,
Hogy néked mégis ma nem kell senkisémet?

Az élet selymén hímezett csodák,
Nem kellene ez újult violák.

Csak Anna kell, csak Anna, aki nincs.
Egyetlen és kegyetlen drága kincs.

Szegény sorsom nagy diadémje Ő,
Imádandó és énekelendő!

Ki tudja, hol van, hogy ma kit szeret?
Borulj rá mámorral, fiatal kikelet!

GLÓRIA

Ott fekszik ő a lány, meleg alomba rejtve,
És nézi vidoran, hogy az öreg tehén
Párát fú csöndesen a néma, téli estbe,
S szóke szénán topog szelíden, feketén.

A boldog bambino, a názáreti gyermek,
December gyermeke hallgatja vidoran,
A csordapásztorok milyen dalt énekelnek
Az éji delelő nyugodt óráiban.

Az isteni gyerek szétnéz e vak világon,
Mely földnek hívatik, bús csillag, ó, de szép,
S ahogy leszáll reá ég harmata, az álom,
Tovább hallgatja a szférák víg énekét.

Nem messze tőle már a szomorú olajfák
– A hold a táj felett ma is éppúgy lebeg –
Mint azon az éjszakán, hogy hitványul eladják,
S kiissza egymagán a szörnyü serleget.

És mégis menni fog, és harminchárom évet
Bolyong, míg az egek kárpitja meghasad.
...Most boldog csillagok biztos tüzei égnek,
S a béke éve szánt a csillagok alatt!

HEGEDŰ

Országos Széchenyi Könyvtár

Ha meghalok – a csönd oly nagyszerű –,
Elhallgat e világi tájakon
Egy fájó hegedű.

Egy hegedű, mely – boldog emberek –
A végtelen, reménytelen borút
Zengette meg.

A bánatot, hogy nincs igazi öröm,
És nincs igazi vágy, mely teljesül
E vérkönyves rögön.

A bánatot, mely legszebb mégis itt,
Mely borban, kéjben bíbor, isteni
Virágként kivirít.

Ha meghalok – a csönd az én hazám –,
Akkor fogok én élni, győzni majd
Igazán.

GYÁSZINDULÓ

Vigyétek őt zenével és babérral,
Esett hős, ó, de harcban elesett.
Küzdött magánnyal, kórral és magával,
De ködön át kereste az eget.

S bár önmagát és éltét nem találta,
Kereste mégis, és keresni szép.
Temessétek mellé kora halála
Borús okát: derékon tört hitét.

Talán kihajt az áldott anyasírból,
Jövőbe nő, piros lesz, és meleg,
S kijönnek hozzá az új emberek,

S szívükre tűzve vígan, bízva bízón
Indulnak új harcokra, ifju hévvel.
Vigyétek őt babérral és zenével!

AZÉRT SZERETLEK, ANNA...

Azért szeretlek Anna, mert nagy emlék,
A tünde múlt örök hárfája vagy,
Mert fölzokog egy szép, bús végtelenség,
Ha visszazendül távozó szavad.

Azért szeretlek, mert veled kerestem
A májuséj kárpitján csillagot,
Mely őszök őszén és dermedt telekben
Fiatál lánggal ott tovább ragyog.

És tündököl egy messzi szerelemre,
Mely győztesen zeng sors és sír felett,
S elmúlt kezek bucsúzásán merengve
A szűz magasban fénye megreteg!

MAGAMRÓL, MESSZIRŐL

Az életet
Imádba ő
Reménytelen,
S dalolva ment,
Hódolva ment
Keresztül téreken és réteken.

Piros szive
Bús titkosan
Vérzett szegény,
S azt hitte mind,
Hogy ő szelid,
Hogy ő csöndes, fásult, fáradt legény.

De egymagán
Virrasztva mély,
Vak éjeken,
Föltört kevély
Nagy zokszava,
S belédöngött az ájult végtelen!

S a csillagok,
Sápadt szivek
Nézték merőn,

Mi láng lobog
Oly vézsesen,
Lidércesen e földi temetőn?

ANNÁRÓL, MESSZIRÓL

Kis falvakon és nagy pusztákon át
A város küld felém víg harsonát.
Víg harsonát és vad nászindulót.
Ma még, szívem, ma még, elindulok!

Ragyogva várnak messze körutak,
Kongó terek, zengő szökőkutak.
Ott tündököl száz arany kirakat
Egekbe néző erkélyek alatt.

S a kirakatok előtt Anna jár,
Ó, boldog, fényes, selymes Anna-bál.
Fiatal arcán új tavasz ragyog,
Mely engemet örökre elhagyott.

Fiatal teste vígan megfeszül,
Akit imádtam reménytelenül,
Fiatal ajkán új mosoly nevet:
Felétek új, boldog sihederek!

BÖLCSÉN ÉS DERÚSEN

Bölcsen és derúsen be szép volna élni,
Élni, nem remélni,
Haláltól se félni, véle megbékélni.

Temetőbe jární, vígan elsétálni,
Koszorúkat látni,
S mosolyogni: útunk oda mily parányi.

Nézni az egekre, tavaszi mezőkre,
Téli örökzöldre,
Altatóra várva heverni a földre.

Bölcsen és derűsen be szép volna élni,
Élni, mit se félni,
Rövid földi lázat könnyűnek itélni!

VÉGTELENSÉG VERSE

Kis lételemmel szemben, kék szemével
Nyugodtan néz a mély, nagy végtelenség,
Ragyog, ragyog, és mosolyogva néz le
Elcsukló sírást, elfutó szerencsét.
Én itt ülök, és írok a magányban,
A gyertya fogy, az örök fény közelget,
Mint siralomház árnyán ül az árva,
Szegény rab, s örvény párkányán a gyermek,
Ó, végtelenség, szép, mély végtelenség,
Szemedbe néznék, s lehunyom szemem.
S alélva, mint álmában gügyögő fény,
Neved szólítom bús szerelmesen.

ALTATÓ

Fordulj be csöndesen, s feledd el, ami bántott,
A kaján arcokat, a keserű világot!

Fordulj be csöndesen, s gondolj egy nyári éjre,
Mely tisztán ott ragyog lelked mély tükörébe.

Fordulj be csöndesen, és légy tizenhat éves,
És légy szép, fiatal, halálos vággyal ékes!

És ártatlan, szabad, ki azt hiszi, merengvén,
Hogy ifju elmúlás vár rá egy boldog estvén.

Fordulj be csöndesen, és tudd feledni szépen
A rút, unt életet a halál tükörében.

VIDÁM TUDOMÁNY

Képektől és szobroktól messze menve,
Lassan föléledsz végre, életem,
És elcsitulsz, távol szépség szerelme,
S a tudás fáját vígan ízlelem.

Az enyhe csöndet a nyugodt szobában,
Az asztalnál, hol orgona virul,
A boldog ágyat a holdfényes árnyban,
Mikor a lámpa és a gond kihuny.

S a múlt oly élő, meghittten meleg lesz,
Váradi utcák és szegedi táj,
Korán kelő szememben tarka reggel,
Hő délutánon álmatag diván.

És viruló nők, kacaj és ígéret
És ciprusok az áldozó napon,
Míg karjaink kitarjuk: édes élet,
Te egyetlen eltűnő alkalom.

Az élet nem nagy, ó, de szép az élet,
S a szálló percek balzsama örök,
S a boldog órák később is zenélnek,
Csak lelked légyen fiatal s görög!

Egy harmincéves férfi így dalol ma,
S bár sok fanyar bú forr borába még,
Már ujjongani meri: heuréka,
Múló az élet, de múltóba szép!

ROBOGVA JÖN...

Robogva jön, mint gyorsvonat az éjben,
Harmincadik évem.

Hoz-e hitet, dalt, aranyat vagy asszonyt,
Aki itt marasszon?

Hoz-e győzelmet, hoz-e végre békét,
Csöndes őszök ékét?

Lehet-e egyszer boldogan szétnézni,
Túnt tavaszt idézni?

Pipázni vígan, bátran verekedni,
Vagy vár már a semmi?

Elvisz-e délre, vagy elvisz örökre
A fekete rögbe?

Robogva jön, mint gyorsvonat az éjben,
Harmincadik évem...

FALUSI HOLD

Tar ágak közt a falusi egen
Napeste jöttén a hold megjelen.

Újult karéja tündökölni kezd,
S megszépül a szegény falusi est.

Alacsony homlokú házak fölött
Virraszt varázsa, a bús és örök.

S hogy nő az árny és húga, a magány,
Mindent dúsabbá nő az éj falán.

Vékony karéja folyton fényesebb,
Már glória lesz holt tetők felett.

Ő a szerelmem, vágyam csillaga,
Az életem, az álmom ő maga.

Szép tünde csillag tar ágak között,
Ott tündökölsz már kedvesem fölött:

Ki dús haját, mely fényeddel rokon,
Most bontja ki a messzi balkonon.

BUJDOSÓ BALASSI

Mily messzi, messzi vagy már,
Hazám, Annám, víg ifjuságom,
Reményem, életem.
Messzebb, mint az égi hold
S éji álom!

Mily szörnyü, szörnyü erre
Hazám határát sírva nézni.
Örömet és életet,
Mint hantolt kísértetet
Fölidézni!

Be könnyü, könnyü lesz majd
Fehér zászlóval visszatérni.
Piros sebbel, jaj, mi szép
Zöld fűre hullni, mint halott
És férfi.

ÜZENET SZAKOLCÁRÓL 1913-BÓL

Emőd Tamásnak

Hallgatsz, s e csönd oly beszédes nekem,
Elhallgatom magányos éjeken.

Robot jaját hallom belőle szólni,
Arany szívvel ólomba kell omolni.

Vagy hogy egészebb vers nélkül az élet,
S csak élni szép: ez az igaz művészet?

Hisz ifju vagy, és kedves ifju nőknek,
Hallgatsz, s virágaid szivedbe nőnek.

Hallgatsz, s csönded oly beszédes nekem,
Elhallgatom magányos éjeken.

KÉSŐ VALLOMÁS

Egy képét láttam arany medaillonban,
Tizenhat évvel szőkén rámmosolygott,
Hol voltam akkor én, ó, hol bolyongtam,
Hol vártam a nőt, a veszélyt, a sorsot?

Milyen sikátor rejtett tőle féltőn,
Féltékenyen milyen könyv volt előttem,
Milyen nyomor és milyen bánat őrzött,
Hogy nem kerestem, s hozzá nem vetődtem?

És e mosoly, e szűz, tizenhat éves,
Kit üdvözölt először és sóváran,
Ki állt ujjongva és győzőn elébem,
Míg én csillagra vártam a homályban?

Ha vissza tudnék menni e tavaszba,
S tizenhat éve küszöbére állni,
És mondani: „Üdvözlégy, ifju angyal,
E nap az élet és e perc királyi!

Megállj, hadd nézzek fiatal szemedbe,
És tiszta ajkad bíborát köszöntsem.
Ezért indultam a nagy tengerekre
Életgályámmal az örök időben.

E percet és e szent tizenhat évet
Most elviszem. Győzővé tett az élet.”

De én oly későn láttam ifju képed...

HOMONNAI

Én láttam őt ifju halála révén,
amint mosolygott sorson, életem,
amint gunyolta a meddő keservet
és nyilaidat, szörnyű szerelem!
És láttam őt, amint a léha, balga,
üres tömegtől szépen elvonult,
s a csillagok felé nézett szelíden,
s derűsen nézte az örök borút.
De szeme mélyén és a lelke mélyén

tudom, mily honvágy élt az Életért,
mily szomjuság, mily tantalusi mámor,
szegény fiú, csak harminc évet élt.
Barátaim, e sors feletti élet
így tűnjön el, némán, emléktelen,
és a jövő ne adjon éltet annak,
kitől ezt megtagadta a jelen?
Barátaim, valamit tenni kéne,
ajkam dalolni, s kérni tud csak itt,
Várad, ki városa vagy a jövőnek,
ó, ne feledd szegény Homonnait.

A BÁRKA RÉVBE INDUL

Az élet egyre mélyebb
És egyre csöndesebb,
És kincsesek a mélyek
Nyugodt roncsok felett.
A csillagok szelídek,
A bánat is pihen,
S a nyugalom von ívet
Az égen és szíven.
Sok zene, zaj elalszik,
Sok vihar is elül,
Megyünk örök virradtig
Vígán, de – egyedül.
Fölöttünk a béke
Galambja repül.

A NYÁRI TISZÁNÁL

Az öreg Tisza szörnyen zavaros.
Keserves kedvvel ostromolja partját.
Szilaj bánatát küldi benne
A nyugtalan Maros
S a távoli, koldus Máramaros.

Én hallgatom e hosszú zokogást,
Én értem e messze üzenetet,
Máramaros zagyva, fájó zenéjét,
Hol bujdokoltam,
S a Marosét, hová majd most megyek.

Öreg Tiszám, te régi, jó rokon,
Be egy a kedvünk, sorsunk és dalunk.
Találkozunk, bucsúzunk százszor,
És végre végtelen
Idegen ágy ölén csak elhalunk!

ANCSA SZOLGÁLÓ

A kis végváros vendéglője mélyén
A söntés rejtekén élt Ancsa lelkem,
S csodálkozott boros, bús éjek éjén,
Ha az urak mulattak ott a csendben.
A fásult jegyző s zordon szolgabíró
Szilaj nótákra zendített keményen,
És Ancsa hallgatott
Szelíd szláv dallamokkal a szívében.

Oly kender volt a kócos haja néki,
És oly kökény félős kék szeme párja,
Lelkében messze fenyvesek meséi,
Alacsony viskók rontó babonája.
Egy-két vad vendég megölelte néha,

S idegen szókat suttogott fülébe,
És Ancsa hallgatott,
És megriadva zajlott lomha vére.

És egyszer eltűnt áldott szegényével.
Tavaszkodott, a Morva zúgva áradt.
A Morva jó ágy, falujába ér el,
Hol most pattognak a fiatal ágak.
Mert ősi sors ez: hogy duzzad tavasszal
A Morva, és rügyez az ifju plánta...
És akkor este lett,
S a söntés Ancsát többé nem találta.

FALUSI HARANG VERSE

A hangom egyszer régen meghasadt.
A nagy, szent dómból selyem ég alatt
Idekerültem.
Szegény, repedt falusi harang.

Most hirdetem a parasztszületést,
És kongatom a koldústemetést.
Giling-galang,
S a jég ellen védem a vetést.

Ködös, kopott táj, fázós, idegen,
S én zengetem halottas énekem.
Bim-bam, bim-bam,
Fölöttem megmaradt a végtelen.

Távol harangok idekonganak:
Giling-galang, bim-bam, giling-galang.
Temet, sirat.
Engem sirat, temet száz büszke hang.
Száz boldogan zengő és távoli harang.

SZÉP CSÖNDESEN

Mindig hangfogóval, lassan muzsikáltam.
Kevély kurjantással
Jobban győzték kicsinyebbek nálam.

Én mindig a csöndes, holdas égre néztem,
S talán egy-két szelíd
Búslakodót így is megigéztem.

Mások csárdást húztak hangos életbálban,
Én egy-két szegénynek
A végeken vigaszt muzsikáltam.

Egyszer úgyis vége a zenének, táncnak,
S a kevély kurjantók
Velem együtt sírba botorkálnak.

PETŐFI ZOLTÁN

A kis szobában, hol e verset írom,
Lakott Zoltánka, a szép, bús gyerek,
S merengett egy korai, messze síron,
Hol apja alszik. Ó, hol is lehet?

S borongott S. M. kisasszony szerelmén,
S eszébe jutott Júlia anyja,
És fájt neki a titkos végtelenség
Felé sugárzó örök csillaga.

Borok és lányok mindhiába csalták
Rövid mámorba; nyomta valami:
Egy szent örökség roppant álmái.

Ez ablakból kitartra vézna karját
Felétek: élet, szabadság, halál,
S már vitte gyorsan az *Illés-batár!*

BETEGSZOBA

Ez ágyon ring most életem tova,
Ringatja láz, ringatja rejtelem,
Évek, remények, kétségek soka
Mind szállanak velem...

A bús világ, a dús kalmár világ
Oly messze megy, mint part a tengeren,
Föl a vitorlát, búgjátok, imák,
Harsog a végtelen.

S a lélek, aki meddően keresett
Írányt és partot, örömet, eget,
Most érzi, hogy az Isten közeleg,
S feléje integet.

Országos Széchényi Könyvtár

GLÓRIA

A hangod selyme egyszer elfakul,
Hajad aranya koporsóba hull.

Gyönyörű tested, e meleg szobor,
Hűvös rögök ölébe szétomol.

Jöhet idő, hogy élsz még és szeretsz,
S az én szívemben tél és este lesz.

Magányos este, fázós és beteg,
Már nem akarlak, és nem értelek.

Mi voltál? Játék. Eltörtél szegény.
A harc is elmúlt, és már nincs remény.

És mégis, mégis. Rímek, ritmusok
Szent tengerén elsüllyedt májusok

Gyönyöre zeng, és kínja ring tova,
A dalom él, és vége nincs soha!

SHAKESPEARE HALÁLA

Az Arany Szarvas zöldes udvarában,
Hová a gond, bú senkit sem kísér,
Az esti órák víg kompániája
Nézi: hogy száll az áprilisi éj.
Előttük az Avon sűrke vize ballag,
S a parton bókol sűrke fűzfator,
De színeket lop a szemükbe lassan,
S tündéri tájat bűvölget a bor,
S a kora tavasz és a késő mámor
Olyan, miként, ha hárfá pengene,
És *elfeket* elrejtő lenge fátyol
A távol Ardenn erdeje.

Kilenc az óra. Ő lép most be éppen,
Tar homlokán lámpák derűje leng,
S egy végtelenség mosolyog szemében,
Kék ibolyák, kék ég, kék tengerek.
Nyugodt gesztussal, mint aki leinti
A vágyakat már, és a gondokat,
Leül szelíden, s vígan emelinti
A serleget, mely kedvet s álmod ad.
Beszélni kezd. Hogy mily békés az este,
És mily szelíd ez áprilisi hava.
Hamlet fiáról szól, kit nem felejthet
S fölsír mély gordonkaszava.

A tiszteletes elteszi a kártyát,
Az öreg bíró fapipára gyűjt.
Mind Vilmos mester ajkait csodálják,
És cseng a szó, és visszacseng a múlt.
És hirtelen szívéhez kap keze,
És szemei, ez áldott, drága fények,
Mint a kilobbant fáklyaláng szene.
„Mi az, barátom?” – kérdezi a csaplár,
És hangja, mint hordók szádája zeng.
Ő asztalára hajtja sárga arcát,
És szól:
– „A többi néma csend.”

TRECENTO

Vörös fáklyák lobogtak,
Mint üstökösfarok,
S fényes máglyák omoltak,
S harsogtak harcdalok,
S véres karddal robogtak
Vészes arkangyalok,
S konok daccal zokogtak
Eretnek kardalok,
S vetéseken tiportak
Kegyetlenül s balog
Az ércpáncélba horpadt
Érclelkű lovagok.
De jött Ferenc szeliden,
Szemében kék virág,
Lelkében boldog Isten,
Szívében új világ,
És énekelt imígyen
Profán litániát:
„Szép hűgaim, galambok,

Nővéreim, ti fák,
Testvéreim, ti barmok,
Legyetek jók, ti hát!”

ANNÁNAK, UTOLSZOR

Te messzeségek asszonya, te emlék,
Isten veled, most elküld már szívem.
Mennék utánad, ó, de merre mennék?
A végtelenbe tán?
Te csillag vagy ma már az égiven.

Isten veled! Te vagy a fiatalság,
Az édes múlt, az elveszett tavasz,
Magamtól búcsuzom, ha küldöm Annát.
Az ifjuságomat,
Amely egyetlen, messze és igaz!

Isten veled! Ma oly dal kél szivemben,
Mint boldog visszhang bús szőlőhegyen,
Mely várni fog fagyos, fehér telekben.
A szőke napra vár.
Isten veled, napom, egyetlenem.

PROLÓGUS EÖTVÖS JÓZSEF ÜNNEPÉRE

Egy igaz, nagy ember ünnepére jöttünk,
Aki nem kevély érc, magosan fölöttünk,
Nem a csaták hőse,
De szelíd, finom fej, komoly és nyílt homlok,
Kit a szenvedőkért felhőztek a gondok,
S ki vigyázva nézett a magyar jövőbe.

Ki született báró, mert lelke nemesség,
Kinek az előjog dicső kötelesség
Áldozni a népért.

Aki a kastélyból a konyhába szállott,
Hozva a jobbágnak az örökváltságot,
Ezeréves szörnyű szolgarobot bérét.

És megünnepeljük a költőt, ki ember,
Aki forró szívvel, ragyogó lélekkel
Harcol, mikor alkot,
S költeménye tetté, álma lesz valóvá,
Fölsíró regénye új forradalomná,
Melyben a jog győz, és nincsenek sírhantok!

Mint a hű tanítvány, úgy állunk előtte,
Hiszen ő e nemzet nagy, bölcs nevelője,
Szelíd és jó mester.
Élete tanulság, emléke örökség,
Úgy daloljuk őt mint új idők új hősét,
Ki új díszet adott e nagy, szent szónak: Ember!

INNOMINATA

Egy ismeretlen, névtelen leány
Azt írta nekem: látott és szeret.
De találkozunk nekünk nem lehet.

Sokszor tünődöm rajta: milyen ő,
A mosolya, a szava, a szeme,
S beszélgetek a távolból vele.

Fiatal lány, szerettem én nagyon,
Adtam szívet, hitet, vágyat sokat,
S hiába volt száz égő áldozat.

Miért szeretsz? A bánatért talán,
Mely férfilelkemből lelkedbe tör,
S miért szaladsz meg bánatom elől?

Jó tudnom azt, hogy valaki szeret,
S keresem szemek mélyén szerteszt
Szerelmed angyali üdvözetét...

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

SEBESÜLT MUNKÁS A RÓKUSBAN

Fekszik. Süketebb, mint Beethoven,
 És szétroncsolt, mint egy titán.
 Hörgése zord, halálos ómen,
 Lelke túl óperencián.

Mint omlott tárna éjjeléből
 Távolság, száll sóhaja.
 (Holnapután kétölnyi mély föld
 Ölében virul tovább haja.)

Testvérem ő, könnyezve nézem,
 És fogom forró pulzusát.
 – Még reggel hetykén füttyörészett,
 S téled volt lázas: ifjuság!

FÖLTÁMADÁS UTÁN

Negyven napig még a földön maradt,
 És nézte az elmúló tájakat.

És mondta: Ez Jordán, ez Golgota.
 Itt verejték volt, és emitt csoda.

És nézte, hogy a játszó gyermekek
 Homokba írják nagy kereszteteket.

És nézte, hogy a sírján csöndesen
Megnő a fű, és borostyán terem.

Aztán megállt a Tábor tetején.
Oly könnyű volt a szíve, mint a fény.

Mint pelyhet érezte az életet,
És derűsen és némán mennybe ment.

VÁROM ŐKET

Akik elmentek búcsu nélkül,
S csukott ajakkal fekszenek,
Oly különös, hogy nem üzennek
A kedvesek.

Oly érthetetlen, hogy szemükkel
Intettek: holnap, s lám, soha!
Rájuk fagyott némán az élet
Mosolya.

Várom, hogy egyszer szembejönnek,
S tovább ballagnak majd velem,
De köztünk, hallom, mély az árok:
A végtelen!

Csak egyszer ülnének le vélem
A lét tavaszi teraszán,
S néznénk a holdat, mely, mint arcuk,
Halavány.

EGY HALOTT KÖLTŐNEK

Harminckétéves volnál. Szomorú,
Fáradt szemekkel néznél e világba.
Szobád falán egy fonnyadt koszorú,
És a szivedben vágynak hervadása.

Azt mondanád: Nem ezt reméltem én,
Keskeny kezed szép homlokodra tennéd,
És melegednél szivarod tűzén,
Mely hamvadoz, mint az öröm s az emlék.

Bús költő volnál, keserű magyar,
És a halált idéznéd csöndes este.
Most a szivedből dús rezeda hajt,
És sírodon legszebb a naplemente.

Ó, bár élnél! Oly jó szenvedni erre!

JÚLIA

Fekete hídján a halálnak
Fehér szűz jött az életembe.
Júlia
Békéje, láza és szerelme.

Már vártak a sötét göröngyök,
Komoly tuják s a barna sírkert.
Júlia
Fölém hajolt, s életre intett.

Örök álmom helyett valóság,
Köszönöm, hogy kezed nem enged,
S visszaad
Életnek, vágynak, gyötremnek!

SZEMEK BESZÉDE

Sokáig némán, némán nézik egymást,
Mint tenger és ég, mint bús messzeségek,
És szól az egyik: Ó, most semmi sem bánt!
És mond a másik: Ó, most újra élek!

Az egyik mélyén vak reménytelenség,
A másik mélyén mennyek üdve szunnyad,
Az egyik szól: Ó, elveszett gyerekség,
A másik mond: Bennem ring drága múltad.

Az egyik, mint az áldozati bárány,
Szelíden, gyáván és riadva rebben,
Az élettől gyötörten és ijedten,

A másik szúzi bátran, büszke árván
Szól: Élni fogsz! A másik: Messzi szentség!
És érzik, hogy zúg a végtelenség.

VALLOMÁS AZ ÉLETNEK

Mikor borulásos szemekkel
Kutattam a mélységeket,
Karcú hidak szélén merengve
Én tégedet kerestelek.

Mikor öreg könyvekbe bujtam,
A beteg gyertyaláng alatt,
Kábultan és félig vakultan
Én tégedet akartalak.

Mikor a falnak dőlve némán
Mákonyt kerestem és halált,
S nem láttam sorsom semmi célját,
Lelkem a te szavadra várt!

Minden álomban és halálban
És gyűlöletben, végtelen,
Örök vágy fájó mámorával
Szeretlek, hűtlen életem.

LOBOGÓ

Mint jó harcos az utolsó rohamban,
Meglengetem még egyszer lobogódat,
Tűnt ifjuság, ez alkonyati dalban.

Lobogj, lobogj, és csókold meg a napfényt,
Mely a tetőket mostan aranyozza,
Mint öreg harcos vén mellét a tallér.

Lobogj, lobogj, nemrég még harcok éke,
Tépett lobogó, vesztes ifjuságom
És lengj be vígan majd a barna éjbe.

Reád hímezte boldog, büszke lelke
Arany fonallal az örök dicsőség
Fantomjait, s ha alszik elesetten,

Takard el az ifjaktól balga hőségét.

SZERETEM AZ ÉLETET...

Mint szomorú barát a feszülethez,
Úgy imádkoztam hozzád, messze élet,
Mint áhitatos, szűzies szerelmes,
Kinek a vágy fáj, s a csók íze vétek.

És káromoltalak sebzett ajakkal,
Mint elkergetett szeretőd, ki fájón,
Borával és vérével, a szilajjal,
Itatja búját a tűnt ifjuságon.

Most is szeretlek, ó, de úgy szeretlek,
Mint anyja meleg, hű ölét a gyermek,
És mint a hús tejet a szenvedő.

Szeretlek, mint a csöndes temetőkert
Lágy dombjait, hol vágyaink ledőlnek,
S a ciprus és a csönd az égbe nő.

AZ ÓPIUMSZÍVÓ

A lámpa sárga lángja sápad,
A szürke füst lassan lebeg,
S már látok boldog déli tájat,
Fantasztikus, új szigetet.

Az unt jelen spanyolfalán túl
Kitáruul egy zengő világ,
Mely új vigaszt ujjongva árul,
S mutat száz álom-Indiát.

Mily gyönyörűség így lebegve
Örvény, való, bánat felett,
Mint óceáni fellegek,

És szállani arany egekbe,
S egy résen át csak nézni őt:
Gonosz, silány, szép földi nőt.

ÜTKÖZET

Mint csöndes, sűrke ágyúk a lomha béke évén
Némán, mélán megülnek a félszerek homályán,
Zápor paskolja hátuk, állnak álmodva, árván.

Így élnek lelkek, túrve a bánat renyhe csendjét,
Gubbasztva és alélva a lomha úti porban,
Közönytől és a gondtól kopottan és tiportan.

Míg egyszer jó a nagy nap, a vész, a harc, a végzet,
És elfojtott keservük tűzmagja lánggal égve
Süvölt sorsként, halálként, és száll pokolba, égbe.

TÁVOLI KISVÁROS

I

Szelíd az este, mint a lányok
Vasrácsos ablakok megett,
Mikor hervadnak és merengenek.

Az utca végén tétovázón
Megállanak a tehenek,
És nem látják a sűrke, gyöngy eget,

Melyen most gyúlnak ki a lángok,
Mint örvendetes üzenet,
Hogy a világon áldott este lett.

Békák zenélnek, bús cigányok,
S a toronyóra, a beteg,
Öreg szív elfáradtan ver hetet.

A legszebb út a temetői sor,
Mikor az őszt a fákra rátípor.

S az özvegy lombok árva levele
Szédülve száll a temető fele.

És a fakó aranykereszteken
Halotti táncát lejt csendesesen.

A morva erdők mély fájdalma zúg,
És vágyainkat viszi a vasút,

Mely sírva vágat át a híd felett,
Míg szőke füstje a felhőkbe leng,

S az idegen rögök moraja búg:
Látjátok, feleim, hogy mik vagyunk.

OLVADÁSKOR

Endre Béla képe alá

Jön a tavasz már. A magyar tavasz.
A hallgató hó olvadásba fog.
A vén magyar nap áldott hőt nyilaz.
A Tisza indul, most vigyázzatok!
A Tisza indul. Téli bánatok
Terhétől részeg, s árad dél fele.
Vigyázzatok, medrében háborog
Szláv és magyar keservek serege.

ARCKÉP

Művész, így ferd a képem: a homlok nagy, derűs.
Görög derű ez, melyben a tiszta gondolat
A boldog esti órán, magányos hegedűs,
Plátói vággyal játszik örök ábrándokat.

A szem sötét és fénylő. Keresztény dómokon
Az üveglablakoknak ilyen sötét a fénye,
Mikor künn a világ esős, ködös, komor,
És benn az oltárképek mind talpig feketébe.

És a kezem szelíden, fáradtan, üresen
Csüggedjen le a földre, mint szomorúfűz ága,
Amelynek a tavasz fáj s a sírok barnasága.

S a háttérben a szürke uralkodó legyen,
És ne feledd az arcról a vénítő redőket,
Ó, mert kín, gond, gyász sem felejté vérsni őket!

GOETHE WEIMARBAN

Már Jupiter lett a derűs Apolló,
Nagy homlokán sok év rovása van,
És hajdan oly víg kedve elborongó,
S királyi napja már vérző arany.

Ám szép az alkony. Lelke Campagnáján
Emlékkaszáló illatoz neki,
S a bánat árva ciprusának árnyán
Bolyonganak halott szerelmei.

Friderika: e név eseng szívében,
És földereng első tavaszkorá.
A messze Sessenheim, a kedves éden,
Gyönyör, mely tiszta, s meg nem tér soha.

Most itt vagyok – susogja – távol ormon,
S fauszi vággyal távolabb török.
Szelíd idill, gondoltam én mosolygón,
S ő azt gondolta: szerelem, örök!

GYERMEKTEMETŐ

Virágos ágyak mélyén gyermekek
Álmodják már az örök életet.

Egy ágyban alszik két testvérke itt,
Meggérnek szépen. A halál szelíd.

Ez élt egy évet, az három napot,
Most örök a nap, mely rájuk ragyog.

Egy gyík szalad a zöld ágyak között,
Siet, miként e földi örömök.

Egy gyár kürtője a kék égbe zeng,
Élő nagyok, kicsit pihenjete!

Virágos ágyak kertje egyre nő,
Virágzó vágyak földje: temető.

BÚCSÚK

Száguldó sorsom ablakából
Tünő határra néz szemem,
S reménytelen tekintetével
Időz elszálló réteken.

Ó, rétek, rétek, régi rónák,
Ó, elvesző idők, terek,
Hunyó valóság, hulló rózsák,
Küllőnk a végtelenbe zeng.

Száguldó sorsunk ablakából
Kezünk örök bucsúkat int.
Ó, vágyaink: hervadt virágok,
Ó, örömök: holt hűgünk!

CSODÁLATOS NAPOK...

Csodálatos napok! Magára lelt a lelkünk,
Mely meddő és beteg békében veszni tért,
Ó, első, legnagyobb és tiszta győzedelmünk,
Meglelte a magyar szavát, szívét, hitét!

Rákóczi-induló! Ott zeng ma lelkeinkben,
Mint föltámadt erő, mint újult diadal,
S békülten néz reánk az égből a nagy Isten:
Ez áldott nép enyém, e hű, e szép, magyar!

Ó, hol van már a bús, fásult és léha szellem,
A fanyar Budapest, a már-már idegen?
Az ország szíve ma a világ szíve, melyben
Ott dobban a dicső Világtörténelem!

Fenséges nagy napok! Új csillagok születnek,
S a régi csillagok új lánggal fénylenek.
Vonuljatok, dalos, harcos népregimentek,
Új törvényt vés Klió, és új történetet!

Ma forróbb lett a csók, és fénylőbb a tekintet,
Ma zengőbb az ige, és a világon át
Egy igazabb Jövő érctrombitái zengnek,
S e Jövő őrei ti vagytok, katonák!

Dicső nehéz napok! Virrasszunk és vigyázzunk!
Legyen mindenki egy, és föl a szíveket!
Egész világ reánk, sorsdöntő népre bámul,
S Hadúr figyel reánk a csillagok felett!

NAGYBOLDOGASSZONY

Holdas, nyári éjszakában
Hűs mezők ölébe fekve,
Messze tájon álmodik most
Ferenc József regimentje.

Magyar fiúk édes álma:
Szép leányok, szabad rónák,
Míg fölöttünk tiszta fényben
Tündököl a nagy mennyország.

S mintha ifju homlokukra
Rózsa hullna, csillag szállna:
Órködik az álmaikra
Magyarország Patrónája.

ÚJ ÉNEK ISTVÁN KIRÁLYHOZ

Hol vagy, István király:
Énekeltük árván,
Rontó béke útján
Botorkálva járván.

Népünk drága kincse,
Szent Jobb, sírva néztünk,
Míg a bontó balsors
Karja verte népünk.

Nagy öröme vagy ma
Lángoló szívünknek,
S neved áldott napja
Új diadalünnep.

Ott vagy, István király,
Hol a hadak járnak
Vágva széles útját
Nagy Magyarországnak.

Dicsőséges jobbod
Délre és keletre
Vezeti népünket
Örök győzelemre!

HONVÉDEMLÉK

Az ércsurul magányos oszlopánál,
Mely múlt csatánk szikár emlékjele,
Új gyermekek csapatja játszik este,
Szivük ezer tavasszal van tele.
A nyári égbe tör némán az oszlop,
Reá új harcok csillaga ragyog.
A gyermekraj körültáncolja vígan.
– Csak játsszatok!

Valakitek most tán a távol Észak
Kopár pusztáin tör előre, fel,
Vagy tán a déli görbe hegyek ormán
A piros őrtűz fényénél hever.
Egyitek bátyja tán most nézi fájón
És utoljára azt a csillagot!
Ó, gyermekek, öröm kis katonái,
Csak játsszatok!

Már jó a hajnal, melynek bíborától
Új fényben úszik e sötét turul,
És új babér fonódik oszlopára,
És az egész világunk megújul!
Talán apátok nem mind látja ezt már,
Talán e hajnal hantjukon ragyog.
Ők majd nyugodtan, boldogan pihennek.
Csak játsszatok!

VILÁGOSÉRT

A kraszniki diadal után

Világosért! A szuronyok hegyén
E szent bosszúnak bíborfénye ég.
Világosért fizet ma vissza néktek,
Rabszolgatartó cár, te földi szégyen,
E robogó, új magyar nemzedék!

Világosért! Úgy sírt szemünk, dalunk,
Harag, gyalázat alkonyfénye ég
Fél százada a magyar arcokon,
Most azt süvölti haragunk: Elég!
S győz a magyar, a lengyellel rokon!

Világosért! Ó, gyönyörű huszárok!
Magyar *gloire*, nemes, szeplőtelen!
Magyar *revanche*, te egekig dübörgő,
Ó, én imádott, áldott nemzetem!
Be jó, hogy én, a magyar és a költő,
Petőfi alázatos, bús utóda,
E tündöklő bosszút megérhetem!

MAGYAR ŐSZ

Szép magyar ősz, mosolygó bánatos,
Olyan nehéz örülni most neked.
Kinek érlelsz gazdag gerezdeket,
S a rét rózsádat kinek nyitja most?

Szép magyar ősz ege, elhervadón
Hány özvegyet lát bágyadt napszemed,
Harmat helyett csillantva könnyeket.
Ó, messze Dnyeszter, mély Visztula, Don!

Szép magyar ősz, fátylas magyar ősz,
Milyen világot érsz, ha visszajössz,
Mit hoz talányos testvéred, a tél,

Mikor magányos rónánk elalél?
Isten, kit áld szelíd angyalsereg,
Adj víg karácsonyt és békés telet!

HUNOK HARCA

Ma újra harc és zivatar
Haragos, bús neved, magyar!
Határaid úgy zengenek,
Mint bőszi viharvert tengerek.

Az arcodon villám ragyog,
Ágyúk dörgése altatód,
Egekbe tör Rajtád, magyar,
S csaták füstfellege takar.

Világok ellen küzd karod,
És poklokat ront haragod.
Hunok utóda, ostorozd
A barbár és hitvány gonoszt!

Hun faj, gúnyolt neved legyen
Örök, tündöklő győzelem!
Magyar, most arany trombitád
Szavára épül a világ!

REÁTOK GONDOLOK...

Ha szeptember derűje
Ragyog az égi boltról
Ez elhagyott vidékre,
S az ős szelíd kezekkel
Illeszti koszorúját
A napfényes határra:
Testvéreim, ti hősök,
Ti vérzők és tusázók,
Kedves, dicső fiúk mind,
Meleg, fájó gyönyörrel
Reátok gondolok!

Ha a borús mennyország
Fázós esője hull, hull,
S a haragos egeknek
Sötét felhője villan,
S az elmulás fuvalma
Meglengeti a lombot,
És hull az őszi pompa
Rozsdás halott színével
A hervadó avarra,
Testvéreim, ti drága,
Ti áldott vértanúi
Egy boldog, víg jövőnek,
Könnyes, meleg sóhajjal
Reátok gondolok!

MAGYAR

Mindig fájdalmasan dicső név:
Magyar, új fény ragyog ma rád,
Megint nagy népek millióit
Véded, megvédvé a hazát!

Új barbároknak óceánja
Bús, lomha árral ostromol,
S te állsz vérezve és dacolva,
Mint élő Szabadság-szobor!

Csodálatos erőd, amelyben
Nagy vértanúink lángja él,
Nem engedi, hogy e világot
Megdermessze a muszka Tél!

Ha trónol Igazság a mennyben,
S ha nem mese, hogy győz a jó,
A végső diadal veled lesz,
Örök időkre szárnyaló!

Országos Széchényi Könyvtár

VÉRTANÚK

Ma szívünk újra vérzik,
És mély sebük sajog,
Ma gondoljunk reájuk
Kettős, nagy áhitattal,
Magyarok!

Ma országunk határán
Új hősi láng ragyog,
S új vértanúk rohannak
Meghalni holnapunkért,
Magyarok!

E földön a legszentebb,
Legdrágább véradót
Fizettük és fizetjük.
Legtöbb jogunk van élni,
Magyarok!

MÁRAMAROSSZIGET

Milyen lehet most a bús Iza-part,
Hol Arany János nyomait kerestem,
S ki ballag a vén líceum alatt,
Hol hírről szóttem álmodt estiben?

Kozák, kiméld a szép emlékeket,
Bús ifjúságom elhagyott tanyáját,
Vándor, megállj: itt költő énekelt,
S diadalt zúgtak itt a méla nyárfák!

Idegen: néked minden idegen,
Ami örök, szent ifjúság nekem,
Add vissza fészket a szegény madárnak!

Ez árva házak engem visszavárnak,
Hogy magyar tűzhely melegén merengve,
A dalt, mit kezdett, lelkem befejezze!

VÉRES ŐSZ

Ó, hol a régi, régi, csöndes ősz,
Az édes bánat, mely mélán esőz,
S mint finom köd szital szívünk felett,
Mely hervad, mint a bíbor levelek?

És hol a régi, régi alkonyat,
Mikor hiába fájó álmokat
Lelkünk, e halkan zengő zeneszer,
Dallamba tördelt, mely nem veszhet el.

Szavak pompája, gyémánt és arany,
Én gazdagságom, ó, be oda van!
Vér és tűz büszke bíbor tengerén
Papírhajómmal mit keressek én?

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

EGY KÉPRE

Fején bús aranykoszorú.
Az arca halvány, szomorú.

A szeme messze, messze néz,
Az ajka néma szenvedés.

A lelke arcán úgy ragyog,
Mint szőke éjben csillagok.

Mosolya fátyol, szava dal,
Gyönyöre: rózsás ravatal.

Ki ez a lány? Elkérdezem.
Szép és bús. Angyal. Idegen.

DULCINEÁNAK

Most, hogy napom immár leáldozóban,
Hallom, cseléd voltál csak Tobosóban.
Szemre nem ékes, és lélekre lenge.
Ó, életem reménytelen szerelme!

Hiába mégis. Szép volt síkra szállva
Rohanni szélmalomra és halálba,
És elpüfölve és a porba rogyva
Hittel fölnézni szízi csillagokra!

Dulcinea, cseléd, akárki voltál,
Szívemben tisztán tündökölt az oltár,
És érted gondolt száz dicső bolondot
Elmés, nemes, halódó don Quijottod.

AKHILLEUSZ PAJZSA

A sánta művész, a fájó szerelmes
Bús pörölyével verte a vasat.
Pajzsot kovácsolt ádáz győzelemhez.
(És vert a szíve, és majd megszakadt.)

Vért ékes művet éktelen csatához,
Vad ostromot, hol tombol száz halál.
Száz férfit is, ki vért özönnel áldoz.
(Ó, Aphrodite, tarlott már a nyár.)

Vért rohamot, hol a dagadt Skamander
Bósz bíborárral omló partokat ver,
S az égre bög a népverő csata.

S lankadtan, félőn, álmodozva, lágyan,
Egy búsuló juhászt is, nyárfaárnyban,
Ki békés, fáradt, árva, mint maga.

ÚJ ANAKREÓNI DAL

Világok háborúján,
Holott halál az élet,
Enyészet évadán és
Özön gyász századában,
Én, bús Vitéz utóda,
Szegény, szomorú költő,
Hadd valljam balga hittel

És boldog áhitattal
Az élet vallomását,
Hogy nagy dolog a harc, de
Legszebb virág a béke.
Szelíden és nyugodtan
Jó könyveket lapozni,
Szép képeket csodálni,
Új éneket dudolni,
Tűnt éveket idézni,
Mélázni a mezőben,
S gondolni holmi szépet,
S a bennünk fájva fájó
Ember tragédiáját
Feledni pillanatra,
S csak élni, élni. Ámen.

AZ OLAJFÁK HEGYÉN

Ki eddig árva egymagamba rogytam
Fenséges és szemérmes bánatomban,
Ma búmat, mint szent zászlót lengettem meg,
Testvéreim, sok büszke ezredemnek.

Eddig sötét szememben kárhozat volt,
Mely a derűs tavaszban elbitangolt,
Ma gyászom Fárosz, mely ragyogva ontja
Örök lángját szemekbe, csillagokba.

Ó, eddig tört szívemben, mint a poklok,
Egy óriás és titkos kín borongott,
Most, mint a néma, tiszta Létthe habja
Elárad, a világ szívébe halva.

Kikért szenvedtem, kiktől messze éltem,
Megélik éltem, értik szenvedésem.
Utolsó vacsorámnak bús borától
Ma egy világnak fájó lelke lángol...

A HALOTT VÁR LEGENDÁJA

A baldachinja vert arany, a paplana selyem,
A megölt várban így virraszt *Atyuska* csendesesen.
Az ajtón bársony neszfogó, előtte strázsa jár,
Egyszerre csak susogni és zokogni kezd a Vár.

Gyászfátyolos a telehold, a harmat sírra hull,
Atyuska hunyt szemmel hever, forog álmatlanul.
Orvosa nézi komoran gyors pulzusát neki,
S a vár órája monoton az éjfelet veri.

Egy, kettő, három, négy, öt... ó, szent Miklós... a csoda!
Száz zárt ajtón át besuhan egy idegen katona.
Fehér az arca, mint a hold, ruhája csukaszin,
A karja csonka, szeme vak, és nincs vér ajkain.

Megáll a selyemágy előtt, merően és sután,
S a megmaradt kezével, ím, keményen szalutál:
– Eljöttem én is, mint dukál, hogy üdvözöljelek,
A tízezerből vagyok egy, ki hősen elesett.

A millióból vagyok egy, ki védte a rögöt,
Mely békés, áldott és magyar vérünkkel öntözött.
Tiéd a tág, dús félvilág, orosz puszták tere,
Tiéd a Volga és a Don s a Káspi tengere,

Száztornyú Moszkva és ezer nagy város mind tied,
Minek tenéked a hazám, e kicsi táj, minek?
A csöndes magyar rónaság, a búzát rengető,
Bölcsőnk nekünk. Nektek, ha kell, óriás temető!

Atyuska fölnez. Félhomály. Hús hold ezüstje süt,
S a mély teremben a halál s éj csöndje mindenütt.
Az orvos lesi pulzusát, számol egykedvűen:
Tíz, hús, harminc. Atyuska szól: – Nagyon fáj a szívem.

Orvos, nincs erre patikád, nincs erre balzsamod,
Gyerünk innen, gyorsan gyerünk, itt nem maradhatok;
Itt vérből van a vakolat, csontokból a falak,
S a padló mélyén csukaszín mártírok alszanak...

Trombita recseg, dob pereg, pirkadnak az egek,
Atyuska jött... Atyuska megy, ezer kéz tiszteleg.
A nap föltámad keleten, a kakas trombitál,
S örök nagyságról álmodik tovább – a przemysli vár!

MAGYAR FALU CSÖNDJE

Öreg apók hosszú pipával
Bólintanak a ház előtt,
Az orgonák lila virága
Esőzi be a temetőt.

A sírok kertje mellett szántás,
Fekete föld, felhőt akar,
A tavaszégen varju szánt át,
Vén, szürke varjú, gyásmagyar.

A lányok violája fonnyad
A kék Mária-kép előtt,
Öreg anyók új hírt dohognak,
S járják az ájult temetőt.

A söntés csöndjén, barna árnyban
Iszik két-három nyomorult,
S a bakter a vak éjszakában
Kutyákkal kezd nagy háborút...

BARLETTA

Arany sisakban rózsás ifju arccal
A vár alatt áll Nagy Lajos király,
Öveze hű némettel, hős magyarral,
Riadva száll az égbe száz sirály.

Már Manfredonián magyar a zászló,
Mosolyogva leng az Anjou-liliom.
És térdeplő jobbágya már Teánó,
S magyar dal ujjong az olasz sikon.

Ím, a kapuk kinyílnak, mint a rózsza,
Ha pünkösöd pirkad, és földig hajolva
Lajos elé jön a podeszta már.

– Felség, Barletta meghódolva vár.
S fekete zászlón május esti szélbe,
Mint nap ragyog a sápadt Endre képe.

IN MEMORIAM...

Apám, a régi tengerész,
Kitől e lelket örököltem,
Mely mindig messze, messze néz,
(Örök, azúr tengerre kész)
Apám alszik szegedi rögben.

Szép Miramare, nagy Trieszt
Fiatal lelke kikötője.
Fájó honvágyat végtelen
Egek után mély tengeren
Apámtól nyertem én örökbe.

Nyolcvanas évek rejtekén
Az albumát néztem heverve
A szőnyegen merengve én,
S az Adria kék tengerén,
Lengett a lelkem, nyári lepke.

Kitől a vágyam örököltém,
Mely messze tengerekre néz,
A fekete szegedi rögben
Mit álmodik ma éji csöndben
Apám, a régi tengerész?...

SZELÍD, SZEGEDI VERSEK

Trombitaszó

Az alkonyi Tiszán átszáll merengőn
A takarodó trombitaszava,
Mint párját vesztett vadgalamb az erdőn
S túl tornyokon borong haza... haza.

A falu lelke zeng a trombitában
Szilajon, mélán, árván, elhalón.
Az ég pirul haragvó esti lázban,
S a felhő rajta: holt hattyú a tón.

A falu lelke esd a trombitában,
Mely magányosan bűg, trara, trara.
Városból szálló honvágy ez haza.

És elcsuklik a hang az éjszakában
Egy hosszú, hosszú fáradt alatóval,
Mint a fiáért síró anyasóhaj.

Reflektor

Túl a Tiszán, az újszegedi parton,
Egy óriás szem nézi Szegedet,
Száll vén tetőkre, fákra bús kitartón,
És kémleli az esti egeket.

Az alvó Tisza fölé von szivárványt,
Új Hadak útját mély hun sír felett.
Virrasztja a ráctemplom ódon álmát,
Majd a Boszorkány-szigeten mereng.

Borzongva látják a poros akácfák,
Hajlongva várják varjas jegenyék
A néma partok lázas, nagy szemét.

A Város alszik, ő imetten átszáll,
S egy bőgős hajó kormány lebeg,
Mint Elmo tűz komor gályák felett.

NOTRE DAME DE LORETTE

Hurrá! A győzelem miénk,
Szép nap ragyog ma ránk,
Mondották a domb tetején
A hős német katonák.

A domb tetején kápolna állt,
De most már csupa szilánk.
Ott lelték kéken-fehéren Őt,
A lorettói Máriát!

Karjai között repesett
Vérző kicsi fia.
– Áldd meg a fegyvereinket, ó,
Asszonyunk, Mária!

Mária, fájdalmas Anya,
– Dicsértessék neve –
Csak nézett szomoruan,
És semmit sem felele.

– Gloire! A győzelem mienk,
Ez a dicsőség hajnala!
Ujjongta a domb tetején
Száz francia katona.

És ők is ott lelték szomorún
Máriát a romok alatt.
– Notre Dame – mondották neki –
Áldd meg e nagy diadalt!

És Mária, fájdalmas Anya,
Választ nekik sem adott.
S másnap megint hős németek
Tartják a magaslatot.

A lorettói Notre Dame
Nem német, nem francia,
Neki csak fáj, fáj, egyre fáj,
Hogy vérzik drága fia.

SEBESÜLT

A Szent Demeter temploma előtt,
A Szentháromság békés, hús tövében
Alszik szegény. A nyári délelőtt
Arany pompáját hinti szét a téren.

A két mankó lábánál szendereg,
Fehér vattába bepólyálva gonddal,
Így alszik ott a kedves, nagy gyerek,
S a Szentháromság nézi bús mosollyal.

Az Atya áldón emeli kezét fel,
S álmában vígan jár a katona,
A Fiú ráhajol öt szent sebével.

A Galamb száll, száll hírt adni tova
A falujába, az édesanyához,
Hogy jön a Jóska, készüljön a mákos!

A VÉRZŐ TEMETŐ

Nagy századok során pihent
Fehéren, csöndben és nyugodtan,
Ölében alvó regiment,
Akiknek földje már a holdban.
Kis emberek, nagy emberek,
Most mind, mind álmodók az éjben,
Az örök béke szendereg
A holtak árnyas erdejében.

De jött az év, a zord nagy év,
Melytől a vér áradni kezdett.
Pattant az ér, és hullt a vér,
S befolyta a mély síri kertet.
Temető ellen áll a harc,
Bús élők harca holtak ellen,
És átok, vér, jaj és kudarc
Piroslik most a síri kerten.

Ó, emberek, bús emberek,
Vert madarak viharba, vészbe,
Sirat és sajnál bennetek
A temető, a földi béke.
Holtak hús szíve földobog,
Hogy a meleg vér átszivárog.
A holtak, ó, ők boldogok,
S az élők sorsa pokolárok.

Mikor pihensz, világvihar,
Vén föld, mikor léssz jó anyánk,
Szülő, ki játszadozni hagy,
És dajkadallal ringat át
Az éjbe, hol szűz, tiszta fényt
Mosolyg a hold, az égi bánat,
S nem sápad el, látván a vért,
Mely temetők ölébe árad!

ANYÁK

Ők ülnek talpig gyászban a világon,
S virrasztanak, némán virrasztanak,
És sóhajokat hoz nekik a távol,
A mellük és a könnyük elapad.

A csillagokba néznek nyáron, ősszel,
Télen, tavasszal mindig, mindig ők;
A föld nekik most tágas temetőkert,
S a vonatok fáradt halottvivők.

A győzelem nekik fekete hintó,
Mely holtakon és bénákon görög,
Múló a mámor, és a gyász örök.

Az ég, a kék, derűs ég méla sírbolt,
S mint obulusz rég holtak ajkain:
Tört szívükön gubbaszt nagy, néma kín.

MENETSZÁZAD

A lámpáktól világos gesztenyefák sorában
Víg marsot dübörögve indulnak mind előre.
(Anyák, édesanyák nézik őket az árnyban.)
S ők mennek győzelemre, és mennek temetőbe.

A hátukon a zsákjuk, a szívükben a fájás,
Az ajkukon a nóta, szilajon égbe csengő,
Fölöttük leng a zászló, lelkükben fáj a válás,
S az anyák arca gyászos, s tekintete esengő.

A vihar viszi őket, a jó, öreg fiúkat,
A vihar viszi őket, mely szerte a világon
Most ráz dús palotákat, most tép borús odúkat,
S az ember, ó, az ember, sárgult levél az ágon.

A vihar viszi őket. Csákójukon virágok.
(Ó, életem virága: hervadt reménytelenség.)
A zászló már lobog, már a szelekbe szállong,
S a város holdas éje elmúlik, mint egy emlék.

Ha ismerőst találok e férfirengetegben,
E névtelen seregben, szívem úgy földobog:
Érzem: testvér velük, bajtárs velük a lelkem,
Veszélybe indulók, halálba marsolók!

KÓRHÁZ ELŐTT

Kórház: előtted halkabban megyek,
És szalutál a szívem csendesén,
Ó, én is voltam vérező beteg,
És fölsajog még néha a sebem.

De benned árva hősök fekszenek,
Bús vértanúk, sebük szent, mint a Grál,
Mely ott ragyog a bűn és gyász felett,
Hogy diadalt ne üljön a Halál.

Itt künn az élet és nap csókja ég.
Ó, szép öröm, nem látja: vár a vég.
Sebaj, ujjongja, nótáz és nevet.

Benn bíbortűzben égnek mély sebek,
Egy hű szív talán épp végsőt dobog:
Ki értünk halt, Krisztusra gondolok.

EGY KÁRPÁTI FALUNAK

A béke arany éve szállt felettünk.
Kora tavaszban csillogott a lomb.
A torony zengett, mi is énekeltünk,
Majális volt, új álmok hava volt.

Azóta a torony a földre roskadt,
S nem zengi át dalával az eget,
Szép álmainknak tornya is a porban,
S a rögben alszik szent ifjú sereg.

Piros torony, kicsorbult és leomlott,
Te még fölépülsz, s büszkén, mint a homlok,
Mely eszmét hordoz, törsz magasba fel!

De minket a nagy, fájó, tompa gondok
Ránk roskadó világa eltemet,
S csak sírjainkon támad kikelet.

HÁBORÚS EMLÉK

Álla felkötve, keze összetéve,
Elpihent némán a halál ölébe.
Nyitott szemében őszi ég derűje,
Kifáradt testén tépett csukaszürke.
A milliókból egy, kik halni mentek,
A neve senki, akit elfelednek.
Neki nem zengett operák zenéje,
Finom, bús verset nem sírt el az éjbe,
Nem látta nemes gótika csodáit,
Duse mosolyát, mely szebb földet áhít.
Szivarja rossz volt, és öröme olcsó,
Minden jutalma: egy szűk fakoporsó.
Nem is halt hősi, égzengő rohamban,
Csak köhögött, nyögött az ágyba halkan.
Csak levegőt kért, és vizet, vizet még,
S nem látta már a bíbor naplementét,
Mely mint dicsőség, áldás, mint egy ámen,
Föltündökölt büszkén, de neki már nem!

MÉG JÖNNI FOG

A magyar ős már ott bolyong a tarlón,
Holdunk ezüstje hűvös, mint a dér,
Az őszi tücsök elmélázva hangol,
S a honi ákác lombja elalél.

Ó, szeptemberi magyar szomorúság,
Véres, dalos te: új szüret fogad.
Lelkünk gerezdje még megtermi búját,
S bánat hangolja még a húrokat.

Hogy végignézek a fonnyadt határon,
Hány magyar rózsa hervadt el a nyáron:
Tünődve és bánkódva kérdezem.

Még jönni fogsz tán aranyos batáron,
De milyen áron, ó, de milyen áron,
Piros, boros, utolsó győzelem!

CSÖNDES PANASZ

Lehet, amit daloltam, nem marad meg,
Lehet, ha mit vallottam, nem igaz.
Most dalaimtól messze büszke harc zeng,
S szivemtől távol balzsam és vigasz.

Mégis, ti gőgös győzők, vak merészek,
Engem szegényt, jaj, meg ne vessetek,
Enyém e hit, enyém e könny, ez ének,
S enyémekek mind, mit nyertem, a sebek!

Én mindig, mindig árok mélyin éltem,
S fázott a lelkem, és vívott agyam,
S magam küzdöttem én mindig, magam!

Én diadalt nem kaptam, s nem reméltem.
Reménytelen szép volt harcom, szerelmem,
S nem éltem még, mikor halálba mentem.

PROLÓGUS

A szegedi színház Újházi-estjére

Már itt az este. Szürkül az azúr ég,
S a felhő rajta gondok fellege,
Színes kulisszák fénye elfakult rég,
Gyönyör, dicsőség tűnt téli rege.
A koszorúk hervadnak a sarokban,

S a taps zenéje elzengett tova.
A siker napja rég leáldozóban,
Ó, az a nap, nem kél fel már soha!

Ti emberek, kik a szép, bölcs hazugság
Igéiben kerestek most vigaszt,
Megérezitek-e Crampton mélabúját,
E szelid bút, e mélyet és igazt?
Egy gazdag lélek kincsét adta néktek,
Úgy tékozolta, mint dús nábobok,
Hogy szebb és vigabb lenne itt az élet,
Mindig adott és most – fáradt, kopott!

Görög derűt sugárzott ő mosolygón
E magyar tájra, mely bús szürkeség,
Azóta több szín volt e balga bolygón,
De jött a gyászos sors és szólt: Elég!
Constantin abbé többé nem vigasztal,
És Crampton mester többé nem dalol,
Üres a ládafia és az asztal,
Az öröm elfolyt, mint a vér s a bor!

Jó emberek, ma a rivalda fénye
Mind néki gyúl, hogy estje szebb legyen,
S ne hunyjon el vak éjbe lelke mécse,
S ne lenne alkonya reménytelen.
Hadd lássa meg, hogy nem halt meg a Szépség,
És él a jóság, és lesz még öröm.
Constantin abbé boldog bölcsességét
Nem mossa el se könnyű, se vérözön...

ALBUMOK

Fekete és ezüstös albumokban
Ma gyermekségem napjait lapoztam,
Szent tavaszom virágait kerestem

Szőke hajakban, nefelejcs szemekben.
Ó, évek, mélyek, szépek, messze kékek,
Ó, partok, révek, hova már nem érek,
Remények, arcok, harcok és kudarcok,
Miként virág hajt, s lankás, néma hantok.

Ó, szép királyfi zöld vadászruhában,
(Királyfi voltam én is hajdanában,)
Akit megöltek, aki visszajár még,
(Megölt öröm, szép, bús királyi árnyék.)
Apám, anyám ifjú szerelmi párja,
Mirtusz, mosoly (egyik már sírba zárva).
Fekete és ezüstös albumokban
Egy gyermekarc néz rám ma, aki voltam.

A MUSZKA

A Kárpátokban ellenünk vezették,
Hozzánk a télen így került Prokop.
Szakálla kender, a szeme tengerkék,
Ó, ez a szem sok szépet álmodott,
Jogról, örömről, lányról, mely övé lesz.
De ember tervez, és Atyuska végez.

Most szenet és fát hord az iskolában,
Kis nebulóknak némán melegít,
És él szelíden, bizton, új hazában,
És várja, várja, hogy elengedik,
Mert rab a rab, ha jó is, aki tartja.
Ám szenteltessék az Ő akaratja!

Prokop Petőfi nyelvét töri lassan,
S a Volga híján nézi a Marost.
Ó, a Tiszát is látta akaratlan,

Hogy januárban vérrel áradott.
Jaj, mennyi vér és víz folyt el azóta,
S még mindig, mindig, mindig az a nóta.

Az iskolába jár egy szőke gyermek,
Kis hadiárva, kék szemű, szegény,
Katonaapja *akkor*, ott esett el
A becsület kárpáti mezején.
Prokop ezt tudja, s nézi lopva, hosszan,
És varjakat lát szállni Mármarosban.

És odamegy halk lassan a gyerekhez,
S megsimogatja lágyan a haját,
Az ujjai oly fázósan remegnek,
És hallja távol haldoklók jaját,
S mintegy magának rebegi szegény:
Bocsáss meg, ó, nem én voltam, nem én!

PANNÓNIA

Aquincum alján áll egy néma szittyá,
S a ködbe néz, távol kelet fele,
Hol ősi, boldog bölcsejét gyanítja.
Avart kavar szemébe tél szele.

Tibiscus táján minden oly magányos,
Falat hiába rak a római,
Szellős sátorról álmodik a város,
Hol évig zúgtak szittyák dalai.

Most római a szó, a rend, a tábor,
Most erre jár a győző imperátor,
Acélt és búzát küld neki a táj.

Az árva szittyá szíve visszafáj,
S míg légiók ujjongnak győzedelmet,
Ő álmodón néz távol napkeletnek.

EMLÉKEIM

Emlékeim oly messziről üzennek,
Mint a halál és mint a végtelenség.
Melegszen síri lángjánál tüzeknek,
Mikkel felém csillognak régi estvék.

És látom tiszta mosolyát szüzeknek,
Kiknek halottas ágyát most vetették,
Szememben elhunyt csillagok tüzelnek,
S magam vagyok magamnak boldog emlék.

És érzem bár, hogy nemsokára elmék,
És vége lesz e síri ünnepeknek,
Lelkemben nyári hárfák ünnepelnek.

S úgy nézem én a téli naplementét,
Mint víg majális végét néma gyermek,
Ki legelőszőr súgja, hogy szeretlek.

KARÁCSONYI KÖSZÖNTÉS

Betlehemi csillag
Szelíd fénye mellett
Ma az égen és a földön
Angyalok lebegnek.
Isten hírvivői
Könnyezve dalolnak
Békességet, boldogságot
Földi vándoroknak.

Harcos katonák is
Fölnéznek az égre,
S rágondolnak álmodozva
A testvériségre.
Bujdosó raboknak
Idegen párnákon
Kedveseik szelíd arcát
Ringatja az álom.

Fáradt katonák, ti,
Pihenjetek szépen
Karácsonyfák lángja körül
A mi szent esténken.
Gondoljatok hittel
Zsolozsmát dalolva,
Eljövendő boldogságos
Szent karácsonyokra!

Csukaszürke köntös
Kopott, tépett szárnya
Meváltó nagy békességet
Hoz most a világra.
Győzelmes örömmé
Válik majd a bánat,
Lesz még otthon víg karácsony
Magyar katonáknak!

CSIPKERÓZSA

A távol kastély rejtekében alszik,
 Nem látja más, csak csendes csillagok,
 Hozzá a zaj mint boldog zene hallszik,
 S a föld felé mint víg bolygó ragyog.

Az út odáig tüskerózsaösvény,
 Az út odáig drótsövény, balog,
 Az út odáig véres, kusza örvény,
 Mely holtak, roncsok árján kavargó.

A távol kastély küszöbén virág nyit,
 Égkék, tengerkék, illata csoda,
 De tövise bús szívünkbe nyilallik.

Ó, mégis, mégis álmunk odavágyik,
 S ha lábunk, lelkünk elkopik is addig,
 Mi elmegyünk, mind elmegyünk oda!

A GONDOLKODÓ

Rodin szobrára

Boldog szobor, te bronz vagy és öröklét,
 Némán borongsz e dúlt világ felett.
 Nem érzed a kor súlyát, szörnyü dölyfét,
 És hogy halottak már az istenek.

Gondolkodók, bús társaid a földön,
Ma sirva állnak egy nagy sír előtt,
És eltévedt bárányok, tiszta költők,
Riadva járják a nagy vérmezőt.

Gondolkodó, mi forna ércfejedben,
Ha szíved érző volna, mint övék,
És látnád, hogy a világ mily sötét?

Komor szobor, e bomlott végtelenben
Az öröm már csak antik remekek
Hideg, szűz márvány ajkain remeg.

CSÖND

Szőri József emlékének

Feküdt. Fölötte Kárpátok nagy ősze,
Magyar gyászpompa, véres bíboros,
Lelkén a végtelen lány szemfedője.
Hátrálót fűtt a vágy és az orosz.

Feküdt. Komoly és mély tengerszemében
Még ragyogott száz napsütés színe,
Szűz nefelejcsze rónáink delének
És alkonyok mosolygó írisze.

Ő csak feküdt. Piros lett csukaszürke
Tépett ruhája, melle, szíve vér,
De arca békés és nyugodt fehér.

S hogy végső pillantása szállt az ürbe,
Az esti égen, zord Uzsok fölött,
Egy magyar csillag, ím, föltündökölt.

A ROKKANT SZÍNÉSZ

Prológ Szalay Antal estéjére

Mikor elmentek, piros harci tűzben
Égett az arcuk, lelkük csupa láng,
Szívükben ifjuság, remény derűje,
Mind magyarok, hívők és katonák.
A riadó, ujjongó harsonák
Dicsőség forró mezejére hívták
Az izmos kart, az acélos erőt.
A diadalt ők dalolva kivívták,
S a viadalban megrokkantak ők.
Míg elfog fájó büszkeség, alázat,
Tiszteljétek a rokkant katonákat.

És volt közöttük a dalos seregben
Művész, kinek a gesztus mindene,
Ki végtelenbe lendít ihletten
Királyi szót, és isteni zene
Egy mozdulata, egy tekintete.
S most karja csonka, és nincsen szeme.
Ó, áldozat, oly nagy, mint régi szentek
Víg vértanúi áldozása volt,
Aki halálba menve énekeltek,
És mosolyogták az égő pokolt.
Tiszteljétek a rokkant katonákat.

Már leng a függöny, készek már a deszkák,
A szín kitérül mindjárt, emberek.
Ó, szín. Harcszintér volt tavaly illyentájt,
Hol ő szerepet játszott, remeket.
A Kárpátok, a drága szent hegyek,
A halál és a győzelem igéit
Zengték dörögve, hullt a vér, a hó.
Ő jobbát hagyta ott, és víg reményeit,
De szíve él, és szava szárnyaló.

A karja csonka, lelke ép, erős.
Tapsoljatok, e muzsika szívének,
Művész szívének kedves ismerős.

MAKÓI IDILL

Falusi csönd zenél nekem
Esős napon, mély éjeken.
Nem látogat láz, szenvedély,
De a csönd csak zenél.

Falusi béke szendereg,
Misére mennek emberek,
A reggel, mint a tej, fehér,
És a csönd csak zenél.

Öreg park ágyán ó szobor
Némán az égre szónokol,
Bronz attilája sűrűké dér,
És a csönd csak zenél.

Arany batáron új halott,
Huszonhat évet láthatott,
Északról jött, és földbe tér,
És a csönd csak zenél.

A FÖLTÁMADOTT

Latrok között, a gyászos, csonka péntek,
Hasadt kárpitja a mogorva égnek,

Az ecet és epe, a szörnyü lándzsa
Már messze, régen elmaradt utána.

Kín és halál csak kusza, kurta álom,
És élni, élni jó e szép világon.

Mögötte áldott harminchárom éve,
Előtte: az öröm mély messzesége.

És negyven napra, hogy az égbe tartott,
Úgy hívták, vonták még a földi partok.

Oly idegenül tündökölt a menny még,
S oly szédítőnek tűnt a végtelenség.

Folyton lenézett, búcsut mondva halkan,
És fájó szívvel szállt a szűz magasban.

S a ragyogó azúron át a lelke
A Genezáret kékségét kereste.

AZ ÉLET ZSOLDOSA

Megyek, megyek, a marsot dobolom,
És ahová a zászló visz, megyek,
Míg vérem pereg, és pereg dobom,
Míg várnak völgyek, és várnak hegyek.

Kötelesség: fekete lobogóm
Utak porában komoran lobog.
Megyek, megyek, a marsot dobolom,
Míg elnyivöm a lelket, a dobot.

De tarsolyomban, testvér, csöndesen,
Egy dal van, az én titkos énekem,
És egy virág, az én piros virágom.

Ha majd az árok némán betemet,
A tarsolyomat a szívemre tedd.
A többi már meglesz: csönd, béke, álom.

TESTAMENTUM

Mind elmegyünk. A rózsza és babérág
Mind elvirul, és alszunk szóttalan,
És jönnek újabb harcok és poéták,
És aki új, annak igaza van!

A férfi tudja ezt, és nem siratja,
Hogy szép volt régen és fiatalon.
Mint a legyőzött, kardját átaladja
Az enyészetnek a Charon-hajón.

Legyen utánam szebb virág az élet,
És síromon viruljon jobb világ,
S amely búcsúztat, a halottas ének,

Ne bántsza a jövő harcok fiát,
Ki ne merengjen, mint én, méla multon,
De fényben és örömben győzni tudjon!

A REPÜLŐ DALOL

Már zeng a gép, az űr felé leng
A karcsu szárny, és reng a lég.
Már szűk a táj, és tűnt az élet,
S derengve vár szűz, tiszta kék.

Ferdülten múlnak a vidékek,
És elcsitulnak a zajok.
A földi lárma lassu ének,
S én érzem: szállok és vagyok.

Mi sír alattam, mi nevet lenn?
Nem hallom és nem akarom.
Mint rózsa sírra, hull szerelmem,
S alél a földi parlagon.

Mint csillag, száll alá a sorsom,
És úgy iszom e kék derűt,
Mint régi őszökön az óbort
S a bút, ez édes keserűt!

És hallgatom a lég zenéjét,
Mint hegedűt, mely rég (be rég!)
Átsírt sikátorok setétjén
Idézve rétek reggelét.

Már számolom a lenge percet,
Mely új egek felé repít.
Számúzve lelkem, néma herceg,
Nem nézi vén vidékeit.

Hervadjanak ott lenn a kertek,
Itt égnek új, boldog napok,
Vidám bolygók, dalolva jertek,
Magam is bolygó dal vagyok!

Túl téreken és túl időkön
Menyasszonyom csókomra vár.
Embermúláson, életőszön
Keresztül surran e batár.

Hahó, enyészet, ősi hollónk,
Hahó, halál, föld varja lenn,
Kárognatok a nagy koporsón:
Én itt bolygok már fönn. Amen!

ÓRHÁZ

A szőke reggelben ragyog,
Nevetve jelzi: itt vagyok!

Az éjtől nedves még fala.
Csengője csengi: trallala.

Küszöbén álmos kis cseléd
Mezítláb áll, s nem néz feléd.

Szemében is még nedves éj,
És semmi, semmi szenvedély.

A föld mögötte barna, dús,
Az égen víg szalonka húz.

Az őrház nem vár, nem siet,
Nem állomása senkinek.

Harangja berreg: menjetek,
Epedjetek csak, emberek!

Vár Várad, Pest, induljatok,
Vár Párizs és Abádszalók...

Én maradok a homokon,
És alszom, és nem álmodom.

STANZÁK

A könyvek várnak, ó, de mennyi könyv még.
Szép, holt betűk, száz élő gondolat.
Távol, közel a vérző, ősi föld ég,
De nékem már elásták kardomat.
A lelkem bús csuklyába öltözött rég,
S megölték ifjú akarásomat.
A könyvek várnak, könyvek könyve, tenger,
Találkozóra távoli szivekkel.

Ó, volt idő, hogy én is elszakítám
A mély magánnyal szerződésemet;
Mert szép az élet, és ragyogva hitvány,
És hívogat, és híván, eltemet.
Ó, szép a nő, s a mester is tanítvány
És kontár, hogyha vélük enyeleg,
Ó, szép a nő, és sírni kell, ha kába,
Kietlen vággyal gondolunk reája.

Már késő minden, újfent vár a néma,
Komoly magány, hol szívem, nagybeteg,
Úgy néz az égre, mint távol határra,
Hol társaim a vándor fellegek.
Kék csönd, te légy már harcaimnak ára,
Hol a galamb és az öröm lebeg.
Milyen nagy és mély a világ, ha némán
És messziről és idegenre néz rám...

MATER DOLOROSA

A temető lett háza és hazája,
És párnája a csöndes síri hant.
A hajnal és az alkony ott találja.
Ő várja, hogy örökre megvirrad.

Mert bús, egyetlen éjjel már az élet,
És pislogó mécs az emlékezet.
A kedves arca néha visszaréved,
S csókolja a rögöt, mint hült kezét.

A ciprusok oly hívón bólogatnak,
És sóhajtása kél a néma hantnak,
Amelyre itten nincsen felelet.

És mindig szürkébb lesz a földi város,
S a távol oly derűs és délibábos,
És lassan, lassan nyílnak az egek.

FALUSI ALKONY

A házak és a lelkek csendje jön,
A béke száll nagy, szürke lepedőn.

Bús táj fölött, báránnyelűk alatt
Ezüstöt önt az estbe a harang.

Ballag a nyáj, elbődül boldogan,
Már minden lélek s kapu tárva van.

A mezőkről az illat lopva jár,
Most legbujább, mert elmuló a nyár.

A padokon pipázás, mély a csend,
A kutak gémje kék magosba leng.

A tetőn a nap arany csókja ég,
Ó, nap, derű, öröm! maradj ma még!

A HARANGOZÓ

Pókok között él lenn egy szürke zugban,
Fönn a harang a mély űrben lebeg.
Nem nézi ő, szédül, lehúzza bújá,
Ő nem lát mást, csak a köteleket.

Mikor a hajnal aranycsíkja reszket
Ezüst folyón, s ragyog a szóke dél,
Mikor az alkony csókjai tüzelnek;
Ő kötelet ránt, s a magas zenél.

És ekkor arcán régi vágyak égnek,
S eszébe jutnak tágas régi rétek,
Száz kicsi szépség és a végtelen...

Egy fáradt kar vergődik a kötéllel,
De szállva fénnel, árnyal és zenével,
Egy lélek leng az ujjongó egen.

AZ ERDÉLYI GYERMEK

Idegen utcák köveit csak rójja,
Fekete vihar szele elsodorta,
Tegnap kicsiny volt, örült víg mesének.
Adjatok néki menedéket!

Egy kertre gondol, csöndes ősi házra,
Nagy hintalóra, ódon bibliára,
Játéka olyan korán ért ma véget.
Adjatok néki menedéket!

Erdély: ez nem szó néki. Dús valóság,
Öröm és napfény, kenyerek és rózsák,
Az első bánat és az első ének...
Adjatok néki menedéket!

BÍRÁLAT HELYETT

Sipos Iván könyvére

Vigasztal ennyi kedves, kósza bánat
És ifjuság, mely könnyes dalt terem,
Mikor az arc még érdekesen sápadt,
És halálosan bús a szerelem...
Vén szívem ennyi kincsre hol találhat?
Csak kavicsok maradtak már nekem.
Színes kövek, melyekkel hogyha játszom,
Kirajzolom a porba ifjuságom.

Miért oly bús a költőfiataltság,
Mint tavasz fája, mézgát könnyező?
Előre érzi tán a Szép kudarcát,
Ó, mert a föld a Szépnek sírmező.
Vagy hallja tán, hogy zúg a földi gazság,
A koncot váró és prédát leső?
Sebaj! Van egy várunk, erős és ékes.
A Gondolat. Ez biztos menedék lesz.

SÓHAJ

A Kárpátokban hull a hó...
Szeretnék visszamenni ma
Eltűnt évek mezőire,
Egy elmúlt bánat szőnyegén
Heverni bús fiatalon.
Ó, mennyi arc vár, mennyi táj,
Melyet nem látok már soha.
Egy régi szeptember ragyog
Lelkem tükrében. (Méla tó!)
Egy régi szeptember dalol
A múlt parkjában valahol.
Most embert űz a vad halihó.
A Kárpátokban hull a hó...

EGYEDÜL

Megyünk, és fáj a vándorlás magánya,
És hogy kemény kövektől zord az út,
És nincs, ki az utast estére várja,
S a távolok lámpája is hazug.

És csak tovább van, és csak messze, messze,
És hull a köd, és száll a mély ború,
S halott lombot terít elénk az este,
És koszorúnk mindszenti koszorú,

De *mi* akartuk, hogy magányba menjünk,
És e világon csendes győzedelmünk
A szűz magasság, hol lelkünk lakik.

Nézz vissza, szívem, árva és kifáradt,
Milyen nyarak, milyen pompák és tájak,
Miket elhagytál! De már itt vagy, itt.

PROLÓGUS

az erdélyi gyermekekért rendezett estélyre

Erdély ma gyászol. Kincseit orozzák
Bitang kezek. Szentségtörő kezek.
Mint fájdalmas anya, szép Erdélyország
Világgá széledt fiakért remeg.

Erdély ma gyászol, de mély bánatával
Egyek vagyunk mind, hívő magyarok.
És gyermekeit úgy öleljük át,
Hogy csak feledjék e borús valót.

Erdélyi gyermek: e két szó ma szentség,
És benne cseng egy kedves kötelesség:
Segíteni és fölemelni őt;

Ó, jönnek majd szép és derűs idők,
Mikor királyi vígan tündökölve
Mond hálát majd a sok Hamupipőke.

PROLÓG

Oh, gyermekek, egy költő szól ma nektek,
Ki fáradt, csüggedt, mint e bús jelen.
De csillagot lát a ti szemetekben,
Mely biztatón ragyog mély éjfelen.
Mi jót akartunk, szépet és merészet,
De jött a vész, a gyász, a gyötrelem,
És a halál zsoldjában élt az élet.
És fáj az öröm és a szerelem.
Oh, gyermekek, oly szép, oly jó az élet,
S mi sírva tárjuk karjaink felétek.

Még áll a harc, még áll a vad, kegyetlen,
Bús küzdelem, de lelkünk már szelid.
És érezzük, hogy minden győzelemben
Siratni kell hű szívek ezreit,
Kik a halálba énekelve mentek
Fiatalon, s több nap nem kél nekik.
És legszebb győzelem a drága béke,
A gondolat és érzés tiszta éke.

Oh, gyermekek, dal és virág az élet,
Szépség és jóság, csak akarni kell.
Ti, víg jövődő népei, felétek
Egy bús költő áldása úgy ivell,
Mint szivárvány a fergeteges égre.

És zengem villámok zenéjével:
Szeressétek a szépet és a jót, ti,
Jövő harcoknak békés harcolói.

SZOMORÚJÁTÉK

Az élet mozgószínházában ülve,
A hallgatag sötétben nézem én
A karmester botját, hogy leng az ürbe,
Míg perdül a vad álmoköltemény.

És hallom, a hegedűs hegedűje
Hazug, akár lelkemben a remény,
És látom, hogy szürkülve és elnyúv
Mint rohanok a roppant filmen én!

Ó, más zenét e szomorú játékhoz,
Vagy más játékot e hazug zenéhez,
De siket a zenész, s a film nem érez.

Csak várok én a mély, komor homályban,
Kifáradt néző, kénytelen játékos,
Amíg kihúny a fény, s eltűnik árnyam!

IZSÁK SÍRÁSA

Ó, Ábrahám, kopár vagy, mint a hó már,
Mely vén hegyek tetőin vesztegel.
S hideg a szíved, mint e sziklaoltár,
Melyen ifjú véremmel vesztesz el.

Ó, Ábrahám, te meddő bölcsességed
S konok hited tesz a szivemre kést.
Az Isten néma, ó, de hív az élet,
Süket füled nem hallja énekét?

Ó, Ábrahám, te csillagokba nézel,
És Sára arcán nem vársz már mosolyt.
De bennem most csírázik az ígéret,
S te a csírat halálra taposod?

Ó, Ábrahám, az Isten messze, fénylő,
Bölcs és magos, te látod, féled őt,
De élni vágyik a fiatal élő,
És élni nem bűn még az Úr előtt?

És félni nem bűn fényes kés hegyétől,
Mely megkereste ifju szívemet.
Ó, Ábrahám, az angyalok az égből
Remegve néznek, és – könyörgenek.

ÚJ STANZÁK

Szűz homlokod derűje, mint a lámpa,
Sugárzik csüggedt estéim felett.
Kis emberek, kis gondok társasága
Szegény világom, s a világ feled.
A temető a kertem, komoly, árva,
Vidéki sírkert, ott lelek helyet.
S míg dúdlok egy régi dalt felőled,
Suttogni kezd velem a temetőkert.

Szűz mosolyod, mint hold az őszi égen,
Világol néha ködön át felém.
Párizst akartam, és Rómát reméltem,
De hűtelen, mint vágyam, a remény.
És évre jött közömbösen új évem,

S míg gyúlt a láng és vér a földtekén,
Én mindig, mindig halkulóbb ajakkal
Egy dalt dudoltam, mely altat s vigasztal.

Szűz kedvesem, ó, élsz-e, vársz-e még, mondd,
Hiába várok, és hiába vársz.
Halványabb már a vágy, mint téli félhold,
Mikor dereng a sűrke pirkadás.
Az élet messze, bús volt, rég és szép volt,
Egy dalban néha még tán rámtalálsz.
Mondj egy fohászt, és siess tova nyomba:
Az én pompám immár halotti pompa.

KORONÁZÁS

Midőn fölzeng a Himnusz bús viharja,
Mit érez lelked, fiatal király?
E dallal mentek ifjaink a hadba,
Kiknek porát három tél födi már.
E dalt dalolta hű öregek ajka,
Kiket halálban ringat messzi táj.
Ó, gondolj rájuk, millió magyarra,
Midőn fölzeng a Himnusz bús viharja.

Ha homlokodhoz ér a drága ékszer,
Mit érez lelked, ó, fejedelem?
Ez tündökölt világgá tiszta fénnel
Mátyás fején, e fiatal fejen.
Mátyás: gondolni nem tudunk elégszer
Nevére, mely igazság s győzelem.
Véres viharban és fekete éjben
Ragyog, hogy hírünk még dicsőbb legyen.
Ó, gondolj rá, szűz hitttel, új reménnyel,
Ha homlokodhoz ér a drága ékszer.

Ha kardvágásod érzi négy világtáj,
Mit érez lelked, legelső magyar?
Kelet! Przemyslnek látod szent bukását,
Hallod, halálba hogy hal ott a dal?
Észak! Kraszniknál győz s hull a huszárság.
Dél! Kétszer vérrel váltott diadal.
Ó, gondolj rájuk, kiket halni láttál,
Ha kardvágásod érzi négy világtáj!

Király! Tűnő a fény, muló a pompa,
Hervad a rózsza, és elhal a dal.
Halálba tart még hősök légiója,
És özvegy, árva nép még a magyar.
A legszebb bíbort, a vért dúsan ontja,
Ám igazságot és békét akar!
Gondolj a hű, a munkás milliókra:
A boldog nép a legszebb földi pompa!

OSZK
Országos Széchényi Könyvtár

DÖBLINGBEN

Fekete fuvoládon rítt a gyászod,
 Szegény, szorongó legnagyobb magyar,
 S a hideg párnád forró könnytől ázott,
 S az ágyad zord volt, mint a ravatal.

Epével és ecettel így ittadt
 Halálra bágyadt, szomjas lelkedet,
 A tested és a véred néki adtad,
 Hazádnak, melynek elvégeztetett.

És tavasz jöttén, a nagy sárga házban,
 Míg tompa aggyal a szűk udvaron
 Az élő holtak jártak esti lázban,

S a denevér s az éji fuvalom
 Megcsapta homlokod, te eltűnődve
 Babráltál pisztolyoddal, s vágyón néztél a csőbe.

EPITÁFIUM

Halál évadja egyre tart még,
 Virul a hősi holtak csokra,
 Ki gondol egy élő halottra?
 Ki most elnémul, odavan rég.

Ó, egyszer én is énekeltem,
S hallgattak is többen dalomra,
Szép bánatoknak bujdosója,
Be rút örvénybe tévelyedtem.

Ó, versek, cifra kis koporsók,
Bennük pihen egy gyászos élet,
Nagy álmok, kedves semmiségek,
De élet volt, és néha boldog.

Volt életem: köszönt a vándor,
Fáradtan a rögökre hullva,
Nyűgös magának vértanúja,
Még van, de kívül a világból.

DAL

Barátaim, emlékszem arcotokra,
És érzem, hogy volt öröm és erő,
Fiataloknak boldog indulója,
És harc, győzedelmes és lelkendező.

Emlékezem a régi ünnepekre,
A koszorúkra májuszfák felett,
S lelkemben, e novemberi berekben,
Zenélnek a lehullott levelek...

[MINT HALDOKLÓ AJKÁN...]

Mint haldokló ajkán a tollpehely,
Mely jelzi, hogy nem szállt el még a lélek,
E versek ritmusa is úgy rezeg
Hírt adva arról, hogy még én is élek.

Oly bágyadtan remeg a toll, szegény,
A fájó lélek vergődik belül,
Merül, merül feledés tengerén,
A dal elhal, a toll némán elül.

ÉNEK TOMPA MIHÁLYHOZ 1917 ŐSZÉN

Talpig nehéz gyászban, térdig holt avarban,
Fájó magyar őszben, bús világviharban
Ünnepel ma néped,
Ősznek és bánatnak énekese, téged.

Ősz és bánat nem volt soha még e tájon
Ily áldatlan, mint ez, mikor fájva fájón
Emlékezünk vissza
Gyászunkban is bízó, hívő dalaidra.

Ősz és bánat nem volt soha még szivemben
Ily vigasztalan és ilyen terméketlen,
Dús fájdalmú őszám,
Ki dalt szüreteltél bánaton és őszön.

Magányban és búban magam is merengtem,
Írt magam is leltem csöndes énekemben;
De most néma ajkkal
Állok én az őszben – „elfeledve a dal”.

Szeretted, szenvedted – daloltál halálig.
És áldott a kín is, amely dalra válik,
De mit ér az ember
Könnytelen bánattal, meddő szerelemmel?

Elporladt szivekből új virágok nőnek,
Mennyi dala, színe van a temetőnek.
Föltámadunk – mondja.
Csak élő halottnak nincs vigasztalója.

BORÚS SZONETTEK

Schumann

Egy híd van még csak az üres világon.
Egy híd van még, s karfáján szédület.
Egy híd ivell a végtelenbe fájón,
Alatta mélység, néma és süket.

Alatta mélység, és egy lendület kell,
Amellyel a halálba szárnyalunk,
Utolsó, bús, borzongó szédülettel,
Mint egykor a dalunk, fájó dalunk.

És mennyi dal szállt a derűs magasba,
Ó, mennyi szárny, mely egekig emelt
Ujjongó hangokat és szíveket.

A szárnyait a lelkünk hova hagyta?
Egy híd van még csak az üres világon
Repülni mélybe, végtelenbe vágyon.

Lenau

Már távol minden szépség, szerelem,
S mint örökmécses ég a szomorúság.
Magányos és homályos szigeten
Tengeti ő már csendes mélabúját.

Egy hegedűt hall olykor éjfelen.
A vágyak régi, régi hegedűje
Zokog kísértetes keservesen
A múltba és a bűba elmerülve.

Szegény Niembsch beteg, ó, nagyon beteg,
Hagyjátok őt magára, emberek,
Hadd hallja azt a dalt csak, azt a dalt csak,

Amelyben nincsen hangja a vigasznak,
Amelyben a kegyetlen és szikár gyász
Nyútt idegekkel a kedvére hárfáz.

PRINCESSE LOINTAINE

A messzi nőt, ki Párma ibolyáit
(Melyekben kéklóbb ég mosolya van),
Elküldte nékem e vak, daltalan
Bús tájra – áldom napom alkonyáig.

A messzi nő, ki verseket szeret
(Virágokat e letarolt világban),
Mint violát a temetők zugában,
Fogadja szépen árva versemet.

Ó, ibolyák: ti már fonnyadt halottan
Heverték. Hervad mind itt, mi virág,
De tovaengők a melódiák.

Mert ami *lélek* volt a holt napokban,
Illata él, és dallama zokog,
Örök csak egy: mit lelkünk álmodott.

FOTOGÁFIÁK

Én úgy szerettem rendezgetni őket
 Fekete album szürke erdejében,
 Mely halkan zizegett, mint csöndes őskert.

Ó, arcok, amint némán, egyre néznek,
 Örökre néznek, és a végtelenbe,
 Mert idelopta őket egy ígézet.

A földi másuk jár-kél, tova, messze.
 Tán hervad, mint a dérvert őszirózsa,
 Vagy melegíti őt napod, szerencse.

Itt mindig így maradnak mosolyogva,
 Vagy mindig mélán komolyodva néznek,
 Amíg pereg, pereg a homokóra.

És rám köszönnek ők is, kik nem élnek.

*

Ez itt apám, mint ifju katona,
 Arcát pirosra festé régi mester,
 Ily virulón nem láttam én soha.

Tán elfakult, míg annyi éve ment el,
 Hogy engemet ringathatott a térdén,
 S tovább vánszorgott nyűgös életemmel.

Ez ifju arcon is, a szeme mélyén,
Jövő ború felhője veti árnyát,
S a szeme fénye bánatos lidércfény.

A korai halál párkái várják,
És én vagyok, sötét költő fia,
Kin nem segít se asszony, se imádság,

Az élete neuraszténia.

*

Ím, itten egy régi daguerrotip kép:
Petőfi a pipával, Debrecenben,
Magasztos és dicső költői inség.

Egy másikon széljárta köpenyegben
Bucsúzik a szegény szülői háztól.
E képeken oly sokszor elmerengtem.

Boldog Petőfi, ki éhezve fázol,
De végig melegít egy szent lidérccláng,
Egy forró hagymáz hírről és hazáról.

S amíg mi többi, új, fájó poéták,
Sebzett ideggel virrasztunk az éber
Álmok vak éjén, ő győzőn néz le ránk,

Ki elment idején, huszonhat évvel.

*

Itt távol tájkép, tóval és hegyekkel,
Oly vadregényes és valószínűtlen,
És rajta házaspár, sok víg gyerekekkel.

Galambok turbékolnak nyári égen,
És a képen mindenki mosolyog,
A talmi bárány is a talmi réten.

Ó, mosolyok, ti ódon mosolyok,
Ti, talmi örömök, mik elmulátok,
Mi dolog ez, mi szomorú dolog?

Ma úgy tekintek már kábulva rátok,
Mint Andersen-mesék rajzára néztem,
Én, koravén fiú, kit sújt az átok.

Ó, érzem én, hogy mindörökre végem,
Borom kifolyt, rózsám elhervadt,
És csillagom megindult már az égen.

És jaj nekem, de már bús sem vagyok.

MEGINT A TISZÁNÁL

Egy nyaram elmúlt, fénye elapadt,
És téged, szent folyóm, nem láttalak.

Talán azért is voltam oly beteg,
Mert nem ringattad fáradt képemet.

Hisz habod párna, szőke, lágy selyem,
Melyen hold nyugszik, és álom terem.

Ó, ez a hold és ez az éjszaka,
A csöndesség és békesség maga.

A csöndesség, mely mégis halk zene,
Azúr világok víg üzenete.

S e béke úgy legyinti lelkemet,
Miként ha gyöngyvirággal verne meg.

Ó, Tisza-parti holdas éj, te mély,
Szívembe csöndet és békét zenélj.

Szódd át ezüsttel rajta a borút,
Feledjen el világot s háborút!

BÉKE

Lágy lilába öltöztek a fűzfák,
Fák fölött a béke kékje leng,
Enyhe bánat madara repült rám,
S bennem régi vers zenéje zeng.

Messze, mint az álom, él a város,
Itt a Tisza bűvölete már,
Itt meséim erdejében járok,
Itt az idő örök csendje áll.

Itt reménnyé épül annyi emlék,
És emlékké szépül a remény,
Feledünk itt hűtelen szerencsét,
S kikötünk az álmok szigetén.

Itt fölöttem tűnhetnek az évek,
Én túlnézek tűnő éveken.
Szívem árad át e békességbe,
És e békesség a szívemen.

TESTVÉR!

Mért von úgy a vágy benézni csorba
Ablakon, ha gyéren lámpafény ég
Szűk szobában, s asztalnál dohogva,
Bús lakó ül, s véle tompa kétség?

Nem tudom ki, nem tudom, miért bús,
És miért néz oly merőn a lángba?
A falon a barnás, régi Jézus
Arcán új fényt tétováz a lámpa.

Vagy Aradnak vértanúi mennek
Szép halálba, rút halálba némán?
Mindegy az a fásult idegennek,
Aki ül csak, s töpreng napi témán.

Úgy szeretnék besurranni hozzá,
Mint a tolvaj, aki senkit sem fél,
Kezét lágyan a kezembe fognám,
És suttognám lassan, lopva: Testvér!

BÚCSÚ

Mielőtt innen végképp elmegyek,
Szeretnék elköszönni, emberek.

Mint rab, akinek int a szabad út,
Búcsút rebeg, mielőtt szabadult.

Mint a madár, kit Dél vár arra túl,
Az eresz alján még egy dalt tanul.

Mit is daloljak, én szegény beteg,
Mit is dadogjak nektek, emberek?

Talán nem is kell még búcsúzni se?
Hisz észre sem vett engem senkise.

Csak egy könny voltam, aki porba hull,
Csak egy sóhaj, ki égbe szabadul.

Csak egy csók, aki hideg kőre lel,
Csak egy szó, kire visszhang nem felel.

Egy pillangó, ki csillagot keres,
S elgázolja egy durva szekeres.

ÖNARCKÉP 1918

Néhány ránccal több a gond az arcon,
Néhány könnyel több a fény a szemben,
Néhány dallal több a bú az ajkon,
És se dac, se vád a végzet ellen.

Ilyen ez arc, s így néz hús nyugodtan
A nagy éjbe, mely felé közelget,
Régi társak s álmok várnak ottan,
Többen, mint ahányan itt delelnek.

Régi társak, álmok. Tán a semmi,
Akkor is jobb százszor arra lenni,
Mint lármás vásárodon, valóság.

Áldott semmi, hol nem fáj az agy már,
Hol örökké ünnepel a naptár,
S veszteg alszanak a homokórák.

TÖMÖRKÉNY UTCÁJÁN

A régi utcán lassan ballagok,
Fölöttem békés esti csillagok.

Mély nyugalom lágy szőnyege terül
Végig az utcán, s a csönd hegedül.

Az ablakok, mint hű öreg szemek,
S a régi házak is öregszenek.

Oly egyedül, oly bánatos vagyok,
Mint akit minden álma otthagyt.

S a csöndben, estben, árnyban mintha csak
Hozzám suhanna egy szelíd alak.

S én halkkal, loppal suttogok vele,
Mint hervadt hársak hulló levele.

A magyar bánat mély zenéje zeng,
Bús hangfogóval vén szívembe bent.

Én sírok, vallok, panaszom zokog,
Ő mosolyog, miként a boldogok.

A hangja, mint a távol cimbalom,
Szívembe zöng nyugalmas biztatón.

Szemén megcsillan egy tisztább világ,
Mint jegenyéken túl a délibáb.

Ó, drága árnyék, holt, hű cimbora,
Biztass, vezess, és el ne hagyj soha!

JÚLIA, BÚS VIRÁG

Ott tévedeztem mélységek felett,
S gyopárt a szirten, téged leltelek.

A sorsom, mint kőszikla, oly kopár,
Virulj szívemben, kedves, bús gyopár.

Ó, régen rózsák buja illatát
Kerestem én rőt éjszakákon át.

Nagy messze rózsák nyíltak kényesen,
És elvirultak mind, de nem nekem.

Ma már tudom, hogy völgyünk siralom,
S az ormokon van tiszta nyugalom.

Az ormokon, hol csönd s gyopár terem,
Halotti csönd és égi szerelem.

KÖSZÖNTŐ

Lassan búcsuzom a világtól.
Öröm, vágy, élet tovapártol!

A túlsó partra többet nézek,
De még marasztal egy ígézet.

A szemeid hű, tiszta fénye
Világol még rám bízva, félve.

Szomorú szépséged varázsa
Aranyat hint e hervadásra.

Köszönöm e borús szerelmet,
Hogy lelket ad nekem a lelked.

Hogy búcsúzó tekintetemben
Te tündökölsz, én drága szentem.

Köszönöm, édes, hogy szerettél,
Hogy holt szív hű özvegye lettél.

GABRIELE D'ANNUNZIÓNAK 1918

A nyár dalol az enyhe zöld alatt.
A Tisza-parton, a kelő napon,
Míg rózsafényben szállnak madarak,
Egy szökőkút zenéjét hallgatom.
Be szép a reggel, ott is, ugye szép?
Tiburi völgyben, Róma szűz egén,
És szép, ha langy illattal a setét,
Mély nyári éj néz száz csillagszemén.
Ó, minden fájó árnyon, gyászon át
Oly diadalmas és oly dús az élet,
Úgy zengeti az örömharsónát,
S te meg akarnád ölni az öcsémet?

De a szökőkút csak dalol, dalol,
Tükrébe fürdik kék menny, zöld pagony,
Versailles se több nékem, túl valahol,
Mint ez a sétány, nyári hajnalon!
Ó, pedig én is, én is fürdetém
Tört lelkemet mindenben, ami szép,
Elrévedeztem Rembrandt remekén,
És ittam versek mákonyos ízét.
Daloltam én is messze, méla dalt,
Csöndes panaszt arról, mily bús az élet,
És hogy mily szép a bú a nap alatt.
S te meg akarnád ölni az öcsémet?

Ó, régi nyár, ó, eltűnt szűz derű,
Mi verseket olvastunk estelen.
A versekben száz bűvös hegedű
Sírt epekedve és sejtelmesen.
Az égi sátor künn már csillagos,
Kékellő selymét feszítette fenn.
Te tán Párizsban nagy körutakon
Kószáltál, és titáni tereken!
Mi téged is idéztünk – szellemet –,

És verseden a lelkünk messze révedt,
Párizsba tán, és álmodtunk veled.
S te meg akarnád ölni az öcsémet?

SZERÉNY GŐG

Alázatosan és búsan botorkál
Szegény szolgálád, ó, élet, útagon,
De néha, néha énekelni próbál.

A szavadat én hittel hallgatom,
S a porban és a sárban is dalolva
Megyek, megyek az országúton.

Hiszen halál vár rám, bús vándorodra,
S a temetőbe többször térek én,
És örömebb, mint a városokba.

De olykor mégis, lelkem rejtekén
Valami büszke sejtés bujtogat,
Valami titkos és bízó remény.

Tán egy dalom, szelíd, mély hódolat
Előtted szépség, és előtted, élet,
Tűlzengi majd a Hindenburgokat,

És mégis győzők én, ha már nem élek.

TIZIÁNNAK

Ó, boldog mester, végtelen derűnek
Nagy mestere, kit álmok száza késztet,
Hogy a színek játékát vígan űzzed,
És kinek egy az élet és művészet;

Ó, boldog festő, bársony és selyem lett
Minden kezében, tiszta és meleg fény,
S közel száz éved tündökölve tellett,
S legtöbb bíbort leltél épp naplementén.

Ó, Tizián, egy elfáradt tanítvány,
Ki szinte fényt imád, s nem senki hitvány,
Félős irigyen gondol rád szegényke:

Csak néhány tiszta könny a gyöngye, éke,
De lelke mélyén, árva műteremben,
Száz álma él, mindennél fényesebben.

THONUZÓBA

Megyek meghalni, párom, jer velem,
A német Isten nem lesz Istenem.

Az öreg Istent hittem eddig én,
Ki mennydörög a magas ég ivén.

Az öreg Istent, akinek szeme
Arany nyilával tűz e földre le.

A német Isten komoly és szelid,
De vasba önti harcos híveit.

Keresztje kard, oltára félhomály,
Mennykő helyett a sípja orgonál.

A német Isten szőke idegen.
Az öreg Isten jó uram nekem.

Ha magyar földön híve nem marad,
Megyek pihenni magyar föld alatt.

Megyek meghalni, párom, jer velem,
Föld ősanánk ölébe csendesen.

EGY VIRÁGÉRT

Sipos Ivánnénak

Mit adjak egy virágért mint virágot?
Egy verset, mely a szívemből terem,
A szívemből, mely könnyeimmel ázott,
Mint a mező ködülte éjeken.

Mint a mező, mely akkor terem éppen,
Ha jól fölszántják viharok s ekék.
Ó, viharom, én rettenetes évem,
Elég volt nékem, több is, mint elég.

Mert rabja voltam gyilkos mélabúnak,
És ültem mélyén a fekete kútnak,
S hallgattam, amint sorsom varja károg.

S valaki egyszer azt üzenete: higgyek,
Egy fehér rózsát e mély kútba hintett,
Mit adjak egy virágért mint virágot?

VIDÉK

Tűnik, múlik az egy emberöltő,
S én maradok a falusi költő.

Miket szivem gyermetegül áhit,
Nem látom nagy városok csodáit,

Miket minden boldog apacs láthat,
Tünde nőket, fényes operákat.

Mint a bakter kicsi háza mellett,
Szalutálok tűnő életeknek.

Piros zászlót lengetek hiában:
Forradalmas, titkos, régi vágyam.

Körülöttem csönd van, s réti rózsák.
Ó, ki tudja, tán ez a boldogság?

S én dalolva fölnézek az égre,
S meghalok, mint Isten szegénykéje.

NEGYVENHATOSOK

In memoriam

Szörnyü dicsőségük hadd zengjem, éjszinü fátyolt
Fonva a lantra, melyen bomlanak az idegek.
Álom nélküli és komoran feketéllő éjszaka vadján,
Lelkem pusztáján marsol a hősi ezer.
Látom őket a dél kövein menetelni kitartón,
Merre Szabács, Nándor, Valjevo, Nis meredez.
Látom északon is zord messze mezők sivatagján,
Hol ugató ércek számuma fürgetegez.
Látom, amint dalolón nekiszegzi az ezred a mellét,
Hogy fölfogja a vak északi Rém rohamát.
Látom délnyugaton bástyát állítani holtak
Nagy seregéből, hogy két haza védve legyen.
S látom a messze, szilaj Piavénál emberi hídként
Holtan is ők fődözik a vonuló sereget.
Ó, ti fiúk, barnák, szőkék, ti Szegednek hősei, árvák,
Hol van a lant, a babér, mely dalol és koszorúz?
Északon és délen, keleten, nyugaton, e világnak
Minden tájékán sírotok áll, s nevetek!

Hány hant domborodik, s jelöletlen hány rög enyészik
Szerbia bús terein, s merre Galícia van,
Lengyel síkokon és a Doberdón, távol Isonzó
És Piavé mélyén, messze kopár köveken!
Mind csöndben szunnyad, s álmát álmodja a holt ott,
– (Elfáradt gyermek mostohaanyja ölén) –
Hűs Tisza partjáról, hol a szürke füzes szomorún leng,
Nagy jegenyék dala zsong, szőke akác mosolyog.
Hol Dugonics búsong, Dankó muzsikál, és méla Tömörkény
Darvadozik anyaföld csöndes eressze alatt,
Hol kis házak előtt, ha vasárnap alkonya barnul,
Ülnek a jó öregek, égnek a makrapipák,
S várnak a szép eladók pötykén kivirulva az ablak
Százszorszépei közt és violái mögött,
S várnak néma, sötét sorban, síró szemmel, feketében,
Fájdalmas szüzek és bánatos édesanyák.
Véres idők terhét hordozza borongva, lemondva
E sereg, és neki már mit hoz a vak diadal?
Kedveseik vérén váltságot nyert Magyarország,
S szörnyü dicsőségük fénye ragyog Szegeden.

LÉVAY JÓZSEF

Az új Mikes, a jó, öreg diák
Fölment a honba, hol a lelkek élnek,
Hol szentek a dalok s a bibliák,
S a magyar álom boldog örök élet!

Hol Fejedelmünk, nagy Petőfi vár
Embert, ki férfi, magyar, dallal áldott,
S öreg Mikes halkan jelenti már,
Hogy jönnek – hajh, hajh, – hű halott brigádok!

BALALAJKA

Orosz testvéreimnek, 1917

Fölzendül szépen, csendesen
A balalajka Szegeden.

A hold ragyog a fák felett,
Mint távol tájról üzenet.

A rabok arcán úgy dereng,
Mint könnyek és mint ékszerek,

A zene száll, a nóta szól,
A holdas éj békét dalol.

E nóta ismerős nekem,
Szivem dobogja szüntelen.

E zene kedves rokonom,
Bölcsőmtől fogva zokogom.

Mert bú él benne, s vágy remeg,
Félétek, más táj, más egek!

S a nótát aki pengeti,
Szivem őt régen ismeri.

Egy fának fájó levele,
Öröktől egy vagyok vele.

Egy föld sápadt virágai,
Élünk virulni, hullani.

Jöttünk e földre sírva mi,
Egy Isten árva fiai!

KÖSZÖNTŐ

Móra Ferencnek

Hallom, hogy egyik lusztrumod letelt.
Pajtás, fogadd e csöndes éneket;

E halk köszöntőt, mely szívből kíván
Békés nyugalmat annyi harc után.

Békés nyugalmat: egyszerű a szó,
De sorsunk, hej, fukar jutalmazó!

Pedig mi oly szerény fiúk vagyunk.
Oly keveset s oly gyöngén akarunk.

Egy dalt, ha néha szívünk megdobog.
Egy dalt dudolnánk, fáradt vándorok.

S álmodni vágyunk olykor, ami szép,
Mint alvó gyermek anyatej izét.

És néha tisztán, mélyen érzeni,
Hogy *élünk*, s nemcsak tengünk erre mi!

ANASZTÁZIA

Föltámadó: így hívták nagyanyámat,
Akinek arcán másvilági bánat
Hervatag őszi mosolya ragyog;
Így néznek ránk a bús őrangyalok.

Föltámadó: fájdalmas anyasága
Ma benned él, anyám, te árva, drága,
Te könnyezőn mosolygó jó anya,
Szomorú házunk szelíd alkonya.

Föltámadók: bennem ma száz dalokban
Mély bánatotok hamva lángra lobban,
S mi bennetek holt, néma, ősi gyász volt,
Meglengetem, mint győzedelmi zászlót!

KÉT GYEREK SÍRJÁNÁL

A temetőben egy csöpp hant alatt
Két apró testvér, némán alszanak.

Zöld deszka sírjuk, kis kert az egész,
Bús violájuk a kék égre néz.

Mellette pad van, hol pihenni jó,
És hallani, hogy riog a rigó.

S az élet felé nézni szeliden,
Mely zakatol, mint néha a szívem.

Itt a halál is árvácskavirág,
És boldog béke völgye a világ.

Az élet álom, bús, rövid varázs,
És víg majális a föltámadás.

SALVE

dr. Hollós Józsefnek

A negyvenkettes mozsarak korában
Negyvenkettes lettél te is, barátom.
Ma ők dörögnek göggel e világban,

S rázzák a lelket az Illés-batáron.
Ma csöndes fájón dúdol csak a költő,
Hogy *emberölő* lett egy emberöltő!

S te csüggedetlen hirdeted az élet
Szent igazát, s hogy a halál mese,
És kijavítod, mit babona vétett,
Vagy balgaság, ó, élet mívese!
És elborulva nézed, mint hű gazda,
Ha szép vetésed rút rontás aratja.

De én tudom, hogy lesz még ünnep egyszer,
Hol Helfferichnél Ehrlich többet ér,
S Pasteur különb, mint száz véres vasember,
Kiről ezer rom és rokkant regél.
Itt az idő, hol *egy* lesz csak az ellen:
A butaság! és győzni fog a szellem!

Mikor magyarnak lenni annyi lesz majd:
Szabadnak lenni, bölcsnek és igaznak,
Nem nézni le a dolgos idegen fajt,
S ököljogot nem adni ősi gaznak!
E kort újult lélekkel így köszöntöm:
Éljen a bátor és jó mindörökkön!

MAGYAR NYÁR 1918

Pipacsot éget a kövér határra
A lángoló magyar nyár tűzvarázsa.

A Tisza szinte forr, mint néma katlan,
Mit izzó part ölelget lankadatlan.

Selyem felhői sápadt türkisz égnek,
Bolyongó vágycsák mély tűzében égnek.

S a végtelen mezőkön szőke fényben
Kazlak hevülnek tikkatag kövéren.

Fülledt a csönd, mint ha üres a kaptár,
Keleti lustán szunnyad a magyar nyár.

Mi lesz, ha egyszer szikrát vet a szalma,
És föllángol e táj, e néma, lomha?

Ha megutálva száz here pimaszt már,
Vihart aratva zendül a magyar nyár?

FÉLEGYHÁZÁN 1918 NYARÁN

Vén szélmalom nagy, tépett szárnya áll.
Nem élet őről itt, de a halál.

Csak a tücsök szól lomha lomb alól,
És ő is, ő is elmulást dalol:

Hogy megy a nyár, és jön a téli sár,
Szegény tücsökre akkor majd mi vár?

Az unt uton pipás nyugalmasan
Ballag a polgár, neki dolga van.

Nem sürgős munka: ballagós dolog.
A tüze pislog, a szava dohog.

Egy költő járt itt, kit vész s láz üzött...
Pipálj csak, polgár, cirkelj csak, tücsök!

TUDOM MÁR...

És nem bírok már haragudni rátok,
Haramiák, ti, és ti, uzsorások!

Én mint a gyermek nézem e pokolt már,
Bús gyermek, aki mindent megtudott már.

Hogy a mennyország kéklő pára ottan,
Vér és könny ára tündöklő magosban.

Hogy vágyunk, mely száll büszke szűz egeknek,
Egy édes ringyó ágyékán pihen meg.

Hogy hősei száz égzengő rohamnak
Egy bűdös árok fenekén rohadnak.

Hogy Nietzsche, zengvén túlsó ormainkrul,
Csak lágyuló agy, mely bomlásnak indul.

Hogy Krisztus, függvén az örök kereszten,
Magán se tud segíteni, elesetten...

Hogy életünk perc tévedése, más sem,
S hogy nem segít itt a halál sem. Ámen!

IDEGEN ZSOLDOS ÉNEKE

Csak harcolok, nem mondják meg, minek,
Ki tudja, tán az isten hírinek?
Hogy több teremjen trágyás földeken
Szívem véreből, ó, de nem nekem!

Csak gyilkolok, de nem tudom, kit is,
Kiontom én a Krisztus vérit is.
Mert ez parancs, bár még emlékezem,
Másként papolta ezt a pap nekem!

Csak szenvedek, de nem látom, miért,
Talán a mások üdvösségiért?
A pokol útja jó szándék, tudom,
Hej, cimborák! menjünk e rossz uton!

Csak meghalok, de nem tudom, hogyan,
Melyik mezőn majd, ó, de boldogan!
Mert egy komám hú, az öreg halál,
Az megsirat, ha engem lekaszál!

ZRÍNYI, A KÖLTŐ

Sötéten csillogó bogóyszemed
Mély századok éjéből rám mered,
Mint keserű vád és komor panasz,
Csüggedt szivem mélyébe villan az!

Tudom, mit kérdez hű és bús szemed,
Mely látott halni, győzni eleget,
S jövő kárpitján nézett bizton át,
Fénnyel nyilazva a sűrű homályt.

Ó, mit feleljek, mit mutassak itt?
Avarba hulló hadak halmait,
Közönybe fúló sóhajt és sikolyt,
Bitangul veszve álmot, ami volt?

Én hallgatok, susog a hús avar,
Jön a nagy ősz, és hull, hull a magyar.
Jön a nagy ősz, és hull, hull légiónk.
Ó, bán, aludni s nem álmodni jobb!

[PROLÓGUS A ZRÍNYI-DRÁMÁHOZ]

Hölgyek és urak, ma nem lebben a kárpit,
Láttatni szerelmek csali praktikáit,
Mutatni cseleknek száz tarka fogásit
És balga sziveknek könnyű dobogásit,
Ma e bíborkárpit földi hadak sorsát,
Mögötte dobog már magyar, osztrák, horvát,
Fölötte vigyázva, áldva lehajol ránk
Hulló csillagával a magyar mennyország!

SZÉCHENYI

Mint rab oroszlán rozzant ketrecében,
Morogva élt Döblingben a beteg.
S figyelte, hogy a távol magyar élet
Egére új vihar mint közeleg?

És néha néma egykedvűn besüppedt
Az örület fonák, bús szőnyegén,
S hallgatta, mint lehangolt hegedűiket,
Miket susog a kétség és remény?

És olykor kitekintett rácsa részén,
S szimatolta az ébredő szelet,
Hej, a tavasz künn milyen is lehet?

És néha, kora fagyok ködös éjén,
A pisztolyával babrált eltűnődve,
S mint kandi gyermek, úgy bámult a csőbe...

ÉNEK A TOLL KATONÁIRÓL

Szerettem őket, és közöttük éltem,
S velük szenvedtem életemben én,
És együtt vártuk a magyar vidéken,
Hogy lesz még ünnep s fény hazánk egén.
Kopott szerkesztőségből szállt az ének,
Száz sóhajom, szerelmes vágy s remény,
A telefon lázas kagylója zengett,
Új rímeket sugallva énekemnek.

Ó, névtelen s neves száz fürge hőse
A tollnak, amely szentebb, mint a kard,
Mely utat vág egy igazabb jövőbe,
S nagyvá avatja a szegény magyart,
Vidéki por, sár, sok bús hegedőse,
Ki másokért küzd, álmodik, akar,
Szeretlek, testvér és bajtárs a búban
S az igazért vívott szent háborúban.

S egy koszorút hadd kössek sírotokra,
Kik alszotok már, s álmodtok tovább,
Kuszkó Dezsőknek szürke légiója,
Holt katonák, elnémult cimborák,
Zuboly, Pilisi, Gyóni, kik tudója
Vagytok, miért mi vergődünk odább.
S az Isten jobbján írtok már riportot
Magyar nagyságról, mely az égbe rontott.

Becsületes, vitéz toll katonái
Köszöntelek, rajongó hadsereg,
Kik írni, ázni, fázni, éjszakázni
A küldetés lázával jöttetek,
Kikről nem szólnak hírnék harsonái,
S ha lesz, tragikus gyász lesz nevetek.
Sírotok süpped lassú feledéstül,
Míg a Vezérnek száz ércszobra készül.

RAB VAGYOK...

Hadifogoly vagyok e nagy világon,
Hiába várom a szabadulásom.

Idegen arcok néznek, mint a kémek,
Mikor virággal és fűvel beszélek.

Idegen ajkak zúgnak durva zajjal,
Ha hallgatom, hogy halkán zeng a hajnal.

Idegen öklök életemre ütnek,
És eltörnék, ha bírnák, hegedűmet.

De az szívemben sír oly tiszta mélyen,
Mint a zsolozsma szent karácsonyéjen.

És úgy ujjong, mint gyermek, föl a holdra,
Mely újult fényben áll, bús égi pompa.

És én felejttem és én áldva áldom
Hadifogságom e kemény világon.

Országos Széchényi Könyvtár

RÉGI FALUSI ÁLLOMÁSON

A söntés, mint a kaptár, zsong vasárnap,
Az úri népek várni idejárnak.

A kártya megy, s a füst lilán lebegve,
Mint őszi köd száll a dohos terembe.

A gyorsvonatra várnak, mely viharral
Robog el itt, és más világba nyargal.

Egy pillanatnyi tündöklés az estben,
Hogy minden vágó utána énekeljen.

Hogy a borokból még több bú ömöljön,
S az unalom még gyilkolóbban öljön,

A krétaarcú, vén postáskisasszony
Beniczkynével még tovább virrasszon,

A szolgabíró még több bankot adjon,
S a társaság a korcsmában virradjon!

VÉRTANÚINK

1918. október 6.

A föld alól, a magyar föld alól,
A vértanúk szent lelke földalól:

E nagy napon, hol emlék s béke leng,
A bús bitókra hittel nézzetek!

Hittel, reménnyel, mert most kél a nap,
Minden napoknál szebb és szabadabb!

A nap, melyért mi vérben esve el,
Nyugodtan haltunk ama reggelen.

Szemünk nem látta, lelkünk látta csak,
Hisz onnan jönnek mind e sugarak.

Hisz onnan árad, új világ felett,
Szentháromságunk, mely jövőt teremt:

Szabadság minden népnek, aki él,
S halni tudott egy megváltó hitér,

Egyenlőség, hogy Ember ne legyen
Mások szabad prédája, becstelen.

Testvériség, mely át világokon
Kézt fog a kézbe, hisz mind, mind rokon.

Ó, magyarok, ti, élő magyarok,
A halhatatlan élet úgy ragyog

Rátok, ha az egekbe lobogón
Igazság leng a lobogótokon,

Az Igazság, mely tegnap még halott,
Világ bírójaként föltámadott.

A népek szent szövetségébe, ti,
Úgy lépjetek, mint Kossuth népei.

A föld alól, a magyar föld alól,
A vértanúk szent lelke így dalol.

GYÁSZINDULÓ

Öregapám, a kürtös ük, Lehel,
A Lech mezőin búsán énekel.

Az alkonyatra hajló dombokon
Nincs már körül se testvér, sem rokon.

Csak idegen, csak ellen, csak halál,
Holt magyaroktól hervad a határ.

És szól a kürt, és úgy fáj szólnia,
Fölsír szavában messze Ázsia.

Szent Ázsia, hol a mezők urán
Gyönyörrel nézett végig ős Turán.

Hol társtalan nem élt szegény magyar,
Nem marta, mint a vadkan, száz agyar!

Írigy ellenség és írigy barát,
S magas reménynek itta óborát!

Az Istenét berekben lelte fel,
Holt szent tavasz szellője énekel.

Hol az öröm zúg, és gyönyör tanyáz,
És borozó víg zomotor a gyász!

A kürtje elhal, mint a nagybeteg...
Ó, németek, mért sírtok, – németek?

Ó, SZERELEM!...

Tavasz, nem érzem régen mámorod már,
Mely illatoddal a szívemre ment
Bolond vágyakra bujtón, s én, a kontár,
Játszottam sírva a szerelmeset.

Ma már megértem, mily meddő e játék,
És mily csaló az illat és a vágy,
S a szerelem, bús Pandóra-ajándék,
Fölsebzí balgák szívét és agyát.

Ó, Szerelem, azért én nem tagadlak,
És tartalak tovább is én Uramnak,
De egy tűnő árny többé nem zavar.

E vágy a végtelen ölébe tágul,
S nem hervadó szépség örök borátul
Derús ma már a lelkem, s fiatal!

Ó, IFJUSÁG!...

Ó, ifjuság, erők víg angyala,
Mint Jákob, úgy viaskodom veled,
Nem engedem a szálló éveket,
Az életet, mely az enyém vala!

Ó, ifjuság, mohón öllelek én,
S dalok arany szalagját aggatom rád,
S míg lejtének a tűnő, tünde órák,
Mindent felejtve csüggök egy zenén!

Egy mély zenén, mely árad és dagad,
S előnti mind e földi tájakat,
S bezengi lágyan az azúr eget,

Örök zenén, mely földi gyász felett
El nem mulandó szépen, egyre szebben
Száz ifjuságot ringat énekemben.

AZ ELSŐ SZABAD ÉNEK

Espersit Jánosnak

Egy rab dalai mind ezek a versek,
Ki börtönéből a jövőbe zengett.

Börtöne volt a régi, rút világ,
Innen röpíté vágyai nyilát.

Körötte bús rabtársai topogtak
Szűk udvarán a szürkülő napoknak.

De néha jött, mint távoli ígéret,
Valaki, aki bátran messze nézett.

Valaki, aki a lelkembe látott,
És látta ott az igazabb világot.

Ilyen voltál, te János. Ma neked
Zengem az első szabad éneket.

GLORIA VICTIS!

Ó, franciák, ti a szent Művelődés
Élén haladtok, tudja a világ,
Ti vagytok a szabadság és dicsőség
Zászlósi, tündöklő franciák!
Ti adtátok a nagy, nagy forradalmat,
Mely úrrá lőn ma egy világ felett,
De mégis, én azt mondom, új hatalmak:
A magyaroknak tisztelet!

Győző világ, nézz ránk most bölcs szemekkel,
A bölcsesség a legszebb győzelem,
S halld meg, mit mond a Golgotán e nemzet,
Száz szent sebével bíbor ékesen.
Az átkozott bitorló vitte harcba
A szíve ellen, ó, mint szenvedett!
A diadal volt legsajgóbb kudarca:
A magyaroknak tisztelet!

Petőfi népét Habsburgék vezették,
Mint rab oroszánt a gyűlölt pecér,
A vágóhídra vitték teste, lelkét,
Hentes hatalmak dicsőségeért!
És ment, idegen zubbony földte testét,
Mint Nessus-ing, mely mart és égetett.
A Krisztus látta csak, hogy halt e szent nép:
A magyaroknak tisztelet!

Ó, franciák, mi úgy állunk ma bátran,
Tisztán, bűnhődve múltat és jövőt,
Egész világ előtt fekete gyászban
Az ég alatt, szent sírjaink fölött,
Vérző kezünket most testvéri frigre
Dolgozni nyújtjuk, adjatok kezet!
Nem ember az, ki sérti könnyeinket:
A magyaroknak tisztelet!

Victor Hugo, Jaurès nagy, büszke népe,
Forradalom fiai, franciák!
Az új idők teremtő ihletében
Jövünk dolgozni, nézz ránk, új világ!
Kik vértanúk és hősök népe voltunk,
A fiaink víg békén éljenek!
A szenvedés ezer jogán daloljuk:
A magyaroknak tisztelet!

OBSIT

Amerre tart az elfáradt sereg,
Nem dob pereg, de hulló levelek.

A harc az múltó, ám a csend örök
A föld alatt és csillagok fölött.

Ó, jöjjetek, fehér kendővel int
A régi otthon, a bús és szelid.

S mint rémes álmot ébredő gyerek,
A szívetekből kitöröljetek

Négy év pokolt. Mindent feledni kell,
Az ember többé ilyet nem mivel!

A szuronyokból ásó lesz, s kapa,
Öreg bakából édes jó apa.

Halál árkából, mely könnyel tele,
Arany kalászkok szőke tengere.

Ölő acélból író, tiszta toll,
Örök életről mely himnuszt dalol.

A vén bakancs nem a halálba tart,
De a szabadság szent útjára majd.

A hátizsákkal dobjátok le mind,
A szolgaság és szégyen terheit.

S dalos reménnyel úgy induljatok
A szebb jövőbe, munkás magyarok!

A VIDÉKI MAGYAR SZÍNÉSZEKHEZ

Magyar színészet küzdő katonái,
Magyar ígéket zengő hadsereg,
Akiknek új, honvédő hivatás int,
Szárnyas szavakkal hadd köszöntelek!
Nagy a világ, mit e deszkák jelentnek,
De legnagyobb nekünk e kis haza,
Ti legyetek e fájón szép jelennek
A könnyeit letörülő vígasza!
Ti adjatok Madách, Katona nyelvén
A gyógyuló sebekre balzsamot,
Gőgös királyi pompák naplementén
A lélek kincsével – ragyogjatok!

És ne feledd, magyar tragédiának
S komédiának hőse, ne feledd,
Hogy hangja vagy a magyar, árva bánat

S öröm szavának, mely az égbe zeng!
És ne feledd, hogy hős Egressy Gábor
Harcolt, s esett el a magyar színen,
S az első, boldog forradalmi mámor
E deszkákon tombolt győzelmesen!
Magyar szó hirdetői a vidéken,
Művészetünk örök tüzét szitók,
Oszoljatok apostol küldetéssel!
Jelszó: a magyar Ige győzni fog!

TABÓDY ZSOLTNAK

Úgy nézlek én, a glóriás pokolnak,
Komor Przemyslnek békés hőse, téged,
Mint a szabad, a szép, a tiszta Holnap
Magyar vitézét, ki nem öl, de éltet!

Én láttalak borús, bús századokban,
Kuruc Bercsényi voltál őszi tájon,
És Laczkovics, ki szent haragra lobban,
S vérpadra dől, hogy a hazája álljon!

Te hoztad át negyvennyolc forradalmán
A Lenkey századját messze földről,
Te az erőnk vagy, mely sírból előtör,

Magyar erő, igazság és szabadság,
Szavadban új imádság száll az égre,
Békés magyar hadaknak új vezére!

RÉGI VERSEIM ELÉ

Dr. Hajdu Lillynek

Nem bántanak már engem e bánatok,
Nem az voltam én, aki ma már vagyok.

Egy bámuló őz szeme jobb rokonom,
Mint e tünődések eltűnt romokon.

Ma már ölelőbbnek érzem a halált,
Mint rég az életet, amely a sírra várt.

Ma már a halál és élet derüsen
Egymásnak örök örömet üzen.

Lánc, lánc, örök tánc a gyönyör és a gyász,
Egekben, rögökben csak életre találsz.

Nem él, aki fél, és balga, ki borús,
Minden jó dalolót öröm koszorúz!

Országos Széchényi Könyvtár

ÚJVIDÉKI EMLÉK

A messzi árnyban kék, zöld lampiónok,
Az esti fényben hófehér ruhának
Hulláma hintáz, és a kerti hársak
Ezüst feje szűz csillagokba bólong.

Mi lenn pihentünk el a nyári fűben,
A vörhenyes, dús konfettiavarban...
Távol zenék fölsíró hangja harsan.
Én csillagot fürkészek fönn az űrben.

Egy ifjú költő egy lányt sírva csókol,
Mert mámoros a vágytól és a bortól,
Mert arany ifjusága most ragyog.

Én régi verseket dúdolva fájón
A köpenyem a hűvös estbe tárom,
És keresek egy eltűnt csillagot.

DUGONICS

A jó öreg nyájas tekintetével
Ma nyugtalan néz el Szőreg felett,
Örök magyar virrasztó, józan, éber,
Ma fázva látja e magyar telet!

Szivéhez még erősebb illetéssel
Szorítja most *Etelkát* Dugonics,
Ez az a könyv, melytől ujjongva éledt
A tetszhalott magyarság akkor is!

Ébredj, magyar: e néma érc dalolja,
Mozdulj, te föld, mert a magyar bokorra
Fészket ma vércse, ölyv és kánya rak.

Ha nem volt jó az ágyú és a puska,
A honi nyelv zenéje égbe zúgja,
Hogy szent jogunk van itt a nap alatt!

BETLEHEMI ÜZENET A VAKOKNAK

Testvéreim, egy látó küldi néktek
Üdvözetül ma könnyes szavait,
Ki mindig fájón és szédülve nézett
Egy szép pokolt, mely földnek hivatik.

Ő onnan jött, hol a magas mennyeknek
Szférája zeng, és csillaga ragyog,
Szemében még e fény árnyéka reszket,
Az édené, mit sírón elhagyott.
Mint nagy elődje, Milton, aki vak volt,
Ő is szeretne látni víg eget,
Túl minden földi harcon és kudarcon
Felé örök világok intenek.

Testvéreim, itt mind vak, aki balgán
Tűnő örömben üdvöket kutat,
Ki istent vár a múló gyönyör arcán:
Mind vak szegény, ki nem talál utat.
És nem vak az, és ő meg fogja látni
Istent magát mind, kinek lelke fény,
Minden világi pompák csillogási
Kialszanak, ha Isten fénye kél.
Szeressetek: ezt mondja az Apostol,
S ennél különbet nem mond senkise.
A betlehemi békés csillagokból
Üzeni ezt ma a Szivek Szive!

Országos Széchényi Könyvtár

1919

FRANCIA KATONÁNAK

Bajtárs, elég volt már a harc,
Te is, tudom jól, mit akarsz!

Azt akarod csak, amit én,
Megélni már a föld színén.

Ölelni asszonyt, ha lehet,
S ha van, nevelni gyereket.

Piros a hajnal neked is,
Fehér lesz egyszer fejed is.

Zöld néked is a te meződ,
S neked is adnak temetőt.

S hiába mind a győzelem,
Csak idegen az idegen!

Bajtárs, tudod mit, adj kezet:
Legyünk már egyszer emberek!

...IO SONO PITTORE

Mint mesterek a régi reneszanszban,
Mely még szívem honvágyát kelti egyre,
Én is Madonnát festettem magamban,
Hogy ballagtam a bús parnasszi hegyre.

Ruhája égkék, tengerzöld szemében
Ifjú szüzesség boldogsága csillan.
Előtte gyakran meghajolt a térdem,
A hegyen is ott láttam a magosban.

Csalódtam, ó, de mért erről beszélni?
Múlt verseim e bánatról dalolnak.
A kép az kész, de hol van ő, az égi?

Az álmaim egy balga álma voltak.
Most képem bal sarkába sírva festek
Koldús barátot, aki hitevesztett.

ÉS MÉGIS...

Dalom halkulva szólt és ringatón,
De mélyén titkosan
Ott zsongott mégis a forradalom.

Zászlóm fehér volt, szűz, szelíd selyem,
De rajta pirosan
Világolt vérem, és rejtelmesen.

Szememből ősi tűz ragyog ma is,
S bár könny öntözte meg,
Ragyogni fog mély éjszakába is.

És én tudom, hogy árva temetőn,
Fáradt szívem felett
Lidérc libeg majd, hajnalt keresőn.

A MIZANTRÓP...

Én szeretem a hű teheneket,
Szemükben annyi mélabú eped.

És szeretem a fáradt lovakat,
Mikor a jászolnál boronganak.

És szeretem a víg kakast, ha szól,
Mikor gyöngy szürkül lila ég alól.

És szeretem a tücsköt, monoton
Gyászával nyárutói lombokon.

Csupán az ember, a mohó, a vad,
A gonosz ember ne bántana csak!

HUNGÁRIA

Hungária, te bús, te szent anya,
Dicsőséges fájdalmak asszonya,
Ki talpig gyászban állsz magányosan,
Van-e, kinek sötétebb gyásza van?

Te láttad őket, bokrétás vonat
Mint vitte halni hű fiaidat,
Dalolva mentek száz halálba mind,
És másokért pusztultak fiaid!

Minden nyomorból rész jutott neked,
S a diadal mind másnak integet,
S ma ezeréves gyászpalástodat
Vígán tiporja száz rabszolgahad.

Kikötnek, ütnek egy világ előtt,
Könnyes szemedre varrnak szemfedőt,
Házadba tör ma mind a martalóc,
És köntösödre kockát vet a móc!

Művészeted oltárán oltogat
Örök időkre fénylő lángokat,
Hungáriánk, s te főséges, nyugodt
Gyásszal egekbe tartod homlokod!

A csillagokba emeled fejed,
Hol Isten trónol villámok felett,
Hol az igazság palotája van,
S a vértanúk várnak rád boldogan!

Hungária, te bús, te szent anyánk,
Csillagszemekkel nézz azért le ránk,
Földúlt tanyánkra, tört szívünkre nézz,
Könny a borunk, kenyerünk szenvedés!

A köntösünk nyomor, párnánk a gond,
De mégis, mégis, árva magyarok
Állunk e vak viharban, jegenyék,
S jöhet pokol minden verése még.

Ármány ölelhet, önkény ölhet itt,
Egek kárpitja repedezhetik,
Míg a szívünk ver, és míg ép a kar,
Magyar marad itt mégis a magyar!

A SZEMEIM

Sokat könnyeztek e szegény szemek,
Sirattak örömet és életet,
Miket hiába kerestek.

Sokat vakultak e fájó szemek
Bölcs könyvek öreg lapjai felett,
Mikből hiába tanultak.

Sokat tágultak e beteg szemek
A csodák és az örvények felett,
Mikbe szédülni szerettek.

Ma mosolyognak már e vén szemek
Túnt örömek és túnt kínok felett,
Miket örökre megáldok!

FOREL ÁGOSTONNAK

Már oszlik, mint sötét köd,
A véres, tompa mámor,
Mely e világra hullott,
S ötödfél szörnyű évig
A tébolyt hozta nekünk!
Már az agyak homályán
Derengni kezd a hajnal,
Egy emberibb jövőendő
Kijózanult világa.
A roppant kevesek közt,
Kik tiszta öntudattal
Látták a balga rontást,
Te végig ott maradtál
Jövőendő orvosának,
Tanító mesterünknek!
Fogadd üdvözetünket,
Kik téged ünnepelvén
Az Embert ünnepeljük,
Az Embert, aki alkot
Az élet és igazság
Békés, szent műhelyében,
Keresve ismeretlen

Titkát örök erőknék,
Hogy ezután e földön
Ünnep legyen az élet,
És mámor az igazság
S ember legyen az ember,
Szabad és boldog. Ámen.

DAL

Szabad legyen még ezt dúdolni halkan,
Csöndes panaszt, zúgó világviharban,
A Tisza partján nézni mély vizekre,
És a vizekre hajló fellegekre.

Mint monitor mellett az árva bárka,
Olyan magányos szívem szomorúsága.
A bárka zöld volt, mint a jó reménység,
Most szürke, mint a vénség és a kétség!

Tavaszi szél száll, rügy bimbója pattan,
Valami kászolódik e tavaszban,
Ilyenkor sírnak gyantát fiatal fák,
Ilyenkor fáj az elmúlt fiatalság!

A TÜCSÖKRE...

A tücsökre gondolok szelíden
És mosolygón, a kedves tücsökre,
Ki nyugalmas boldogan zenél majd
Fölöttem, ha fekszem már örökre.

Az egekre gondolok mosolygón
És nyugodtan, a szelíd egekre,
Melyek némán tündökölnek akkor
Fölöttem, ha int az örök este.

A mosolyra gondolok nyugodtan,
Egykedvűen, az örök mosolyra,
Mely enyém lesz majd, ha ősi bölcsőm
Általringat fénylőbb csillagokba.

EMLÉKEK ÚTJÁN

Lelkem ma sétál régi városokban,
Hol ifju voltam, és szomorú voltam.

Tavaszi fényben vár a drága Várad,
Hol Annáért volt szép a dal s a bánat.

Némán borongok az öreg Pozsonyban,
Hol ifju lánnyal vígan kóboroltam.

A csöndes Léva holdas udvarában
Tűnt zongorát hall fölujjongni vágyam.

A nyárutói gazdag Újvidéken
Egy hervatag kert visszhangozza léptem.

A messze, árva Szigeten, a parkban
Egy fát keresnék, hol szivet faragtam.

Szelíd domb alján, szomorú Szakolcán
Vidéki bánat föllege hajol rám...

Lelkem ma sétál tűnt utcák nagy éjén,
Vezet az emlék, pislogó lidércfény.

Vezet a vágyam, és vezet az álom,
S csak temetőknek kapuit találok.

SZEGED

A Tisza-parton halkan ballagok,
És hallgatom, mit sírnak a habok?

E partok méla fordulójánál
Állt egyszer gőgös Attila király.

E tájon, hol a két víz összeér,
Áldozott egykor dús Ajtony vezér.

Ott fõnn, ahol most vén harang dalol,
Dugonics András búsult valahol.

Mert búsulásra volt itt mindig ok,
Ugye bajtársak, ugye magyarok?

Itt Tömörkény, ott Gárdonyi lakott,
Petõfi Zoltán erre ballagott.

Megállok felhõs tavaszég alatt,
S míg megy a víz, és az idõ szalad,

Érzem, hogy az öreg Tisza felett
Az örök élet csillaga remeg.

TEGNAP, HOLNAP

A végeken, hol a magány zeng
Vihar hárfáján éneket,
Kárpátokon zokogva áment,
Magyarország,
A költőd voltam én neked!

Virrasztottam és elborongtam,
És daloltam száz árva dalt,
Remélve csöndes elbukottan,
Magyarország,
Neked egy végső diadalt.

Voltam remetéd és szegényed
És száműzötted, messze, én,
Te voltál nékem álom, élet,
Magyarország,
Ha haldokolt minden remény!

Most, én anyám, hogy élsz nyomorban,
Egészen koldús, félhalott,
Soha még így tied nem voltam,
Jövő napjától piros orcád,
Szabad ország,
Én a te költőd maradok!

TESTAMENTUM

Nektek hagyom, ha innen elmegyek
E búcsuzót, jövendő emberek!

Ha emlékeztek, mit daloltam én,
Ne kérdezzétek majd, ki voltam én.

Nem a pacsirta fontos, csak a dal,
Mely a nem múltó, szent összhangba hal.

Én botorkáltam, s botlottam sokat,
De nem szüntem dúdolni dalomat.

Szomorú volt a versem, jól tudom,
Csüggedten álltam sokszor féluton.

Én vétkem, én nagy vétkem, érzem,
Hogy nem láthatta könnyemtől szemem

Sokáig a fölpirkadó napot:
De ti ezen ne csodálkozzatok!

Ha én a gyöngyvirágos hant alatt
Nem álmodom, csak fekszem majd hanyatt,

Kívánom, és ez testamentumom,
Akarom én, ez így is lesz, tudom:

Hogy meg ne értse többé senki sem,
Miért vérzett el lassan a szívem,

Miért volt nékem fájó, ami szép,
S a fiatalság tavaszi ízét

Miért érezte fanyarnak a szám,
S az asztal végén, vidám lakomán

Mért sírtam én, mint az elátkozott:
Ne értsétek meg azt, ti boldogok!

TAVASZI ÉJ

Fekete fátylas ég alatt
Mezők és tornyok alszanak.

Alszik Milánó, Moszkva, mind,
A vágyaink és bajaink.

De lenn az áldott föld alatt
A szent csírák nem alszanak.

Az örök erjedő erők,
Dúsan, vígan gerjednek ők.

Szivek hamvából ég fele
Nő, nő az Élet gyökere.

Örök törvény parancsa szól,
S egy éj során száz hant alól

A sarj kikél, s minden felett
Arany napunk is fölnevet!

Országos Széchényi Könyvtár

HÚSVÉTRA

Köszönt e vers, te váltig visszatérő
Föltámadás a földi tájakon,
Mezők smaragdja, nap tüzében égő,
Te zsendülő és zendülő pagony!
Köszönt e vers, élet, örökkön élő,
Fogadd könnyektől haramatos dalom:
Szívemnek már a gyász is röpké álom,
S az élet: győzelem az elmuláson.

Húsvét, örök legenda, drága zálog,
Hadd ringatózzam a tavaszenén,
Öröm: neked ma ablakom kitárom,
Öreg Fausztod rád vár, jer, remény!
Virágot áraszt a vérverte árok,
Fanyar tavasz, hadd énekellek én.
Hisz annyi elmulasztott tavaszom van
Nem csókolt csókban, nem dalolt dalokban!

Egy régi húsvét fényénél borongott
S vigasztalódott sok tűnt nemzedék,
Én dalt jövődjő húsvétjára zsongok,
És neki szánok lombot és zenét.
E zene túlzeng majd minden harangot,
S betölt e húsvét majd minden reményt.
Addig zöld ágban és piros virágban
Hirdesd, világ, hogy új föltámadás van!

MÁJUSI ÓDA

Ó, emberek, az élet oly rövid,
Az utak végén az örök rög int.

Jó volna egyszer, végre, tudni már,
Hogy szomorú fejünkre itt mi vár?

Isten nevében az ember felett
Száz zsarnok ítelt és kevélykedett.

Jó volna egyszer kipróbálni még
Az Ember jussát, az Ember hitét!

Harangok, ágyúk, szuronyok helyett
Zengjen, ragyogjon már a szeretet!

Határok helyett a határtalan
Jóság, amelynek igazsága van!

Kaszárnyát, börtönt lerombolva mind,
Szárnyaljanak egekbe álmaink!

Versnek, zenének szárnyán szálljanak
Az Isten szabad sátora alatt.

Vörös májusra vígan zöldelő
Szabad májust hadd hozzon a jövő!

Legyen majális minden napodon,
Ó, Ember, hittel én ezt dalolom.

Hittel, reménnyel május ünnepén,
Ó, Ember, Testvér, be szeretlek én!

TERZINÁK

Móra Ferencnek

Az életútnak épp közép felén,
Ha visszanezünk, pajtás, a sötétbe,
Különös dolgot látunk, te meg én:

Mögöttünk elmúlt napjainknak éje,
És benne holdvilág gyér mosolyával
Fiatalságunk balgatag reménye.

Az én szívem már emlékezni átall,
De azt tudom, hogy élőbb mind az emlék,
Mint életem, amit nem éltem által.

Csak készülődtem, hogy majd egyszer elmék
A napos és virágos oldalára,
De nem láttam mást, csak a naplementét.

Te is az ódon könyvtárnak zugába
Bújtál, ha künn a tavasz csókja égett,
És este írtál, sokat és hiába.

Mert ólomerdők erdeje mi végett,
Ha meghúzódni sem tudsz benne végül,
És újság rongya lesz minden, mi élet?

Mi marad itt meg végső menedékül
Az élet elfáradt Robinzonának,
Ha a vihartól minden álma szétdül?

–Egy jó szivar tán s egy szép, büszke bánat?

BÉKÉT!

A jobb világról, boldogabb világról
Szavalsz, szavalsz, szent forradalmi mámor.

És egyre szürkébb lesz e szürke élet,
És örömünk, mint vert had, messze széled.

És boldogságunk sápad, mint fogyó hold,
És föld alá megy minden, ami jó volt.

Kivándorolni innen, ó, de merre?
Elmenni, mint a felleg, tengerekre?

Mint a daru, ha ősz jön, és ha köd jön,
S valami messze, nem járt, tiszta földön,

Az Indiákon vagy a szűzi holdban
Mindent feledni boldog elhagyottan,

Véres kezünket csillagfény hűsébe
Áztatni és zokogni: béke, béke!

NYÁRAI ANTALNAK

A homlokunkon hervadt venyigével
Már nem köszöntjük a kelő napot,
S rakétáinktól nem ragyog az éjjel,
Csak tűnt öröm könnyharmata ragyog.

Az élet tegnap oly telt serlegéből
Öröm tekint már, s gond seprűje néz,
S te jössz elénk a gazdag messzeségből,
Boldog szigetről, bátor tengerész.

Te jössz felénk, és fiatal borággal
S dús borostyánnal mosolyog fejed,
S szemedből a mi tűnt napunk nevet,

És szavaidban álmunk vágya szárnyal,
Szabad vigan e sűrke táj felett,
S elmúlt nyarakból hoz üdvözetet.

SZERENÁD

Balkonodra szállt a néma est,
Ez a nagy, bús fekete madár,
S eltakarta szókeségedet.

Gubbasztva az álmaidra vár,
Álmaidba hadd szőjem dalom,
Minden szála arany, puha szál.

Mosolyogj, mint holdsugár a tón,
Bús szavaim fellegét feledd,
Lelkedet ma lágyan ringatom,

S várom a hajnalt, nővéredet.

SZERELEM?

Én nem tudom, mi ez, de jó nagyon,
Elrévedezni némely szavadon,
Mint alkonyég felhőjén, mely ragyog,
És rajta túl derengő csillagok.

Én nem tudom, mi ez, de édes ez,
Egy pillantásod hogyha megkeres,
Mint napsugár ha villan a tetőn,
Holott borongón már az este jön.

Én nem tudom, mi ez, de érzem,
Hogy megszépült megint az életem,
Szavaid selyme szíven símogat,
Mint márciusi szél a sírokat!

Én nem tudom, mi ez, de jó nagyon,
Fájása édes, hadd fájjon, hagyom.
Ha balgaság, ha tévedés, legyen,
Ha szerelem, bocsásd ezt meg nekem!

HIÁBA...

Uram, ki bennem élsz, örök mementóm,
Tudom, tudom, hogy sátraid mi szépek,
Tudom, hogy bennük béke s fény az élet,
S hogy testem véred megváltotta templom.

Tudom, tudom. Kitárom két karom
Feléd, örök fény, és szemem, e tört szem
Reád tekint a gyászban és a ködben,
S téged keres sírón, félig vakon!

Uram, de tagjaim törvénye mást vall,
És néha, tavasz táján, bús varázssal
Megejt egy illat, egy hang, egy tekintet,

S a vérem, mint a megveszett szelindek,
Rohan tüzes sebével élni, marni,
Egy áldott ölben kínos kéjbe halni!

SZŐKE FÉNY

Mélázgatok egy szőke koszorún,
Mert szőke mind, akit fájón szerettem,
A szőkeségük tört át száz borún,
És tündökölt száz éjszakán felettem.

És szőke volt, ki egyszer szeretett,
Mint holdfény átragyog egy őszi estét
A ködbe temetett tarlóok felett.
Ó, holdam lángja: bánatos, nagy emlék!

Csillogjatok csak, szőke koszorúk,
Ma minden színetek, mely rám derengett,
Alázatos halványan elborul
Berenicémnek szőkesége mellett.

KI TUDJA?

Káprázat ez: a régi májusoknak
Szűz orgonái nyílnak újra ki,
És mint a sírból a fehér halottak,
Támadnak lelkeim bágyadt vágyai.

A férfi gordonkáján visszazendül
A fiatalság fojtott dallama,
Mint ahogy alvó kerteken keresztül
Rügybontó május surran újra ma!

Valaki újfent szólongatja párját,
A dal a régi, fájó és örök,
Vesztett örömök legszebb örömök!

Ki tudja, milyen éjek éje vár ránk,
De addig, sírok és romok felett
Én énekelem az életemet!

FEJFA 1919

Tavasza van újfent. Ady Endre fölött
Violák, rózsák, nárciszok éke nő,
És forradalmas lelke napján
Érik vetésed, arany jövőd.

Tán jól van így ez. Szent szomorú szíve
Termő erőnek jobb ma rögök ölén,
Mint megszakadni néma kínban
Gyászmagyarok setesutaságán.

Mert dal, remény mind szörnyű korai volt,
Szép bánatunk, új harcunk errefele,
Korán kezdtünk csatázni, sírni,
És kora sír a legilletőbb itt.

Tavasza van újfent. A bihari hegyek
Nem ekhózzák ma énekedet, Ady,
A Szajna partja erre küldte
Mostoha népeit Afrikából.

Tavasza van újfent. Ó, legyen is tavasz!
Viruljon asszony, orgona, fény, öröm,
Csak Ady Endre forró szívét
Földi – ó jaj – hús, fekete föld már!

CONSOLATIO

Nem múlnak ők el, kik szívünkben élnek,
Hiába szállnak árnyak, álmok, évek.
Ők itt maradnak bennünk csendesen még,
Hiszen hazánk nekünk a végtelenség.

Emlékük, mint a lámpafény az estben,
Kitündököl, és ragyog egyre szebben,
És melegít, mint kandalló a télben,
Derűs szelíden és örök fehéren.

Szemünkben tükrözik tekintetük még,
S a boldog órák drága, tiszta üdvét
Fölissza lelkünk, mint virág a napfényt,
És élnek ők tovább, szűz gondolatként.

OCSKAY KORNÉLNAK

A hold az égen még a régi, tünde,
Szomorú holdunk, hűvös és derűs,
S a végtelen nyugalmat a nagy ürbe
Még hinti rajta az ős hegedűs.

A Tisza még a régi, ballagó társ,
A fellegek is még a régiek,
De hol maradtak el a régi órák,
Mikor búsultunk, s nem tudtuk, minek?

A hangodat iszom, mint drága óbort,
Kornél, s szívembe száll a régi hóbort,
A szent, a tiszta, bánatos, nemes.

Mint kagyló ajkán tenger végtelenje,
Szép ifjuságunk zeng, bűg vissza benne...
Dalolj, dalolj, varázsló énekes!

MAGYARSÁG

Van-e fájóbb, árvaabb, magányosabb gyász,
Mint a te gyászod, én vérem, magyar?
És van-e szentebb, igazabb igazság,
Mint hogy e bús nép még élni akar?

Nagy Ázsiából az idők viharja
Ide sodorta ezt a nemzetet,
S azóta áll a hunnok örök harca,
Azóta zúg a szörnyű fergeteg.

Mint a nemes vad villámverte erdőn
Bolyongtál itt, magyarság, vérezőn,
Hol szilaj búsan, hol dacos kesergőn,
Hősök porán, kalászos temetőn.

S daloltál néha az egekbe zengőn,
És álmodoztál arról, ami eljön.
Mert jönni kell, mert próféták jelezték,
Hogy egyszer, végre, lesz egy ünneped még!

HERMIA

Mi szebb: bokáid karcsu íve tán
Vagy vállaid vonagló vonala,
Ivor fogad az ajkad bíborán
Vagy a szemed, e halvány ibolya?

Mi jobb: ha látlak lassan lejteti
Fénylő szinen, mint hattyút nyári tón,
Vagy erkélyed homályán sejteni
Az árnyadat az éji kárpiton?

S mi édesebb bű: elgondolni fájón,
Hogy nélküled suhant el ifjuságom,
Mely olyan árva és örömtelen volt?

Vagy, hogyha majd a hús hantokba fekszem,
Örök sötétben is kéklík felettem
Szemed derűje, mint a nyári mennybolt?

NÁSZÚT

A bánatommal, e hű utitárssal
Elindulok majd, s megnézem Velencét,
Hol tenger és ég a szemedre rávall,
És akkor, egyszer tán boldog leszek még.

Köszöntöm majd a márvány palotákat,
Melyek láttodra alkonyfénybe gyúltak,
S a tengert, amely megcsókolta vállad,
S ringatta lágyan szóke koszorúdat.

És megnézem a régi mestereknek
Száz remekét, amelyen elmerengett
Tekinteted, mint csillag a homályon.

S azóta szebb e sok, sok boldog álom,
És szőkébbek a Bellini-Madonnák,
És derűsebb a dantei mennyország.

TITKOS ÉRTELMŰ RÓZSA

Lehet, hogy soha ki nem ejtem,
Mit boldog fájón rejt a lelkem.

Mint gyémántot a szürke tokban,
Hordom e kincset mély titokban.

Szent e titok, s e némaság szent,
A sírban mondok rája áment.

De szemeimben ott lobogsz majd,
S te adsz ajkamra hosszú sóhajt.

A vérem lángra tőled lobban,
S virágot nyitsz haló poromban.

Magányos és fekete rózsát
És – nélküled nem lesz mennyország!

TÁJKÉP

Dermedten állnak a halotti csendben
Fekete nyárfák füledt ég alatt.
A csillagok szeme szikrázva rebben,
A Tisza mély opálja hallgatag.

Valami titkot súg a végtelenség,
S a nyárfasorban tikkadt vágy zokog,
Az életem oly szép s bús, mint egy emlék:
A hangod bársonyára gondolok.

GAZDAG SZEGÉNYSÉG

A szegénységem kincsét, árva kincsem
Ne bántsa senki, ezt kérem szeliden:

Hogy nyugodt szemmel nézhessem az égnek
Panorámáját, amíg búban élek,

A csillagok nagy tűzjátéka fényét,
A hold világát, e szép, égi békét,

Viola felhők bárkáit az estben,
Amint rajtuk a semmiségbe lebben,

A füzesek mély bánatát az éjben,
Nyárfák ezüstjét fekete fehéren.

Mindent odaadtam nektek, ami szép volt,
Versekbe szőttem. Életem ezért volt.

Enyém csak egy nagy honvágy, méla, csendes.
Ne nyúljatok a meztelen szívemhez.

A DÉMONHOZ

Alszol, de élsz! Tudom, tudom jól.
Te szálltál ki a mámoromból
Egy sűrke szerda hajnalán,

Te gyújtogattál bús agyamban,
Míg néztelek dermedt riadtan,
S jajgatva hívtam az anyám!

Alszol, de élsz! Te vársz a borban,
Ha majd tiptortan lenn a porban
Üvöltöm: minden elveszett!
Te vársz sötéten és ragyogva,
És elborult nagy homlokomra
Vöröslőn írod föl neved!

Alszol, de élsz! Az éji csendben
Fölébredsz, és megállsz felettem,
Szívemre szorítod kezed.
Rád ismerek, mester, követlek,
S a csöndes és bús őrületnek
Pallóján indulok veled!

Alszol, de élsz! Most néha ébredsz,
És versek lázas üteméhez
Vered a taktust, csendesen,
De egyszer, egyszer szörnyü, tompa
Taglóval sújtasz homlokomra,
S kioltod tündöklő szemem...

SZÉP CSÖNDESEN

Meggyógyulok még, oly jó hús az éj lenn.
A szívem is eláll a csönd ölében.

Meggyógyulok még, nem fáj majd az édes,
Gyönyörrel égő féltésem, ha éj lesz.

A gyöngyvirágok s jázminok felettem
Vígán virulnak majd a síri kertben.

Te tündökölsz szépen tovább a napban,
És elfelejtéd rég, hogy elmaradtam.

A dalaim új ajkon újra zengnek
Mulandó fájást és örök szerelmet.

Folyik tovább a bús, víg földi játék,
Vagy ajkam lenn is a csókodra vár még?

SOUVENIR

Ancsára gondolok, a kis cselédre,
Aki Szakolcán robotolt szegényke.
Hajnalra kelt, és éj-nap egyre fáradt,
Alázatos szemében szolgabánát.

Én vele soha, soha nem beszéltem,
Idegen volt a nyelvem és a vérem,
Ő bús kis szűz volt, én szomorú férfi,
A bánatunkat arra ki se kérdi.

De egyszer mégis váratlan titokban
A piruló arcára csókot loptam.
Fölremegett rá kicsi teste, lelke,
Mint Mirjám az angyali üzenetre.

Ki tudja, hol van Anca, tán a mennyben,
De néha vágyom rá, hogy megkeressem,
És mondjam néki, nyelvén más világnak,
Madárnak nyelvén és nyelvén virágnak:

Bús, kis cseléd, te, szolgálóleányom,
Két ilyen árva, mint mi, nincs e tájon,
Ne szégyelld azt a csókot, benne égett
Egy fájdalmas, nagy, meddő férfiélet!

NÁSZDAL

Örök körökbe írva már a sorsom.
Én túlkerültem már a földi gondon.

A csillagok közt érzem homlokom már,
Nagy életemnek romján áll az oltár.

Az emberekre megbékülve nézek,
Hisz asszonyom van, az örök művészet!

Szomorú volt az élet, ó, de szép volt,
Vihar borult, de kiderült az égbolt.

Isten, ma téged várlak, ritka vendég,
Oly mély a vágyam, mint a végtelenség.

A MUNKÁSOTTHON HOMLOKÁRA

Ki itt belépsz, templomba lépsz be,
Szentség a munka és erő,
Ez a jövő nagy menedéke,
Emberekbe emelő.
A munka a rend és a béke,
Az életünknek lelke ő.
Csak az bitang és az hazátlan,
Ki here módra él magában!

Ki itt belépsz, jövőbe lépsz be,
Mely millióknak ad jogot
Vérért, verítékért cserébe,
Hogy legyenek mind boldogok!
Hogy a gyalázott Ember képe
Ragyogjon, mint a nap lobog!
S a munka ne legyen robot csak,
De himnusza a dolgozóknak!

Ki itt belépsz, hozd el magaddal
Piros zászlónak a reményt,
Ki itt kimégyesz, vidd diadallal
A mély hitet, vidd szerteszét!
Dolgozni föl mind, lankadatlan,
Amíg az élet fénye ég!
Hirdessük: itt nem boldogul más,
Csak aki alkot, aki munkás!

TÁPÉN

Egy szőke ákác árnyán áll a lóca,
Onnan tekintek a világba most,
Delet mutat az álmatag napóra,
Az ég tündöklő, és a táj halott.

Most alszanak a kazlak kertek alján,
És alszanak a kertek boldogan,
S a békák némák most a tócsa partján,
És alszik az idő, mely gyászt fogan.

És alszik bennem a remény, az emlék,
Egy szőke felleg áll fejem felett.
Körötte bánatos kék végtelenség,
Ó, szőke felleg, csöndes üzenet!

Mit árnyékolod be az égi kéket,
Mit árnyékolod be a lelkemet?
Üzennek már a fájó messzeségek,
Nyomor, panasz, gyász vár már rám. Megyek!

NÉMA VÁLASZ

Ó, nézz szemembe, oly alázatos bús,
Mély áhitat ég benne, s kutyahúség,
Egy jó szót kéreget, mint néma koldús,
Ki lemondóan várja, hogy elűzzék.

Úgy néz rád, mint az Édenre Ádám,
Melyből kiverték, úgy néz rád e két szem,
És várja egy szavad halk biztatását,
Hogy ne engedj így elkárhozni mégsem.

Bús férfi én, akartam porba rogyva
Szemedbe nézni, mint a csillagokba,
Hogy sorsomat olvassam és megértsem.

S te egykedvű derűsen és nyugodtan
Valamit gondolsz, és én lenn a porban
Látom, hogyan csukódik be az Éden.

DÓZSA FEJE

Fehér gyolcsban, setét éjben
– Ezeröttszáz tizennégyben –
A kakas épp harmadszor szólt,
Dózsa feje Szegeden volt.

Pálfi bíró fölemelte,
Hajnal előtt sírba tette,
Lenn a sírban, némán, mélyen,
Alszik a fej vaksötétben.

Pálfi bíró Piros lánya
Hófehér lőn nemsokára,
Mint viola rózsa mellett,
Hervad ő is Dózsa mellett.

Zsarátnok lesz, ami tűz volt,
Síri virág, aki szűz volt,
Koponyák és szívek porán
Új dalba fog új csalogány.

Hej, a sírok egyre nőnek
Szőnyegén a temetőnek,
Elhervadnak mind a rózsák
Őskertedben, Magyarország.

Ó, de néha éjten-éjjel,
Mikor csak a kakas éber,
Kigyúl egy láng, mint az őrszem,
A szegedi temetőben.

Nézi más láng lobogását,
Földi tüzek égi mását,
Vár egy napot fölkelőben,
Régi magyar temetőben!

AZ ÉLŐ HALOTTAK HÁZA

Én látom őket, s nem felejttem őket,
Ha ezer évig élek sem, soha,
Ó, szomorúbb volt, mint száz temetőkert,
Az a fehér és csöndes palota.

Az ablakon vasrácsok, holt virágok,
A kertben karbol és jód illata,
Élő halál hevert kemény vaságyon,
És felüvöltött késő éjszaka.

Az egyiket, jaj, a nyavalya törte,
A másik úgy tördelte kezét,
Elkárhozottak sírnak így örökre
A szurkos éjben, mely égő setét.

Fehérkék csikos köntösükbe jártak,
A legtöbb némán, mint komor barát,
Mint hallgatag mementók, síri árnyak,
Lemosva sorsuk vérét és sarát.

A szemeik kiégett fákyafénye,
Kilobbanó lidérce rám vetett
Egekbe ordító panasz helyébe
Örökre fájó, holt tekintetet.

Én láttam őket, nem felejttem őket,
S tudom, tudom jól, hogy ki bűne ez!
És hogy miért lett földünk temetőkert,
S szívünk halálos gyászos és sebes.

Tudom, tudom jól. El volt rejtve mélyen,
De az ítélet trombitálni fog.
Már látom a jelet a hajnalégen,
Piros pecséttel nyílik a Titok!

AZ ÉN MAGÁNYOM

A föld királyai előtt kevélyen
És magasan fönn hordom a fejem,
Egy istenem van: a lelkembe mélyen,
És magamat csak hozzá emelem.

Szolgálatok ti múlandó uraknak,
Az öröm asztalánál üljetek,
Nem e világból van az én hatalmam,
És gyönyöröm, ha a szívem beteg.

Egy nagy, magányos élet tiszta gőgjét,
Mint koronát, úgy hordja homlokom,
Tekintetem a végső ormokon.

De minden harcok minden elesőjét
Membékülő szívemhez emelem,
A szenvedő mind egytestvér velem!

KÖLTŐK, BARÁTIM...

Költők, barátim, merre, merre éltek,
Szeretném megszorítani kezetek,
A régi, régi, szép napokra kérlek,
Csak legalább egy sort üzenjeteK!
Együtt indultunk a költői hegyre,
Lelkes, bolondos és dalos csapat,
Énekre hangolt bú és balszerencse,
És mentünk felhők, csillagok alatt.

Jó Kosztolányi, a kedves Szabadkán,
A kertben, egykor, ó, emlékszel-e,
Piros borok közt és zöld lombok alján,
Hallgattuk, mit zeng a tücsökzene.
A magyar ég oly szeliden borult ránk,
Mint édesanya arca altatón,
S elringatott a magyar szomorúság,
Mint ladikot a hullám tiszta tón.

Babits Mihály, a Vitéz utca sarkán
Hiába nézek én egy ablakot,
Te messze mentél, és ideges, halvány
Arcodnak fénye rám rég nem ragyog.
Ama fekete, fekete világról
Mikor hallgattam furcsa éneked,
Nem gondoltam, hogy a jövőnkbe látott
Nagyon sötét és álmodó szemed.

Kedves Karinthy, mért nem jössz le hozzám,
Nevettetőn, hogy könnyezzek bele?
Ady Endre – a távol azúrország

Hol vár reánk? Én is siessek-e?
Talán egy-két verses bút elsírok még,
Reménytelen egy-két nőt szeretek,
Talán megérem, hogy lesz itt honom még,
Költők, barátim, ó, feleljetek!

JUHÁSZNÓTA

Szeged táján, réges-régen
A fűvellő téres réten
Etelének tábora volt,
Az ükapám ottan dalolt.

Juhászlegény, szegény legény,
Bandukolt a Tisza szegén,
Talált egyszer egy nagy kardot,
Öreg isten kardja, az volt.

Neki a kard minek kellett?
Ő csak járt a Tisza mellett,
Nézte a csillagos eget,
Meg a bárányfellegeket.

Nézte egy lány csillagszemét,
Amely fényes, amely setét,
S míg a hadak egyre jártak,
Átnótázott éjszakákat.

Juhászlegény, régi legény,
Az utódod így lettem én,
Csillagos ég, bárányfelleg,
Tőlük neked mit üzenjek?

Hogy a hadak járnak ma is?
Lányok csillagszeme hamis?
Juhászlegény sorsa bánat,
S átkoznom kell ükapámat?

TOVÁBB...

És tőled is búcsúzó, asszonyom, már,
Ki nem voltál egy percig is enyém;
Csak voltál bálvány, balga hitnek oltár,
És voltál álom, és voltál remény.

Reád hímeztem vágymim virágát,
Mely nem hervad e földön már soha,
Rád ívelt versem, e csüggedt szívárvány,
Te lettél asszonyoknak asszonya.

Megyek, magányos bolygó esti csöndben,
Örök derűben a csillagkörön,
És mélyben, éjben elmarad mögöttem
A múltó asszony és múltó öröm!

SÍRVERS

Itt nyugszom én könyvek között
Álomtalan és csóktalan.
Menj, vándor, az öröm örök,
Csak én éltem haszontalan.
Menj vándor, csókolj és ölelj,
Magát kínálja az erény,
Bolond, ki ideált keres.
Ilyen bolond lehettem én!

A VÉN CIGÁNYNAK...

Hol az az ünnep? Én már nem remélem,
Talán meglátja késő unoka,
A föld alatt csírázik csak reményem,
És ünnepem itt fönn nem lesz soha.

Fáj veszni látnom anyyi büszke álmot,
De ez a fájás is tilos nekem,
És panaszos nekik dalos magányom,
Idegen lettem itthon, idegen.

Kis, hangos senkik túlríkoltanak tán?
– Halkan zokog a fáradt fájdalom –
Enyém egy árva, hontalan magyarság
És emberség. De ezt már nem hagyom!

BÚCSÚ ROBIN PAJTÁSTÓL

A mesejáték véget ért örökre.
Nem zeng az erdő, elfogyott a hold,
Az ifjuságom elveszett a ködbe,
Ez a pacsirta már, mely most dalolt.

Elmégy te is, Robin pajtás az éjben,
Isten veled, kis, kedves, víg kobold.
Talán még rád találok a regékben,
S meg is siratlak, én vén, bús bolond.

Oly szép is volt ez a nyáréji álom.
De Hermiát ébredve nem találok,
Hozzám bűvölni nem birtad te sem.

Isten veled, Puck, pirkad már a hajnal,
Menj mustármaggal, dallal és kacajjal,
Az álomfüggönyt már leengedem.

SZEPTEMBER ARANYA

Pirkad a lomb, nyaram elmúlt,
Elmúlt epedve nyaram,
A hold bőségszarujában
Szeptember aranya van.

Ez a nyár volt a legszebb,
Mert legszomorúbb nekem.
Elmúlt. Most eldalolom majd
Szeptember éjjeleken.

Mert ez az én sorsom, üdvöm,
Tűnőben szép a nyaram,
Mikor a holdon, a szőkén,
Szeptember aranya van.

BALLADA A CSÁSZÁR KATONÁJÁRÓL

Nem volt se gróf, se marsall, csak közkatona volt,
Mégis ő volt a császár leghívebb katonája,
Harcolt, mint oroszlán, mint pacsirta dalolt,
Ha riadó dobok doboltak nagy csatákra.

Bretagne-ban született. A barna honi táj
S a szőke honi lány szerelme élt szívében.
Mint a viharban a boldog, fehér sirály,
Deres köpönyege úgy repesett a szélben.

Marengo látta őt, és Wagram látta győztes
Mámorban égni, és előre törni bátran.
Austerlitz napja ragyogta be a szőke,
Szikár fejet, amely megőszült száz csatában.

Egy vágya volt csupán, elrejtve, mint a kincs,
Mélyen, mélységesen: a császárral beszélni,
Parolázni vele, ha félhalottan is,
A győzelem után a zengő csatatéren.

A császárral beszélni, kit Európa fél,
S királyok hada kerget, ki mélyből jött a Napra,
Ki írnok fia volt, s a nagy francia nép
S a nagy forradalom fia, s a gloire apja.

A császárral beszélni, parolázni vele...
És jött egy ütközet. A föld és ég remegtek,
A félvilág elsápadt és elborult bele,
Itélet trombitái rivalltak az egeknek.

És akkor ottmaradt. Smaragd, bíbor gyepen,
Némán, vakon a rőt, bús alkonyi sugárnál.
S míg száz dob dobolta a dombon: győzelem!
A halott hős fölött csak ellovagolt a Császár.

IFJUSÁG

Ti vagytok az enyéme: fiatalság.
A dalomat én nektek dalolom,
Felétek fordítom reményem arcát,
Elétek lengetem a lobogóm.

A rút, a rossz véneknek ellenében
Hozzatok pártol csüggedő hitem,
S a hajnalló jövő piros ködében
A koszorúm mind hozzatok viszem.

Szeressetek, fiúk, hű fiatalság,
Engem, kinek tavasza elfagyott,
Ki holt kikelet betege vagyok!

Sírom fölött hadd hallok rajta-rajtát,
Mely diadalra viszi lobogóm,
Melynek diadaláról álmodom!

FALUSI DELELŐ

Az örök ég alatt örök nyugodtan
Most álmodik a vén falu a porban.

Házak fehérje szinte ég a napban,
Torony pirossa a kékségbe harsan.

Disznók hevernek meleg sárba túrva,
Ó, állatok mély, boldog mélabúja!

A napraforgó dús méhét kitarja,
Mint Danae az arany napsugárra.

A dombon egy lány, mint a barna bronz áll,
Nyerít egy kanca a nagy itatónál.

És turbékolnak a párzó galambok,
S a temetőben virulók a hantok...

GYÁSZ

Egy régi térkép fölé hajolok ma:
Ez Ádria, ez a Kárpátok orma.

Ez a Tisza, a magyarok folyója,
Ez itt a délibábos régi róna...

Egy ódon könyvben lassan lapozok ma,
S eltévedek a távol századokba.

És verseket idézek hűnyt szemekkel,
Arany, Petőfi, zengő, messze tenger!

Rodostó, Döbling, Majtény és Világos,
Minden sötét lesz, és a vége gyászos.

Szenünk kialszik, és kihunyt reményünk
És oly halálos bánat az, hogy élünk.

Magyar vagy-e? kérdik még néha tőlem.
Csitt! Lassan lépjeteK a temetőKben!

ÉNEK

Az alkony oson már
Fák lombja alól.
A nyár hegedűjén
Ősz bánata szól.

Fák lombja alól
Táncolva az ősz jön,
S a rőt koszorút
Megrázza a törzsön.

Táncolva az ősz jön,
S mint felleg a hegyre,
Vállamra borulnak
Az ősz meg az este.
Az ősz meg az este.

BETEGEN

Hátat fordítva a világnak
Fekszem, s elnézem a falat,
Nem bántanak az emberárnyak,
És nem fájnak a sugarak.

Valami örvény nyílik lassan,
Mit Pascal látott, aki hitt.
Öröm nem várt rám a magasban,
Nézzük bízvást mélységeit.

Valami dal szól, messze, tiszta,
Nyugalmas, mint az orgona;
A por hadd hulljon porba vissza,
S a dal hadd szárnyaljon tova!

AZ OKTÓBERI FORRADALOMHOZ

*Ma adom ki ezt a verset
mementónak, ma, amikor gyalázzák
és megtagadják áruói az októberi
magyar forradalmat.*

Fáradtan és csalódva százszor,
S számúzve bús fiatalon
A szabad élet asztalától,
Köszöntelek,
Forradalom!

Síromban véltelek megérni,
S alig mert halkuló dalom
Mint éji szellemet idézni,
Föligézni,
Forradalom!

Megáldom rózsás lobogódat,
Mint messiást bús Simeon,
A vérem tán színébe olvad,
De láttalak,
Forradalom!

Tán holnap otthagysz eltiportan,
Mint láncfüvet domboldalon,
Én láttalak robogni, jól van,
Győző szekér,
Forradalom!

ÖNARCKÉP

Mit néznek ők, a csüggeteg szemek?
Talán egy antik domb szüreti táncát,
Hol körbe-körbe tombol a vidámság,
S részeg faun a zöldbe hempereg?

Mit néznek ők, a fáradt fényivók?
Talán egy árva zárda félhomályát,
Hol Máriát köszöntik méla mályvák,
S az örökmécstől sápad mély titok?

Mit néznek ők, az éber álmodók?
A virradó napot, hol táborok
Robognak a jövőbe, új titánok?

Vagy túl az árny és csillag éji titkán,
Az Ismeretlen Istent keresik tán,
Ki bús mámorral mintáz új világot?

LOUIS D'OR

Az esti fényben sápadtan ragyog,
Arany, arany.
Csillognak rajta rég lement napok,
Vigan, szerelmesen és lázasan.

Az esti csendben selymesen zizeg,
Arany, arany.
A csókja csengett így valakinek!
Nekem éppily meddón és hasztalan.

Az esti árnyban árván ballagok.
Arany, arany.
Szemem tüzetől búsán fölragyog.
Egy könny ragyog. Én siratom magam.

Az esti bánat újra rámszakad.
Arany, arany.
Falhoz szorítom lázas agyamat,
Én érző, vérző, sápadt aranyam.

Országos Széchényi Könyvtár

SZEGÉNY KATONA

Tizennégy őszen árokban hevert,
A háborúnak vérpiros sarában,
Fázott, ázott és éhezett
Szegény hazátlan.

Tizenöt őszen kórházban feküdt.
Bíbor sebekkel égő szörnyü lázban,
A férges ágyon egyedül,
Szegény hazátlan.

Tizenhat őszen új árokba hullt,
Mint őszirozsa temető porában,
Fölötte varjak hada híz,
Szegény hazátlan!

Tizenhét őszen fogságba került,
És bandukolt rab légiók sorában,
Idegenek közt egyedül,
Szegény hazátlan.

Tizennyolc őszen forradalmi szél
Hazasodorta, és ő büszke lázban
Érezte, most a nép itél,
S ő nem hazátlan!

Tizenkilenc őszen börtönben ült,
Fagyos szelek fűtyültek a világban.
Fölötte zúg ítéletül,
Hogy ő hazátlan!

EGYNÉMELYEKRŐL

Ó, emberek seprűje és ocsúja,
Ó, hályogos és tályogos nevek,
Meddő örömmel és mihaszna búval
Kik csak kötődnek és lézengenek.

Nem néznek ők soha az égi kékre,
S a földi zöld nekik legelni jó,
A harc nekik csak konc, vásár a béke,
Barbár a bátor, a művész zsidó.

A földön, mint az almon, elhevernek,
Kérődzeni szalmáján múlt ügyeknek,
És mint a taglót, várják a halált.

Gyöngék a rosszra, mert gyöngék a jóra,
A vágyuk, mint az elkopott csoroszlya,
Úgy szánt a földön, hol csak gazt talált.

ŐSZIRÓZSA

Forradalom fehér virága,
Őszirózsa,
Kigyújtod arcomat pirosra,
Nem a szégyen,
De büszkeség bíbor tüzében!

Forradalom fehér virága,
Sír virága,
Föltámadást hoztál e tájra,
Szívünk dobbant
Szabadon a forradalomban.

Forradalom fehér virága,
Síri rózsza,
Leteszünk egy nagy koporsóra,
Hol négy század
Bakóját földi mély gyalázat.

Forradalom fehér virága,
Sír virága,
Virulj e csüggedő világba,
Annyi hanton,
Elföldelt gaz, bitor hatalmon.

Forradalom fehér virága,
Sápadt rózsza,
Letéphet rabló kéz orozva,
Te kivárod,
Míg elsápad mind renegátod!

Forradalom fehér virága,
Drága emlék,
Eszembe jut szép őszi estéd,
Mindenszentek,
És vértanúk porán kereslek...

Forradalom fehér virága,
Őszirózsa,
Szírmód hű emlék könnye mossa.
Magyar őszön,
Szabad röggön, virulj örökkön!

RÉVÜLET

Oly furcsa ez: szavak zengésein túl
Keresni titkot, mely bennük dereng.
Oly különös: rímünk az égbe indul,
S örök jövőbe vonja a jelent.

Oly szomorú: az élet erdejében
Eltévedezni, s nézni: hol kiut?
Mint a szökő rab, ki a ködben, éjben
Reméli, hogy őrt téveszt, és kijut.

Oly gyönyörű e lét, s a Léthe partján
Elrévedezni égen és mezőn,
És nem találni társat, aki balgán
Velünk ballagna boldog könnyezőn.

Oly isteni: heverni gyenge fűre,
Bámulni: jönni-menni felleget,
Míg sors borúja és öröm derűje
A semmibe szelíden ellebeg.

BOLDOG HALOTTAK

Kövéren áznak a komor barázdák,
A hantokon a záporsem kopog,
A fakeresztek gyökerét kivájják
A nagy esők, borús vakondokok.

A bronz rozsdállik, és mállik a márvány,
Hulló levél zúg, őszi fürgeteg,
Tenger vizet hány a csatornasárkány,
A korhadt fejfa sárba hempereg.

A varjak fázós ázottan kerengnek,
A süppedt sírok, mint dőlt búzarendek,
Miket rohadni hágy a háborús gyász.

De lenn, fekete éjben, földi mélyben
Örök nyugodtan és örök fehéren
Pihen a pandúr és a lesipuskás.

FALUSI LAKODALOM

Nyárfák ezüstjén hold ezüstje reszket,
Piros borok a fehér asztalon,
A hegedűknek a tücskök felelnek
Hívatlanul a szőke asztagon.

A mókás vőfély verset mond a nászról,
Violát, rózsát, mindent összeszed,
És csillagot, szerelmet, cifraságot.
Kalácsot kér a majszoló gyerek.

Az ágyasházban tornyot rak az anyjuk,
Kakukkos óra éjfelet kakukkol,
A szútól halkán megroppan a bútor.

S míg künn az udvaron garázda dal zúg,
Üveg alatt gunnyaszt, mint néma bú,
Egy fonnyadt menyasszonyi koszorú.

VÍZIMALOM

Tápé alatt halkan
Forog a malom,
Körülötte csönd van,
Csönd és nyugalom.
Unalom, nyugalom,
Álmodik a viz,
Mely messze hegyekből
Tengerekbe visz.

Sziget alatt régen
– Szép ifjukorom –
Láttam ilyen malmot
Szelíd alkonyon.
Ki tudja, kinek jár,
Forog-e ma már,
Gondolatom arra
Gondórleni jár.

Sziget alatt régen
– Ó, holt magyarok –
Amaz Arany János
Oda ballagott.
Énekelt is róla,
Mikor este lett,
Margit szigetén már
Borús éneket.

Forogj malom, őrlj,
Ringass, Tisza-viz,
Minden utunk vége

E semmibe visz.
Megőröl a gond, gyász,
A bú, unalom.
De a dal tovább száll.
És jár a malom.

A DOKTOR

A régi víg időkből int felénk még
Arany derűvel, mely meg nem kopott,
Okos vidámság ő, s boldog szerénység,
Horatius, késői rokonod.

Ép testben ép a lélek: ős igazság,
De jaj, vihar jött, s elveszett, mi ép,
Beteg világnak elcsitítva jajját,
Ki gyógyít meg, vérző emberiség?

Az égen régi felhők szőke nyája,
A földön régi füvek balzsama,
Az ősi rög is régi jó anya.

Csak emberek, mi rontjuk balga lábba
E szép világ összhangját, mely zenél,
S a művészetben épen, szépen él!

PROLÓGUS

a Munkás Eszperantó estéjére

Testvéreim egy jobb jövő hitében,
Amelynek bíbor hajnala hasad,
Köszöntelek magyar tél bús ködében,
Mint e jövőért küzdő társakat.

Gyász, üldözés, balsors és meg nem értés
Hiába zúdul ránk, az Eszme él,
Nem tántorít sem önkény, sem kísértés,
Szívünk erősen és bizton remél.

Az Ember a mi egyetlen reményünk,
Az Ember, aki a sorssal dacol,
Ki szent, örök jogát kivívja végül,
És föltámad zár, börtön, sír alól.

Az Emberért megyünk mi küzdelembe,
A fegyverünk: tudás és szeretet;
Akarjuk és kiküzdjük, hogy derengjen
A boldog béke már a föld felett.

Hazugság és gonoszság el ne tépje
A Szent Szövetség drága levelét,
Mit Ember köt Emberrel, frigyre lépve,
Hogy bilincs hulljon, s tűnjön a Setét!

Testvéreim, az eltiport magyarság
És elárult Emberség vár ma ránk,
Legyen a föld mindenkinek mennyország,
S népek hazáján boldog föld hazánk!

1920

EMLÉK

A régi balkon még rám néz sötéten,
De nyári éjen
Már nem ragyog rám csillaga szemednek,
Ha alatta merengek.

A régi rózsza még fonnyadva ott van
A bús lapokban,
És csókolják még régi nyári versek,
S én még mindig szeretlek.

De nem járok már éjfélen a parkon,
S a régi parton
Nincs híd, amely a múltba elvezessen
Hozzád, halott szerelmem!

TELEFON

Hallom a hangod messze, mélyből,
Egy régi nyárból száll felém,
Egy mámoros és fényes éjből
Dalol, mint álom és remény.

Hallom a hangod, selyme símit,
Bársonya borzongat megint,
A szavaid, e pajkos *villik*
Csapata surran szívemig.

A kagyló bűg, ó, áldott kagyló,
Mely ily dús gyöngyöket terem.
Úgy érzem, édesbűs viharzón
A tenger zeng, a végtelen.

A FALUVÉGI HÁZ

A falu végén áll egy kicsi ház,
A messze, távol tájra kivigyáz.
Úgy ég a napban, mint az esti láz.

A faluvégi házból zene szól.
Elvágó bánat cimbalma dalol
A messzenéző erése alól.

Fecskéje az egekbe fölcikáz,
Kéménye is merengve fölpipáz,
A faluvégről égre néz e ház.

De rávigyáz a mohos, ó torony,
S homályos, álmos, fázós alkonyon
A homlokán egy denevér átoson.

NEFELEJCS

I

Bús Morva mentén árva kis Szakolca,
Emlékszel-e a régi vándorodra,

Ki itt tanyázott két keserű évet,
És bús ifjúból bölcs öreglegény lett?

Ki szelek szárnyán sóhajtottam vissza
A Tisza táját vágyó dalaimba,

S úgy álltam árván a magyar határon,
Mint Toldi-ős a nyári pusztaságon,

És úgy idéztem büszke Budapestet,
Mint bánatos szerelmes, aki szenved,

És úgy idéztem az öreg Gvadányit,
Mint tékozló fiú, ki hazaáhit.

És úgy öleltem a szláv mélabút itt,
Mint beteg nővért, aki édesbúsít.

Most mit csinálhatsz, most ki jár ki mélán
A szent határra fekete éjféltájt

A háromszínű fejfát megölelve,
Mint árva, aki anyját eltemette?

2

Országos Széchényi Könyvtár

Kis Tisza mentén Mármaroszigetnek
Piros tetői ködből integetnek,

A messzi és a múlt derüs ködéből,
Egy régi őszből és egy régi télből.

Az Iza tükre a lelkembe csillan,
Hol Arany árnya kószált álmaimban.

Első szerelmünk itt tavaszodott még,
Ha én csak egyszer ily szomorú volnék!

Egy víg majális mámore dereng még,
A könnyek fátylán rózsálló nagy emlék.

És régi séták útja visz ki messze,
Hol hívón kéklik a regés Verecke.

Úgy érzem, egy dalt akkor félbehagytam,
Eresszettek! Ott vár rám az a dallam!

3

Adyval ültünk Váradon,
A hold sarlója aratott az égen.
Hulltak a hervadt csillagok
Fehéren.

Adyval ültünk. A vonat
Vörös szemével rőt szemünkbe bámult,
Zakatolt, mint a kárhozat
Titánul.

Adyval ültünk. Feketén
Borongott föl az égbe holmi nyárfa,
Sírt rajta lágy nyugati szél,
Mint hárfa.

Adyval ültünk. Váradon
A magyarok vigadtak és loholtak,
S fölrémlett csókon és dalon
A holnap.

Adyval ültünk. Zomotor
Nem szomorúbb, mint ez a régi bálunk.
Virrasztva vártuk, hogy kopog
Halálunk!

POZSONY

Ha alkonyatkor ballagtál a ködben,
Mely lágy fátylával a Dunára hullt,
A zsongó zajban és a méla csöndben
Fáradt szivedbe muzsikált a mult.

A vén utcákon szinte visszazengett
A régi léptek kongó moraja,
Széchenyi járt itt, és honán merengett,
Amely nem volt, de lesz még valaha.

Csokonait itt várta a diéta,
Petőfit is, és az a nyurga, méla,
Szelíd diák, Reviczky, itt merengett,

Hol most új bánat árval a ligetben,
S a márványszép királynő téli estben
Magyarjaira vár a Duna mellett.

MÁRAMAROSSZIGET

Magyar Kelet bazárja volt e város,
Fajok tanyája, ódon és kies,
Közel az éghez s a magyar határhoz,
S a vándorló költőhöz is szives.

Kegyes atyáknál öreg iskolában
Magyart, latint oktattam itten én,
Párizs felé szállt akkor ifju vágyam,
Fiatalságom ódon Szigetén.

Párizst kerestem, és könyvekbe bújtam,
Míg az idő szállt – ó, én drága múltam –
Öörkre meddőn és múlászta múlt.

Egy fiatal lány szeme átvilágol
Felém e fényből, mint a másvilágból,
És vissza, vissza nem visz oda út.

NAGYVÁRAD

A Körös menti Párizs régi fénye
Felém ragyog az emlék rőt ködén,
Egy ifjuság reménye és regénye
Ott álmodik a szőlőhegy tövén.

A szőlőhegy tövén a régi kocsmá,
A piros abrosz és piros borok,
Fiatalságunk bátor indulója,
Fölöttetek fekete gyász borong.

Redakciónk, ahonnan sírva, zengve
Világnak indult ifjú Ady Endre,
Rozoga asztal, most ki írja sorsát,

Ki virraszt most melletted, régi asztal,
Hogy megterülj csodával és malasztal,
Dallal, mitől fölzengjen Magyarország!

SZABADKA

Ó, régi nyár, mikor a vén verandán
Két új poéta régi verseken
Elbíbelődött, s a hold arca sandán
Két nyárfa közt bukkant ki az egen.

Ó, régi nyár, az ébenóra halkan
Elmuzsikálta már az éjfelet,
Az árnyak óriása várt a parkban,
S a denevér szállt rózsáink felett.

Ó, régi nyár, a zongorán egy akkord
Fölsírt, és mélyen a szívünkbe markolt,
Künn a kutyák szűkölte elhalóan.

Valami nagy bú olvadt föl a borban,
Fájón figyeltünk vén magyar szavakra,
S álmában olykor sóhajtott Szabadka!

CSÁKTORNYA

Nem voltam itt, de a rozsdás avarban
Lelkem bejárta százszor a helyet,
Hol Zrínyi élt, ki a búsult magyarba
Tüzes igével hitet égetett.

Az erdő áll még, ősi koronáján
Hárfáz a szél, és vihar orgonál,
De földdel egyek már az ősi bástyák,
S reményeinknek földje oly kopár.

Ma már düledék vára lőn Szigetnek
Egész hazánk, s a késő énekesnek
Bús lelke sírva járja az avart,

És néma daccal, fojtott fájdalommal
Idézi őst, aki porba rogyva
Vérével írta: Ne bántsod a magyart!

GERGELY SÁNDORNAK

Boldog, ki büszke bronzban,
Merev márványban, ércben
Mámort és életet gyújt
Prométheuszi szépen.

A rózsák elvirulnak,
A szivek is kihűlnek,
Elzeng az éjbe hangja
A földi hegedűknek:

Márvány és érc mosolygón,
Némán tovább ragyognak,
Új rózsát, új babért fon
Fénylő fejükre a holnap!

SZEGEDI ÓDA

Szülötte városom, szabad vagy,
Királyi város, büszke, szép,
Emeld bús homlokod magasba,
És üdvözöld a jó reményt:
Légy bástya a szegény magyarnak,
Mely felfogod a végzetet,
Megálltál még minden viharban,
Jövendőnk záloga: Szeged!

Szeged: emlék vagy és reménység.
Emlék: Attila itt lakott,
Innen vezette hősi népét,
Megostorozni nyugatot.

És itt lakott Dugonics András,
Tüzes magyarság papja, itt,
Ébresztve csüggedő magyarját,
Hogy védje ős oltárait.

És itt méházott, itt mosolygott
Mikszáth, Tömörkény, Gárdonyi,
És itt születtek kincset osztó
Álmok, mind fényes és honi.
Ravasz Kabóknak, Förgetegnek
Nagy útja innen indul el,
És megy világgá győzedelmes
Hétmérföldes lépéseivel.

És itten él fajtám, a józan,
A bölcs, túró, munkás, paraszt,
Kinél úrabb úr nincs valóban,
S ki engem biztatón maraszt:
Mert benne látom jobb jövődönk
Örök, erős, nagy zálogát,
Az új országot megteremtő
És megtartó *Nem, nem, sohát!*

Születte városom, szabad vagy,
Királyi város, büszke, szép,
Mutasd meg az alélt magyarnak
Igaz hatalmát, erejét,
Mutasd meg az egész világnak,
Hogy a mi útunk hova tart,
Hogy sírjából jobb létre támad,
Hiába bántják a magyart!

AURÓRA

Egyszer fehér és rózsaszín
Gyöngy és selyem ruhája,
Mosolyog, mint a szerafin
A tájra.

Máskor bíborral ékesen
Lángol piros palástja,
Tüzeket gyújt az egeken
A láza.

De mindig Auróra lám,
A serkentő, a zengő,
S a legsötétebb éj után
Csak eljő.

Eljő, és ébred az öröm,
A vágy, a munka, élet,
És Memnon szobra repesőn
Zenélhet!

Országos Széchényi Könyvtár

SÓHAJ

Meg akarjátok ölni a pacsirtát,
Harsány dalost, mert pirkadást dalol,
Hisz könnyüket már a mezők kisírták,
S a Nap, a Nap kél már a hant alól.

És mit bántjátok a szomoru hattyút,
Ki fölriadt a fekete tavon,
S énekbe kezd, mely oly édesbúsan szól,
Hogy kéjesen borzong a fájdalom?

És mit akartok a fáradt dalostól,
Ki bús robotban vígaszt énekel,
És áhitattal az ünnepre gondol,
Mely jönni fog még, ó, mert jönni kell!

NYÁRAI TÓNI

Szerettelek, mert szíved is volt,
S művész voltál, mint senki más,
A lelked egy szent tűzben izzott,
Emberszavú komédiás!

A lámpák néked úgy ragyogtak,
Mint boldog és derűs napok.
Örök a ma, és köd a holnap,
Ki látta még a holnapot?

Te hitted, hogy az Íge minden,
A tett mind balga és hibás,
Egy győzelem van csak: a szíven,
S te győztél, szent komédiás!

Szerettelek! Ma már a lámpák
Nem gyúlnak többé föl neked,
De boldog lelked tiszta lángját
Megőrzi késő kegyelet!

ELMENŐBEN

Tán bánatom a felleg,
És sóhajom a szél?
Ők messze délre keltek,
Ittmaradtam én.

Tán mosolyom a rózsá,
És gyönyöröm a láng?
Hervadva, ellobogva
Néznek vissza rám.

Felhőn túl, szelek ágyán,
Hol örök rózsá nyit,
És örök fény a párnánk,
Várnak valakit...

DEDIKÁCIÓ

*Késő szüret, de sors és ember
Amit szőlőmben meghagyott,
Annál becsesebb és érettebb,
S belőle bárkinek adok.*

*Ez az én vérem: gyönyör és gyász
Bora, bíbora benne ég,
Fájó tavasz, szomorú szép nyár
Emléke ott zsong benne még.*

EX LIBRIS

Ágotának

Könyvek közül, ha alkonyati fény ég,
S szelíd fátylával száll a csendes est,
S a Tisza tükrén mélnázik a kék ég,
Ha kitekintesz a tetők felett:

Tetők felett, miket a búcsuzó nap
Megcsókol fájó gyöngéden, s a lomb
Megérzi, hogy már március a hónap,
S rügyet havaz, fehéren fakadót:

Könyvek közül, ha némán kitekintesz
Betűktől ittas szemmel, vágyva, mondd,
Érzed te is a békés bánatot,

Mely engem csendes esti dalra ihlet?
Benned mint hallgatag hattyú a tón,
Boldog nyugodtan ring e fájdalom?

MINT A BANÁN...

Mint a banán, mely fájáról leválik,
Oly érett, súlyos bánatunk halálig.

Mint a madár, mely halni hull az árba,
Olyan fáradt a vágyunk szárnyacsapása.

Mint elmerült sziget az óceánban,
Oly árva mélyen ül lelkünk magában.

Zilált a vágyunk, és veszett az álmunk,
E fájó földön már csak sírt találunk.

Eldorádó: egy óceánja gyásznak
Visz el tehozzád, és én nem talállak!

Hajóm kétség, remény sziklája törte,
Bízó vitorlám vihar elsöpörte.

A horgonyom a végtelenbe dobtam,
A csillagokba nézek elhagyottan.

A csillagok sápadnak és remegnek,
S a szférák is lemondást énekelnek.

FEKETE GYÁSZ

Mi másnak görnyesztő keresztje voltál,
Nekem te koszorúm vagy, fájdalom.
Mi másnak sírok orma, nekem oltár,
Hol bíboros sebekkel áldozom.

Súlyos palástod fekete ezüstjét,
Mint plúviálét ünnepen a pap,
Úgy viselem, s a szegek és a tüskék
Helye ragyog, mint a napsugarak.

Tört szívemet, mint tündöklő paténát,
Egekbe tárom, és tömjén helyett
Magasba küldöm köszöntésemet:

Szent szenvedés, te égi, földi Cézár,
Halálba induló fiad dalol
Bú és magány mély boltive alól.

TAVASZ EZ IS...

Tavasza ez is, tavasz.
Az égen szőke fény ég,
A földön barna hantok,
A nőknél lenge illat,
A fákon szürke barkák.
Tavasza ez is, tavasz.

Valami mégis elment,
És nem jön vissza többé,
Valami mégis elszállt,
És soha nem találom,
Valami mégis elmúlt,
És nem tudom a sírját...
Egy húr a hegedűmön,
Boldogan bánatos hang,
Elpattant.
De az ég még azúros,
De a föld ibolyás még,
De a nők még suhannak.
Tavasz ez is, tavasz...

HARMÓNIA

A lomha gyász kútjából, melybe hulltál,
S topogtál ájult fájdalommal ott,
Emeld föl a fejed, míg megvakulnál,
És összerogynál, bús élő halott!

A csillagok gyémántmezője némán,
Derűsen int feléd – víg temető –,
És mély békét ragyog rád mind e gyémánt,
Világtörvényt mosolygón hirdet ő!

A fénye testvér a beteg sugárral,
Mely mély szemedben ég fájó lilán,
S a végtelenből a szivedbe szárnyal.

Sötét a kút, és a sors oly silány,
De ég a fény, és épen él a törvény,
S örök örömbé szédít át ez örvény.

EZ A FÖLD...

Koldús vagy és paraszt vagy: itt maradsz.
E föld örökre altatón maraszt,
E föld, amelyből nincsen egy rögöd,
Csak gúny és vád örökös örököd.

Itt bujdokoltál hosszú éveken
Nehéz robotban, messze végeken,
Tanítva és tanulva éjt-napot,
Magsüvegelve urat és papot.

És álmodoztál Párizsról, a vak
Végvári éjben, őszi ég alatt,
És Pestig sem jutottál el, szegény,
Fáradt, kopott, dalos vándorlegény.

Már itt maradsz e földön, föld alatt,
Még könnyed és pár versed megmaradt,
Ha sanda szem rád görbén néz talán,
Mebékél pár szív a szived dalán.

Országos Széchényi Könyvtár

TURÁN UTÁN

Néha megcsap, mint napkeleti illat,
Fűszeres, álmos, valami vad mámor,
Ősi szavaknak mély zsongása ringat,
És elcsal innen, e fonnyadt világból.

Néha elfog valami mély honvágy
Az ős pusztára, amit cserben hagyunk,
S szívembe tündökölnék égi rónák
Vén csillagai, s megállok alattuk.

És érzem, eltévedtem a sűrűben,
Az embernyájban, idegen gyűrűben,
Kőbörtönök közt tétováz a léptem.

És érzem, hogy hiába hull a vérem,
Közönynek szürke homokja beissza,
És őshazámba nem mehetek vissza.

ÁPRILIS BOLONDJA

Benned születtem, édesbús, szeszélyes
Tavaszi hónap, felleges derűs,
Mikor a rétek lelke már fölérez,
S brekeg a vízben száz bús hegedűs.

A Tisza partján ringatott a bölcsőm,
Holdtölte volt – tavaszi anda hold –,
S a szőke fényben az éjet betöltőn
A vizek népe mind nászdalt dalolt.

Én hallgattam e furcsán bánatos dalt,
Mely egyhangún szép, és gyönyörbe olvad,
És sírva vígad, mint a honi ének.

Mások világgá zengő zongoráját
Én nem irígylem. A magad cigányát
Lásd bennem, ó, magyar, ki neked élek!

DEO IGNOTO

Én hirdetem ma nektek,
Míg vér és könny esik,
Az Ismeretlen Istent,
Ki él szívünkben itt.

A mélyből jó, a gyászból,
Ezer kínban fogan,
Szegények, szomorúak
Üdvözlik boldogan.

Az útja nem virágos,
Bús Kálvária ut,
Gáncsolja, ostromozza
A gonosz, a hazug.

Talán még fölfeszítik,
S Judása lesz ezer,
Az Ismeretlen Isten
Jó, és nem veszhet el.

Én hirdetem ma nektek,
Míg vér és könny esik,
Az Ismeretlen Istent,
Ki él szívünkben itt!

KÖNYVEM ELÉ

A szomorúság meg ne csaljon,
Mi verseim mélyén sajog,
Túl bánaton és forradalmon,
Rám már az örök nap ragyog.

Csak az fáj és bánt, hogy e napnak
Sugara sokra nem derül,
Csak az búsít, hogy e magasban
Sokszor maradtam egyedül.

A TITOK

A titok néz örök szemével
Az ég azúrján át felém,
A titok sír, mély őszi éjen,
Ha hull a hervatag levél.

A titok száll borús magasban.
Mikor a darvak raja húz,
A titok szunnyadoz alattam
A hant ölén, mely koszorús.

Én látom őt a vak sötétben,
És hallom őt, ha zene zeng,
Rám vár szelíden és fehéren,
Mosolyog, int, és én megyek.

MESEVÁROS

Járatlan úton, fényen, árnyon át,
Keresem én a mesék városát,
Hol régen éltem, szépen, boldogan,
A várost, amely az álmokba van.

Andersen és Grimm s az Ezeregyéj
Erről a helyről annyi jót regél,
Bizton hiszem, hogy megvan valahol,
Csak azt nem tudom én, hogy merre, hol?

De ha gyermekszemekbe nézhetek,
Melyek reményt és békét fénylenek,
Nem kell nekem Grimm, Andersen se kell.
Megvan az út, mely oda vezet el...

A BÉKEKÖTÉSRE

Magyar Tiborc, világ árvája, pórja,
Nézz sírva és kacagva a nagyokra,
Kik becstelen kötéssel hámba fognak,
Hogy tested, lelked add el a pokolnak!

De azután töröld le könnyedet,
És kacagásod jobb időkre tedd,
Úgy állj eléjük, mint a végítélet
Bús angyala, ki e világba tévedt:

– Urak, világnak gőgös urai,
Nem gyásznapja nékem e mai,
Emlék, remény lelkemben úgy remeg,
Mint villámos viharban az egek!

Kardom letettem, várok, dacolok,
Az Isten él, és a vén föld forog,
Mene, Tekel, Fáresz: fölírva van
Bitang hódítók palotáiban.

Már reng a föld, már villámlik az ég,
Lesz itt ítélet, harag napja még,
S világok romján, tűnt gazok felett
Én még hozsannát énekelhetek!

Hozsannát néked, Istenem, te nagy,
Szabadság, aki lelkem lelke vagy,
S magyarként és emberként – Üdv Neked! –
Élem tovább az örök életet!

ELÉGIA

A régi Anna jár ma
Emlékek pitvarába,
A régi Anna szépül
Múlt májusok ködébül.

Nem fáj már szőkesége,
Azt mondom néki: Béke!
Szép volt a kín, az álom,
De nem lett ő halálom!

Emlék lett, édes, ékes,
Refrén örök zenéhez,
Mely földi vágyaimbul
Szűz csillagokba indul...

TISZA SZÖGÉN

Nem jártam én soha Dunán túl,
Hol Kupa, Vata elesett,
Hol lankás dombok koronázzák
Az alkonyvéres egeket.

Én a Tiszának és Marosnak
Szögében élek álmodón,
Hol Attila, Ajtony robogtak
Valaha vemhes táltoson.

Az ősi szent tűz szürke hamvát
A szél szivembe szórja itt,
Keresem a turáni nagyság
Örök, konok magyarjait.

Keresem a kialuvó láng
Maradék üszkét az egen,
S a hún király bús koporsóját
Magyar folyó mélyébe, lenn.

HALÁLTÁNCÉNEK

A bölcsességek bölcsesége:
Táncolni a halál elébe,
Táncolni vígan és vakon,
Mint pille őszi parlagon.

Próbáltam én mindent e földön,
Tudást, szerelmet vágyva, gyötrőn,
De minden léptem sírba vitt,
És minden vágyam kába itt.

Elfonnyad itt a csók, a rózsá,
A csillag is le hull a porba,
Igazság, szépség, hervatag,
Nincs semmi új a nap alatt.

A bölcsességek bölcsesége:
Táncolni a halál elébe.
Táncolni vígan és vakon
A rózsatermő sírokon.

EGY TATÁR KÖLTŐNEK

Tatár testvér, köszöntelek én
Európa vérző keletén.

Áfiumnak a dal és a bor
Nálam is elkelt valamikor.

Ma már mindegy, rajtam nem segít
Régi mámor, mely örvénybe vitt.

Már imetten nézem a napot,
Mely ébredve bíborlik amott:

Fut az éj, és hull a denevér,
Jaj már annak, kinek keze vér.

Most ítél a turáni Nagy Úr,
Régi mámor mind kijozanul.

Lesznek új nép, új föld, új egek,
A jövőnek hadd énekelek.

A jövőnek, mely tatárt, magyart,
Népek nyáját egy akolba hajt.

A jövőnek, melynek bíboros
Új borától lelkem mámoros!

ALMÁSSY ENDRÉNEK!

Huszonöt év! Szép, harcós évek!
Kaptál koszorút és sebet.
Az ember küzdött, néha tévedt,
De győzött a Művészeted!

Fiatalság lázában égtél,
Forradalom tüzében is,
Pardont nem adtál, és nem kértél,
Vívtál velem s ellenem is!

Harcos: e szép, bús fordulónál
Az ellenfél vár s tiszteleg,
Művész, dicsőség, üdv neked!

A kardom – elvek tiszta tollát –
Meghajtom most előtted én,
Cyrano, Flambeau, hős legény!

CARMEN

Szamosi Elzának

Mit Nietzsche és Weininger vallanak
Bús férfifejjel mint hűs bölcseséget
– Ó, bölcsesség, hunyt paraszad alatt
Milyen pokol tündöklök, hevít, éget! –

A néember forrón és fájón kegyetlen
Teremtő, rontó ösztönét, te Asszony,
Elénk döbbed dús művészetedben,
Pajkos játékosan, véres viharzón.

Szemedben tikkadt spanyol nyárnak éje,
Véredben a Bizet bizarr zenéje,
És ajkadon a Mérimée igéi.

S tarantelládnál a szívünk megérti:
Hiába bölcsesség, mihaszna törvény,
Gyönyörbe, gyászba szédít itt az örvény.

A MUNKA

Én őt dicsérem csak, az élet anyját,
Kitől jövőendő győzelmünk ered,
A munkát dalolom, ki a szabadság
Útjára visz gyász és romok felett.

A gyárkémény harsogja diadalmát,
S a zengő sínen kattogó vonat.
A béke ő, a haladás, igazság,
Mely leigazza a villámokat.

Nagy városokban, végtelen mezőkön
A dala zeng, és zúgni fog örökkön,
Míg minden bálvány porba omol itt.

Én őt dicsérem csak, az élet anyját,
Kinek nővére Szépség és Szabadság,
S kinek világa most hajnalodik.

HEGEDŰSZÓ

Sötét a bánya, és rideg a gyár,
Dohos a műhely, és szűkek az utcák,
Hol a munkának népe hazajár,
Mikor megvívta napi háborúját.

Ez utcák mélyén, ha az este jó,
Megzendül néha fáradtan, leverten
Valami régi, rokkant hegedű,
És új erőre kap az esti csendben,
És dala száll, száll, és már égre zeng,

És vele zengenek a néma házak,
És a szivek is vele zengenek,
És már fölenged a sok méla bánat,
És ünnepi öröm gyúl, mint az alkony
Bíbor palástja, és vigasz dereng.

Ily hegedű az én versem a balsors
S robot gyászában, szegény emberek!
A remény húrján csendül rajta ének,

És ahogy száll, száll, magam is remélek
Valami szebb, jobb, igazabb világot,
Pedig sötét van, és úgy sújt az átok.

MINDIG ELŐRE

Az emberhez száll himnuszom ma,
Hittel hadd harsogom dalom,
Nagy ismeretlenek helyében,
Dacos fejem meghajtva mélyen,
Szelíden és örök reményben
Ez ismerőst magasztalom.

Tudjátok-e, hogy mi az ember?
A por s a végtelen fia;
Istent teremtő földi szellem,
Kemény pöröly vasvégzet ellen,
Ezer főséges küzdelemben
Viaskodó harmónia!

Nézzétek: izzad tar mezőkön,
Sarcól a rögből életet,
Nap égeti, és túske marja,
Tépázza ég és föld viharja,
S a jövődő útján haladva
Csókolják fény és fellegek!

Nézzétek: napba törtetően
Mint épít büszke kupolát,
Egekbe lendül lelke, karja,
Kőhomloka, ércakarátja
Győzelmesen lendül magasba,
És mélységekbe száll tovább!

Ember! Hittel hiszek tebenned,
Ember! Forrón szeretlek én.
Te nyomorúságos, hatalmas,
Te végzetes, te forradalmas,
Te halálban is diadalmas
Utód az Isten örökén!

HENNY PORTEN

Szelíd és szende, szőke és ép,
Mosolyog némán, és suhan
A lenge vásznon, mint a Szépség,
E földön: gyorsan és busan.

Nem hallani szavát, de érzem,
Csilingel, mint a gyöngyvirág,
Mely nyílik a germán mesében,
Nézi, s nem hallja a világ.

Ó, Henny Porten, messze, szép nő,
Egy megcsalt költő néz feléd,
Te mindig édes és igéző,
Ha hercegnő vagy, ha cseléd!

A CSILLAGOK SZERELME

A vágyak hervadt levele
Tétova hull a földre le,
Avarja sápad, egyre nő:
Dérverte szemfedő.

Csak hulljatok, ti levelek,
Bús vágyaim, ti betegek.
A fám azért az égre nő:
Bár földje temető.

Csak szálljatok, ti madarak,
Örömök, messze ég alatt,
A fám azért tavaszra lel,
Ha egyszer kitelel!

Csak hullj, levél, és szállj, madár.
Csak tűnj tavasz, és múlj, te nyár.
A csillagok, szűz csillagok
Szerelme rám ragyog.

ARAD

Arad, örök magyar gyász szép arája,
Feléd suhan ma sóhajunk, feléd,
Ki élsz sötétben és némán az árva
Maros mentén, mely zúg ma gyászzenét.

A kincses Erdély öléből ered le,
És erre tart e bánatos folyó,
Mély morajában sír Erdély keserve,
Mint tárogatón zengő bujdosó.

Arad! Köszönt a csonka Magyarország,
S tört lobogóját lengeti neked,
Mely fátyolos, mint ez októberest.

De még lobog, és égi kezek óvják,
Selymére örök, győztes glóriát von
A Krisztus jobbán – ama tizenhárom!

FIATAL SZÍNÉSZNŐ...

Mint karcsu pálma áll a tünde színen,
És mosolyog és sír, oly kedves ő,
És vágyakat költ a poétaszívben,
A szerepében mindig szerető.

Az ajkán ott susog Júlia vágya,
És ott zokog Cordélia baja,
A költészet és élet bűve, bája,
És mint sötét selyem, ragyog haja.

Ifju színésznő, versek hegedűje,
Még benned él a művészet derűje,
És a siker még jegyesed neked.

Élj és ragyogj, hódítva szíveket,
De ne feledd, hogy múltó mind az álom,
S legszebb szerep, ha hű kar áldva átfon!

ÖRÖK BÚCSÚ

Még néha jön, hogy újra fáj a multak
Eltűnt szerelme, túl e tájakon,
Hová szelíd gőgömmel elvonultam,
A néma röggel s hús éggel rokon.
Még néha jön, hogy tűnt nevek zenéje
Szívembe sír, és vérem újra gyúl,
S a messze ködbe és a távol éjbe
Sóhajtok, mint a fa, ha lombja hull.

De már nyugodt ütemre ver a szívem,
Ütemre, melyben szférák dala zsong.
És én tudom, nincs mit keresni itten
Halott apát és hűtelen rokont.
Örök testvérek, csillagok, ti hívón

Reám sugárzók, intetek, megyek,
S mint öngyilkos, aki megáll a hídon,
Reménytelen még visszarévedek.

Ó, EMBER!

Az Embert én sajnálva szeretem,
A gyűlölet nem borom, kenyerem.

Mert jó az Ember, csak a sors gonosz,
Az bujtogat, sebez és ostromoz.

Mert szent az Ember, nagyra született,
Hogy lássa, élje e mély életet,

Mely fönséges csuda, dicső titok,
És áldottak a bitók és sirok,

Mert szent a szenvedés, szent a halál,
S a hantok ormán nincs vég, nincs határ.

Rögtúró férgek, fényes csillagok,
Egy végre vannak: kicsinyek, nagyok.

Ó, Ember, búsan, alázatosan
Nézd, lásd, az örök küllő mint rohan,

Az örök törvény mint áll és ítél,
Rongy gőgöd, dühöd, átkod itt mit ér?

NÓTA

Áll a vásár, sokadalom,
Hegyen-völgyön lakodalom.
Nagy halott van a határba,
Üli torát fia, lánya.

Hát cudar, de szép az élet,
Ha tudjátok, szeressétek;
Magam már csak az útfélen
A temetők porát nézem.

A temetők most virulnak,
A halottak nem pirulnak,
Háborút és forradalmat
Itt már többé nem akarnak.

DICSŐSÉG

Úgy integet: kevélyen és ragyogva,
A ballagó és bízó vándorokra.

Megyünk, mert int a pálma, a magasság,
És visz, röpít a boldog fiatalság.

Oly szép a cél, és oly dicső elérni,
Örök mámorban csak érette élni.

Tövis ha tép, és gáncs ha ér, potomság,
Ott a dicsőség koszorúit osztják!

Én már csalódva és csüggedve állok,
Az út felében vár a néma árok.

Ti menjetek tovább, fiatalok!
Utolsó dalban nektek dalolok:

Előre mindig és magasba egyre!
Üdvözetem vigyétek a szent hegyre!

ANAKREONI DAL

November hús derűje
Még néha tündököl ránk,
S az őszi hold ezüstjén
A régi nyár bucsúzik.
Késő szüret se hív már,
S korán köszönt az alkony,
S a dérvért őszirózsák
Halálosan fehérek.
Sebaj, ha jó az estve,
Az álmok visszatérnek,
És kísérteti búsán
Zenél a szél a parton,
A parton, mely mienk még.
(A másik is mienk lesz,
Hol a szelíd halál vár
Magányos ciprusával
És néma kőkeresztel.)
Addig, bús cimboráim,
Túnt esték mámorától
Szelíden ittasuljunk,
Míg a mély Létthe árja
Még messze zúg az éjben.

ÉNEK ARANY JÁNOSRÓL

Mint ha pásztortűz ég őszi éjszakákon,
Arany János lelke úgy lobog e tájon,
Úgy melegít fénye,
Magyarok, e tűznél, mely szelíd és áldott,
Bizakodva nézzük e síri világot,
Virrasztva, remélve.

Messziről lobogva tenger pusztaságon
Átragyog Arany ma e borús homályon,
És jövőnkbe csillan:
A magyar jövőbe, mely, mint Betlehemben
Az isteni gyermek, mosolyogva rebben
Mai álmainkban.

Hullatja levelét az idők vén fája,
De örök virágzón áll, s néz a világra
Arany fája lombja,
Magyar televényben gyökerezve mélyen,
Kevély koronája fölzendül a vészben
Égig magasodva.

Csillag esik, föld reng, jött éve csudáknak,
De a folyók folynak, de a hegyek állnak,
És még a mienk Ő,
S míg ily Aranyunk van, nincsen itt elveszve
A remény, az élet, az Ige, az Eszme,
A magyar Jövendő!

Mi pedig, barátim, járjunk el a sírhoz,
A föltámadásról, mely biztatva hírt hoz,
Énekeljünk ottan.
Arany lelke szóljon – húsvéti harangszó –
Dicsőséget zengő, diadalt viharzó
Új magyar dalokban!

NOVEMBER

Nem is búcsuzott, elment szóttalan,
Az ifjuságom, íme, odavan.

Nem is tudtam, hogy ő valaha volt,
Hisz mindig búról és gondról dalolt.

Nem is szerettem fanyar új borát,
Asszonytalan és pénztelen sorát.

Nem is sirattam el, csak csöndesen
Elbámulok az eltűnt éveken:

És ma sír, zúg, bűg, zendül az avar:
Holt ifjuságom most élni akar!

RORATE

A kéklő félhomályban
Az örökmécs ragyog,
Mosolygón álmodoznak
A barokk angyalok.

A gyertyák rendre gyúlnak,
A minisztráns gyerek,
Mint bárány a mezőben,
Csenget. Az árny dereng.

Hideg kövön anyókák
Térdelnek. Ifju pap
Magasba fölmutatja
Szelíden az Urat.

Derús hit tűnt malasztját
Könnyezve keresem.
Ó, gyönyörű gyerekség,
Ó, boldog Betlehem!

FEJFÁMRA...

Szegény magyar volt,
Költő volt, senki,
Nem tudott élni,
Csak énekelni.
Nem volt rossz, sem jó,
Csak ember, fáradt,
Várt, várt és nem lelt
Soha csodákat.
Mély szürkeségben
Színeket látott,
Magyar volt, költő:
Átkozott, áldott!

Országos Széchényi Könyvtár

MÉG EGY NEFELEJCSET...

Sírodra küldöm ezt a sóhajt,
Kit szívem százszor visszaóhajt,
Ha ember, élet fájva bánt,

Apám, hű és bús Krisztus-arcod
Feledtet harcot és kudarcot,
És jobb leszek, gondolva rád!

Az Embert érted szánom, áldom,
A szenvedő mind, mind barátom,
Mert rokonod, szegény apám.

Minden dalom egy nefelejcs lett,
Mely hirdeti, hogy ne felejtse,
Apád mért ment el oly korán?

BEETHOVENHEZ

Örök hangok zenésze, borús titán, Beethoven,
Ma egy világ siráma zendül fel bánatodban,
S ki mennyei derűben trónolsz mosolyogva ott fenn,
Nevedre egy világ bús szíve összedobban. –
A germán géniusz, mely benned csúcsra hágott,
Veled győzelmesen bejárja a világot,
És ellen és barát egytestvér hangjaidnál,
Melyek mély árja kéjt és kínt az égbe himbál!

Nagyságod ünnepén, mely tiszta és nemes fényt
Sugárzik boldogan a nagy Emberiségre,
S széppé teszi a gyászt, dicsőbbé az erényt:
Engedd, hogy egy babért fonjunk mi is e névre.
Beethoven, hisz neved szabadság és művészet,
S mi e két nemtőnek nevében, íme, néked
Zenével áldozunk alázatos szerényen,
A magyar muzsika ministránsaiképpen!

Jöjj el, jöjj el közénk, ez áhítat körébe,
Miként az Úr leszáll az oltár asztalára,
Nagy lelked zengjen és ujjongjon a zenében,
A fúvók és vonók főséges viharában.
Epedjen és zokogjon, és dübörögve szóljon
Az Ember vágya és szerelme a vonókon,
És mint felhők közül a Nap kilép ragyogva,
Örök vigasz derűjét áraszd a bánatokra!

Beethoven, ki magasság és mélység sasa voltál,
Világokat suhintó egyetlen szárnycsapással:
Dicsőséged egébe tekint egy csonka ország,

S a sírok ormain köszönt ma muzsikával;
Mert emberi jogok, szabadságok, remények
Nemes zenésze, nekünk testvérünk vagy, s ha téged
Ma ünnepel e nép is, magasztos szent dalodban
Rab milliók szívének egy vágya összedobban!

MOZIBAN

A tarka népek közt jó ülni csöndben,
S a tarka képeket elnézni jó,
Száguldani a múltban és jövőben,
És látni, hogy gyűl s vész a millió.
Szegény apacs hogy ugrál háztetőkön,
S dúsgazdag úr a yachton hogy lakik,
Mulatni a sok póruljárt ripőkön,
Míg annyi híres zene hallatik.
És jó csodálni oly sok nagy szerelmet
És kis kalandot, míg a félhomály
Beföd száz gondot lágyan, mint a selymek,
És eltakar sok csókot a sovár,
Írigy szemektől, és oly bús dolog
Magányosan ballagni haza végre
A szürkeségbe és a kicsiségbe,
Mint börtönükbe a kalandorok!

ÖRÖK HARC

A láva lenn forrong az éjben,
Komor sötétben kavargog,
Világ kohója rejti mélyen,
Nem látják csillogó napok.

De forr, de küzd, de várja sorsát,
De tisztul és szent tűzben ég,
Fölötte kék derűs mennyország,
S egyszer felküldi a setét!

Mert küldetése, hogy kijöjjön
A fényre, hegyre, égre fel,
Áradjon a nagy, dús tetőkön,
Míg a föld méhe énekel.

És termékeny lesz majd nyomában
Az őstalaj, a bús mező,
Új életet fogan a láva,
Virágot nyit a tűzeső.

S a mélyben új harc kalapácsát
Zengetik állón új erők:
Az Élet zúgó, örök árján
Előre, föl, bátrak, merők!

GAZDAG SZEGÉNYSÉG

Mindent elosztok köztetek, szegények.
Tiétek mind ez élet és e lélek.

Mindent csak néktek, szívvel és egészen,
Tiétek álmom, vágyam és reményem.

Tiétek a hitem, hogy jó az ember,
És a reményem, hogy jobb is lesz egyszer.

Tiétek a szerelmem, bús, halálos,
Mely értetek vért és igéket áldoz.

Tiétek voltam, amikor fogantam
Tisztes szegénység szent ölén. A dallam,

Mely bennem legelőször égre tört fel,
Együtt sírt és vágyott a szenvedőkkel.

Mindent elosztok köztetek, szegények,
És egy dicső remény pusztáin élek:

Hogy a jövődő boldogabb és szebb lesz,
Méltó dalomhoz és méltó hitemhez!

MAGYAR KARÁCSONY LEGENDÁJA

Mikor a szenteste kapuját kitárja,
Indul a ködben a betlehemi árva,
Akit kitagadtak, akit megtagadtak,
Mikor földünkre a poklok leszakadtak.

Megindul a ködben, elindul az estben,
Mellette az angyal arany szárnya lebben.
Száll, suhan a gyermek, gyémánt csillagokra,
Gyémánt csillagokról földi, bús ormokra.

Odaszáll először, hol az éj sötétebb,
Feketébb a gond, és hol a nyomor mélyebb,
Hol a tájnak minden kincsét elorozzák,
Gyászos ormaidra, szegény Magyarország!

És megáll a Tátrán, melynek örökzöldje
Valaha elindult boldogan a völgybe,
Ment, mendegélt vígan az erdő, a fenyves,
Karácsonyi dísznek magyar gyerekekhez.

Áll a Gyermekek ott fön, nagyon fáj a lelke,
Visszagondol régi, szelíd Betlehemre,
Betlehem után a komor Golgotára,
Nagypéntek után a víg föltámadásra...

S a legszebb fenyőt, mely örökzölden ott áll,
Kezébe ragadja, s gyémánt csillagoknál
Gyűjtja gyertyáit meg, mint valaha régen
Csodaszarvas arany lángját a regében.

És a szent, örök fát emelve magasra,
Pozsony, Kassa, Várad fölött lobogtatja,
Kolozsvár, Arad és Szabadka világol
Betlehemi fényben a karácsonyfától.

Vándorok a földön, pásztorok e tájon,
Ámulnak az égi csodaragyogáson,
Virrasztók, vigyázók ajkán zeng az ének:
Dicsőség magyarok örök Istenének!

Angyalok, mártírok, hitvallók felelnek:
Békesség e földön magyar embereknek!

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

ÉTSY EMÍLIÁNAK

Emília, szeretném új rimeknek
 Arany kalitkájába zárni most
 A hangodat, mely a szívünkbe zengett,
 És édes-bús varázssal bóditott.

Szeretném ékesszóló némaságod
 Megörökíteni, s beszédes szemed;
 Mert tűnő esték nagy művésze, áldott
 Műved elszáll, ha a kárpit lement.

Emília, ki magyar vers zenéjét
 Úgy eltaláltad – szőke hegedű,
 Gyönyörű bánat, méléző derű!

E vers köszönt ma, – e rímes csekélység,
 Mely, mint levél, bús fájáról szakadva
 Elvész ujjongó, zengő tapsviharba.

MORUS TAMÁS

A földi bíró elvégezte dolgát:
 Halálítélet, rajta a pecsét,
 Hadd lássa város, és hadd hallja ország,
 Hogy úr az úr, és vesszen a cseléd!

Isten kegyelméből országolónak
Szeszélye törvény, és önkénye szent,
És aki nem hajt térdet, arra holnap
Pallost emelnek, és aztán mehet!

De hova megy? Morus Tamás szeliden
Csak mosolyog. Ő tudja már, hova!
Hisz régen áll és vár az ő hona!

A messze ország, hol diadalívben
A Gondolat ragyog, és nincs hija
A boldogságnak: vár Utópia!

APÁMRA GONDOLOK

Apámra gondolok, ki távirász volt,
És Morse és Hughes gépén zenélt,
Figyelte búsan a zengő világot,
S fölfogta száz, ezer izenetét.

Finom és keskeny ujján, mint a szikrák,
Szállt sóhaj, üdv, vágó, álom és panasz,
És lázak is cikáztak, mint a villám,
És tűnt a nyár, ősz, a tél és tavasz.

És ő virrasztott szürke éjszakákon
A gépek mellett, miknek lelke fáj,
És szálltak hírek tengeren, határon,
De ő szegény, nem tudta, mire vár?

Korai sírján a rögökre hullok,
És hallgatom, az új fű mit izen,
Az áldott csíra, a szent napra bűvő,
Mely tavaszt hirdet, de már neki nem!

ESŐK UTÁN

Esők után, melyek borúba vonták
A házakat és lelkeket,
Ha nap derül nyugatnak horizontján,
Oly csodálatosak a fellegek:
Aranyban égnek, és bíborban égnek,
S az alkonyatba hulló messzeségek
Úgy tündökölnék túlvilági szépen,
Hogy szinte fáj a ragyogó azúr.
Az életem most éppígy alkonyul:
Minden borúján túl fények remegnek,
S mit gyász és vád ezer esője vert meg,
A lelkem, mint dómok aranykeresztje,
Úgy néz a földre, a nagy cinteremre.

NEFELEJCS ENDRŐDI SÁNDOR SÍRJÁRA

A magyar Helikonnak
Letarlott ligetében
Tücsökdalod is elmúlt.
Nem integet feléd már
Késő szüret nedűje
És balatoni éjek
Holdas szomorúsága.
Elnémult ajkadon már
Tűnt kor tároгатója,
Mely nekünk fölígézte
Kuruc világ keservét
Örök magyar panasszal.
Ma novemberi ködben
Nézünk a szűk határra,
S én, csonka Magyarország
Szegény, bús hegedőse
Egy árva nefelejcsot

Teszek friss hantjaidra...
Nefelejcs: lesz tavasz még,
Erdők, mezők kinyílnak,
A holtak is üzennek,
Rákóczi kriptamélye
Föltámadásra kondul,
S a tavalyi avarban
A rozsdás, régi hangszert
Megfújja hű utódod,
S a győzelmes zenének
Ujjongó mámorában
Rád gondol, régi bajtárs,
Bátyánk, Endrődi Sándor!

PETŐFI SZELLEMÉNEK

Egy nefelejcsset neked is, Petőfi,
Kinek nevére lantom megremeg,
S örök erővel lelkemet betölti
Dalos, virágos eszmefergeteg!
Hazánk szent omladékán sírva állunk
Fáradt utódok, s a sírok között
A te sírodra sohasem találunk,
Te mindnyájunk szívébe költözött!
Ó, légy velünk, mint szent hitünk malasztja
Lobogj föl bennünk újfent, tiszta láng,
Melytől kigyullad az idők avarja,
És elpusztulnak a haramiák!

Te jársz a szélben a Kárpátok ormán,
Maros haragos árjában dalolsz,
Te vagy a villám, és te vagy az orkán,
Mitől remegve búvik a gonosz.
Te vagy a mámor Tokaj óborában,

Mitől új költő új ígét teremt,
Te vagy e csonka ország szent integritása,
Múltból jövőbe zengő izenet!

Mit adjak én neked, hű áldozó pap,
Lelkem szüzét, vágyam fehér lovát?
Halvány e versem, mint a hold fogyóban,
Soha nem érzett bánat karol át.
Mint gyöngre repkény az erős juharfát,
Ölel ma téged, te égig nőő,
Örök virágzó, miként Magyarország,
Ki győzni fogsz, mert te vagy a Jövő!

A MÁRCIUSI LÁZ

Virágos hant és véres rög felett
Már bontja zászlaját a kikelet.
Végig cikáz
A termő, zengő márciusi láz.

Folyó megárad, megborzong a rét,
Ezer követ száll, ujjong szertesét,
Vígán cikáz
A nyíló, bízó márciusi láz.

Ó templomok tornyán a csókja ég,
Vén börtönök odvára tűz a fény,
Büszkén cikáz
A boldog, bátor márciusi láz.

A vér és könny termékeny földje már
Új csókra és új ölelésre vár:
Végig cikáz
A lelkeken a márciusi láz!

JELEN ÉS JÖVENDŐ

Anya

Ó, gyermekem, halld, a fájó magyarság,
Az elhagyott anya keserve zeng,
Az özvegy bánat búg jajongva hozzád,
A bús remény, mert napja most lement.
Világ kivertje, gyászos Magyarország,
Én szólok hozzád és én kérdelek:
Felelj, mert így keservem, mint a szél,
A temetőknek kapuján alél!

Egy ezerév nagysága és reménye
Beszél ma hozzád, véres könnyesen,
Szememben csillagok tört égi fénye
És vert hadak verése szívemen,
Árpádok harca, Petőfi igéje,
Széchenyi tette itt reménytelen?
Magyar sírok fölött, Elektra, állok,
Jöjj és beszélj, mert eltemet az átok!

Nézd: csonka lett a testek legdicsebbje,
A magyarok hazája, mi hazánk.
Nézd: szent palástján kockázik a dőre,
És ellenség lett rokon és barát.
Halld: egy világ ujjong az ősi hanton,
És temetőnek is szűk a magyar hon!

Én gyermekem, elárvult, hű anyádnak,
Ki diadémját könnyében leli,
Kinek szívébe tört orozva vágta,
S vértől rózsálnak áldott emlei:
Mit adsz, vigaszt, milyen föltámadásnak
Szent zálogát, mit adsz, mit adsz neki:
Hogy Istenét ne kelljen káromolva
Tagadni, s frigyre lépni a pokollal?

Gyermek

Édesanyám, ne sírj te többé,
És várd hívón a víg jövőt,
Az éjszaka nem tart örökké,
És fölszakadnak a ködök:
Nézz rám, arcomnak hajnala
Mondja: megvirrad valaha!
Nézz rám: lelkemnek bimbaja
Mondja: tavasz lesz valaha!

Édesanyám, mi fölnövünk mind,
Mint ősz avarján jegenyék,
És régi erdők szent erőit
Árasztjuk a földünkre szét!
Nézz ránk: mi a jövő vagyunk,
Most nyílik szívünk és agyunk,
Nézz ránk: mi ifjan, bízva, lásd,
Már kezdjük a honfoglalást!

Anya

Borulj szívemre, így, most összedobban
Múlt és jövő egy szent fájdalomban,
Szent fájdalomban és örök reményben:
Hol az Igazság nem vesz el az éjben.
Mit a jelen, a pártos, gyáva, gyöngye,
Mint pajzsát a futó, úgy eldobott,
Ti vizitek a győzelmes Jövőbe,
Új ifjuság, hívó, új harcosok!

HISZEK

Az új hit papja, énekelek én,
Jertek, szegények, itt van a remény.

E koldus földön, vér és könny között
Gazdag hitünkkel várjuk a jövőt.

A rongyaink zászlója fölragyog,
Rátűznek vígan felkelő napok.

A nyomorunk zsoltára messze zeng,
Ma még panasz, de holnap győzelem!

Az új hit papja várom az Urat:
Jöjj el, világot bíró Öntudat!

[A MAGYAR MÚLTNAK...]

A magyar múltnak két gazdag-szegénye,
Dús proletárja ébred e napon.
Csapongó dalban, ujjongó zenében
Szívünkbe szárnyal büszkén, szabadon.

Csokonai: ki százada ködéből
Boldog jövőbe nézett csüggedőn,
Petőfi, aki minden szolganépről
Tördelte jármát véres harcmezőn.

Ma felidézünk sírból és homályból
Két tiszta lélek, szabad szellemek,
Köszönt a munka népe, az a tábor,
Mely a jövőbe indul veletek.

Szabad jövőbe és boldog jövőbe,
Hogy álmotok valóra váljon ott,
A verseitek hangjánál előre
Hadd indulunk, munkások, magyarok.

Mert nem csak délibáb, nem csak szivárvány
Az igaz költők álma és dala,
De szenvedések és küzdelmek árán
A diadalmas valóság maga!

MINDENKIÉRT

Ki eddig árva egymagamba rogytam
Fenséges és szemérmes bánatomban,
Ma búmat, mint szent zászlót lengetem meg
Testvéreimnek, sok, sok ezredemnek!

Eddig beteg szívemben, mint a poklok,
Egy óriás és titkos kín borongott,
Ma gyászom Fárosz, mely ragyogva ontja
Örök tüzét szemekbe, csillagokba.

Kikért szenvedtem, kiktől messze éltem,
Megértik végre zengő szenvedésem,
Utolsó vacsorámnak bús borától
Ma egy világnak fájó lelke lángol.

BAROSS GÁBOR EMLÉKEZETE

Ma szellemet idézek, és a múltban
Keresek hőst, aki jövőt jelent,
Sivár időnk gyászából elborultan
Idézem őt, a munkától nemest.
A munka hőjét fogom énekelni,

Ki terveket, célt és reményt adott,
Aki tudott akarni, tenni, merni:
A dolgozó és alkotó Baross!

Engem nem szédít a kevély magasság,
Hová halandót jó szerencse tesz,
A vagyon és rang nem érinti lantját
A költőnek, ki jobb jövőt keres,
De bármi polcon a valódi érdem
Méltó dalomra, mely igaz, szabad,
Barossban én most a férfit dicsérem,
Ki nagyra tört, és mindig jót akart!

Baross: e név gránitból és acélból
Úgy döbben most élém: élő szobor,
Kihez az olcsó jelszóktól alélt kor
Mint orvosához, elzarándokol.
Baross: e név ma azt jelenti: munka,
Kitartó, lázas, lelkes és erős,
Nézd, magyarom, bár sorsa porba sujtja,
Haláláig hogy dolgozott e hős!

A haladás zenéje benne zengett,
És kattogott, mint vasúton a sín,
Ha a vonat robog, és a menetrend:
Előre mindig; új kor utain!
Munkás magyar volt, aki telve lázzal,
Józan maradt, mert tudta, mit akart,
S míg füstbe ment terv lett sokaknak álma,
Ő fölszántotta a magyar talajt.

Igaz, hogy élte csonka, mint ez ország,
Mely romjain most kezd új életet,
De rajtunk áll, és ez nagy, szent adósság,
Hogy befejezzük, ami ránk mered!
Ó, mennyi munka vár még, mennyi rom van,

Költő, tudós, kalmár és iparos,
Hány kézre, észre van szükség e honban,
Hány férfira, ki méltó rád, Baross!

Szent lázad égjen mindnyájunk érében,
Tört álmodat valóra váltani,
Hogy fölépüljön gyászban, ködben, éjben
Egy boldog ország itt, a holnap!
A munka és tudás pillére tartsa,
Alapja a megértő szeretet,
És akkor a jövő munkás magyarja
Vígabban áldoz majd, Baross, neked!

ADYRA GONDOLOK

Negyvennégyéves volnál. Szomorú,
Fáradt szemekkel néznél a világba,
Szobád falán sok fonnyadt koszorú,
És a szivedben álmok hervadása.

Azt mondanád: nem ezt reméltem én,
Karcú kezed nagy homlokodra tennéd,
És melegednél szivarod tűzén,
Mely hamvad, mint az öröm és az emlék.

Bús férfi volnál, keserű magyar,
És a halált idéznéd minden este,
Most a szivedből égő rózsa hajt,
És sírodon legszebb a naplemente.

TAMÁS ANNÁNAK

Ki voltál szép és büszke skót királynő,
Kinek szelíden meg kell halnia,
És voltál hattyú és kaméliás hölgy,
Bús Desdemona és bölcs Portia,

Ki Shakespeare és Baudelaire tolmácsa voltál,
Örök szavak hárfája, ifju lány,
Most indulsz, vár áldozni távol oltár,
Most indulsz új fantomjaid után.

Ó, meg ne bánd soha, hogy szép hazugság
Igaz papnője vagy, aki a Múzsát
Szereti hittel, mint az életet.

A költő mit kívánhat mást neked:
Ne hagyjon el soká még hármas éked:
Az ifjuság, a szépség, a művészet!

BERZSENYI

A tikkatag magyar nyár napja barnul
Bús homlokán és bágyatag szemén,
Konok szívében csendes zivatar dúl,
Elverve dús vetése: a remény!

Pipája füstöl, és haragja lángol,
Eszébe jut bírása: Kölcsey,
S felködlenek a római világbul
Komor lemondás zordon hősei.

S boldog Horácra gondol, aki bölcsen
Borral, leánnyal megelégedett,
S kevély nyakán dagadnak kék erek.

Ki itt a költő és magyar, ha ő nem?
S míg döngő lépte mély homokba fül,
A szilvafán egy vén harkály gyalul.

KÖZÉPKOR

A vár úrnője sólymát nézi hosszan,
Szegény vadorzó reszket a tilosban.

A vén toronyból kong a bús harangszó,
A vén barát kezében cseng a kancsó.

A jó vitézek indulnak keletre,
Fölperzselt házra tűz a naplemente.

A pince mélyén óborok hevernek,
A börtön éjén gubbaszt száz eretnek.

Tavaszi szél kel lágyan, mint az álom,
És jobbágyokat himbál a faágon.

Országos Széchényi Könyvtár

A „GYŐZTESEKNEK”

Égő napon, örök robotba hajtva,
A gúlát rakja millió cseléd,
A dalt fáradtan dudorássza ajka,
És nem takarja rongya sem sebét.

A gúla épül, vér és könny tapasztja,
Szörnyű, nagy emlék, mely az égbe ér,
S az éjszakában és a sivatagban
Rab milliók sorsáról hírt regél.

Bús milliókról, akik halni mennek,
Hogy messze, késő, boldog nemzeteknek
Látvány legyen a gőgös piramis.

Ó, fáraók, vigyázatok, a szolgálta
Egy nap a gúlát a pokolba hordja,
S megérzi már, hogy ember maga is!

JÓL VAN ÍGY

Békét kötöttem sorssal és világgal,
Letettem én a feyvert csöndesen,
Beszélgetek madárral és virággal,
Szerelmem is már csillagszerелеm.

A felhők útján szállok víg egeknek,
A szellők szárnyán utazom tova,
A vágyaim hattyúi énekelnek
Utolsót, szépet, mely nem lesz soha.

Kezet fogok méllázón a halállal,
S a temetőket járom egyre én,
Az öröm sírján ülök, mint az árva,
Magányos varjú ül a jegenyén.

SZIKRATÁVIRAT

Testvérek! Emberek!
Közös veszélyben fogjatok kezét!

Bajtársak! Szenvedők!
Boruljatok le a Jóság előtt!

Bukottak! Győztesek!
Az Igazságban egyesüljetek!

Hívők! Kétkedők!
Az Ember vérzik: Szeressétek őt!

Harcosok! Álmodók!
Mindnyájatokban egy bús szív dobog!

Testvérek! Emberek!
Ne öljetek már! Ölelkezzetek!

TÖMÖRKÉNY ASZTALÁNÁL

Iszom a borom, írom a dalom,
Új tavaszon a régi asztalon.

Egy halhatatlan cimbora van itt,
Koccint velem, és gondol valamit.

Betyár az élet, és drága a bor,
A tavasz is más volt valamikor.

A régi nóta, Dankó dala peng,
A cimbalom, mint sírhalom zizeg.

Az alkonyati tűznek láza ég
A vén Tiszán, mely nem árad ma még.

Mert a vizecske se a régi most,
A másik partján se a régi poszt.

Hej, Pista bátyám, jobb a föld alatt,
De még kiisszuk ezt a poharat.

A siller csillog, mint a vak remény,
Kicsit fanyar, mint ez a költemény.

MÓRA FERENCNEK

Tavasza, nyár, ősz, tél jönnek, mennek ők,
Az olvasó ül békén és virraszt,
Virulnak és hervadnak a tetők,
Mint óbor, az ó könyv ad új vigaszt.

Az élet álom. Tavaszunk rövid.
Nyarunk forró, és őszünk szomorú,
Telünk hideg, és mindent elföd itt
Nyirkos síron a fonnyadt koszorú.

A bölcs szelíden és bánatosan
A csendes és jó könyvekhez onon,
Ezek a síríg hűséggel kísérek.

Felelni ők se tudnak a szegénynek,
De, amiért itt mégis élni jó:
Van bennük sok szép rezignáció!

ÉNEK KUPA VEZÉRRŐL

Tar Zerind fiát énekelem én,
Ki maga volt az utolsó remény.

A régi napnak végső fénye volt,
A Bakony árnyán örök éjbe holt.

Őt nem dalolta víg udvari lant,
A neve átok, emléke bitang.

Mert ős hitünkért élt s vérzett el ő,
Új oltár alján sose térdelő,

Új zsoldár ajkán soha nem fakadt,
Ő Ázsiából hozott szavakat:

Bús vérigéket, bánatos varázst,
Mely vérző szívre fejedelmi palást.

A honvágy volt ő Áziánk felé,
Kitáruló kar vén csodák elé,

Örök Turán tékozló fia volt,
Dalold, szívem, ma, zokogón dalold:

Mert új hit, új föld mind hiába volt,
Mert régi lángunk mind hamvába holt!

EPILOGUS

Még egy ujjongó éneket próbálnék,
Mielőtt végképp elföd a nagy árnyék,
Egy dalt még, melyben ott zengene minden,
Mi szép volt, nagy volt én tűnt éveimben.

Egy dalt akarnék, melyben tiszta, bátor
Hangon – szegény haldokló gladiátor –
Elzengeném a Sorsnak, hogy ki voltam
Baljós csillag homályán, eltiportan.

Egy dalt szeretnék, melyben megköszöném,
Hogy elsöpörsz bár, ősi, büszke törvény,
Hogy összetörsz bár, Peer Gyntjét a vágynak,
S idő előtt vetsz hűvös síri ágyat:

De mámort adtál, de éneket adtál,
De tavaszom volt, szebb minden nyaraknál,
Volt egy Anyám és egy Annám, s kerestem
Valami szép összhangot életemben:

Ezt nem találtam, gyáván és erőtlén,
Világok harcán pajzsom összetörtem.
Kik bízva, győzve tovább énekeltek,
Egy sóhajt küldjetek az elesettnek!

FLAUBERT EMLÉKÉNEK

Hogy szent az írás, és hogy vér a tinta,
Hogy könny és vér, ezt érzem és tudom,
S a gőg szavát is szived sírva írja,
S nem tudsz megállani a bús uton,

A mély uton, mely a magányba úgy visz,
Mint temetőbe özvegyet a gyász,
Betűk a fejfák itt, és vértanúid
Nyugosznak erre, s nincs föltámadás.

Az élet láza és lármája hívhat,
Te itt maradtál egy mohos padon,
Egy kánpadon, veled a fájdalom.

Ó, adj nevet, adj hangot álmaidnak,
Mert följárnak majd és kísértenek,
Ha rádborul utolsó éjjeled!

MARCUS AURELIUS

E szőke bús magyar víz hajlatánál,
Hol én ma holdvilágnál messze nézek,
Mélázott árván ama régi császár,
És medítált felőled, távol élet.

Ő is magánya magasára lépve,
Mint holdvilág a halk azúr tetőre,
Úgy látta, hogy káprázat semmisége
A tett, a vágy, s az álom balga, dőre.

Úgy látta ő is, és a szíve mélyén,
A hármas érc alatt, mint a pokolban
A Vulkán pörölye, mely fájva dobban,

Egy érzés vert, és gondoló, miként én,
A szőke vízre, szőke holdra nézve:
Az élet gyász, és nem mersz halni mégse!

KÉT ÉLŐ HALOTT

1

Egy szót dadog: az élete dalol
E szörnyü szó, e hunyt parázs alól,
Az élete, amely örökre romban
Hever a porban, éktelen halomban.

Egy szót dadog: fölsírja az egekbe,
És az egek nyugodtan mosolyognak,
Egy szót dadog: a földre letéperve,
És a siket föld egykedvűn forog csak.

Egy szót dadog: valaha tudta, mit tesz,
Ma már nem érti, s érzi, vége itt lesz,
S mint koszorút a sírra, fölajongva
E drága szót a végtelenbe dobja.

2

Ő néma. Jár a kertben, mint kísértet,
S hogy élete pecsétjét meg ne törje,
Nem látja, mint bámulja őt az élet,
Ő néz örök merőn egy mély gödörbe:
A hangok fájnak néki, mint a kések,
A csönd kong benne, mint sülyyedt harangok,
És várja szótalán, míg az ítélet
Utolsó, szörnyű trombitája harsog,
És néha, mikor boldog alkonyat van,
S elnyomja őt egy szender akaratlan,
Félig dalolva és félig zokogva
Megnyílik ajka, mint a pince torka,
S valami régi és homályos emlék
Kísértete gyanánt, mely visszaleng még,
Pár szót susog, mely a szájára téved,
Mint vén ereszre halk, bús denevérek.

REGÖS AZ UDVARBAN

Szabad-e regölni?
Régi rónák, messzi puszták
Boldogságos mélabúját,
Érzitek-e még a vágyat,
Újra látni vén hazánkat?

Szabad-e regölni?
Érzitek-e még a vágyat,
Mely a szabad, ősi sátrak
Álmait áhítja vissza...
Ki a Volga vizét issza!

Szabad-e regölni?
Hold ha feljő, nap ha támad,
Érzitek-e még a vágyat,
Leborulni, le a földre,
Az Anyára, az örökre?

Szabad-e regölni?
Emlékeztek Emesére,
Arany gímre, fehér ménre,
Világbíró Etelére,
Kinek itt hullt drága vére?

Szabad-e regölni?
Öreg Isten népe voltunk,
Európán átrobogtunk,
Hadak útját égbe írtuk,
E világot győzve bírtuk.

Szabad-e regölni?
Hej, urak, haj, regő rejtem,
Könnyemet mély kútba ejtem,
Énekem mind elfelejtem,
Úgy se ért már senki engem!

MANÓÉKNAK

A nyár, amely ma bennetek lobog,
Legyen derűs, virágos és gyümölcsös,
Legyetek boldog és dús áldozók,
Kik tudják: még vár a szüretelő ősz!

És a tavaszra vígan nézzetek,
Mint teraszról néz nászi pár a völgyre,
E teraszról a gazdag végtelen
Mosolyog rátok, áldást tündökölve.

Most kéz a kézben, szív a szív fölött
Indultok el az úton, messze, messze,
Nászutasok a kéklő tengerekre;

Mert remény kéklík égen és vizen,
S az októberi lágý, arany ködöt
A vágy nyilazza át, és zeng: Igen!

MAGYAR ÁFIUM

Elfekszem néha kéjes kényelemmel
Ős ázsiai honvágy szőnyegén,
Mély szomorúság áfiuma renget,
Ráhímezem párnámra: Nincs remény.

A házi áldásom fáradt lemondás,
A köldökömet nézem bűvölőn,
Míg gongütés közt kallódnak az órák,
S a bú dohányát árván füstölöm.

Eszembe jutsz vén őszám, Gyula táltos,
Fehér lovak szügyébe kést dőfő.
Én a magam szívét tépem, s az álmos
Ködök közt várom: lesz-e itt jövő?

MAGYAR...

Árva vagyok, szomorú, keserű árvája e földnek,
Eltaszított, kicsufolt, porba tiporva síró.
Árva vagyok, a világ árvája, s hiába panaszlom
Bánatomat, nem hall és nem is ért a világ.
Mind rajtam tapos, és rajtam feni bosszuja kését,
Kiknek a cenk vaksors most diadalmat adott.
Régi barátaim és mind, mind, akiket segitettem,
Hogy szabadok legyenek, s éljenek újra tovább,
Mind, akikért pajzsul tartottam testemet egykor,
S ontottam pazarul véretem, ím, letagad!
Meztelenül, iszonyú láztól borzongva, úgy állok,
Az elemek viharát tűrve, mint Lear, a király!
Hol vannak gyönyörű erdőim és hegyeim, hol,
Szóke magyar Tisza bús bölcseje mért idegen?
Mért hal meg zokogón, száműzve szeretteitől Ő,
Hisz a szabadságnak zúgja örök ütemét?
Mért kellett durván leszakítani anyja szivéről
Legszébb gyermekeit: drága királyi Pozsonyt,
Büszke kuruc Kassát, kincses erdélyi Kolozsvárt,
Váradot és Aradot s mind, aminek neve fáj?
Fáj, fáj, szörnyen fáj, és már csak az éjszaka álma
Hozza ma vissza nekem őket a bűnnek ölé.
Hallom sóhajodat, sírok szent sírja, Segesvár,
Hol a magyar meteor lángja a porba bukkott.
Ő e világ minden rabszolgakeserve helyébe
Egy szabad emberiség tiszta dalát dalolá!
Ó, szabad emberiség, hol vagy, Ádám, hova bújtál,
Ember, mily leköpött, sárba kevert ma neved!
Ám én esküszöm itt, szent rab sírodra, titánom,
Még kibomol lobogód, még kicsap őri tüzed!
Még viharos Nemerét támaszt nyugatra, keletre,
Északon és délen, lelked, amely a miénk!
Jönni fog – itt az idő, mikor újra magasztos erény lesz
Ember lenni s magyar: tisztelet és becsület!
Addig a durva világ fájó árvája az éjben
Fázón búvik meg csonka, hü anyja ölé,

S tiszta gyerekhittel, mint egykor régen a pásztor
Betlehem estéjén, isteni kiseded előtt
Áhítatos szívvel dúdolja Petőfi imáját:
Harsány himnuszodat, százszorszént égi Szabadság!

BARTÓK BÉLÁNAK

Erdély erdői zúgnak,
Ezüst és arany erdők,
Borongó, barna felhők,
Hárfái Nemerének,
– Sirámos dajkaének –
A dalaidban.

Tiszai tájak sírnak,
Panasza jegenyéknek,
Halottas őszi rétek,
Zúgó, fekete nyárfák,
Magányosak és árvák
A muzsikádban.

És fölerez és fölzeng
Az áhítatos, ős, szent,
Az ázsiai, mély, nagy,
Szilajbús, boldog méla,
Pogány és büszke lélek,
A régi, régi éden
A zenédben!

ARS LONGA...

Kegyetlen és kevély vagy, ó, Művészet,
Mint özvegy, aki mindig szűz maradt,
Feléd hiába kúsznak a merészek,
Te téren és időn túl vársz, magad.

Kegyetlen és kevély, de híveidhez,
Akik szelíden és árván, a nagy
És mély magány ölén egy tiszta hitnek
Áldoznak, nékik áldott anyja vagy!

Áldott ölü, termékeny édesanyja,
Ki minden kincsét a szegénynek adja,
Boldog szegénynek, aki csak dalol.

Boldog szegénynek, akinek szemében
Új csillagok tündöklenek az éjben,
S új ige forr, mint részegben a bor!

OSZK
Országos Széchényi Könyvtár

CH. BAUDELAIRE

Művész, sötét virágok édenében
 Szivedbe mérgek illatát szívó,
 Te túl a vágyon, emléken, reményen
 Azt hirdeted: mámorba veszni jó.

Halálos szépség minden itt a földön,
 De minden szép, mi él, múlt és dalol,
 A bús darázs a hullán s a gödörből
 Jácint pompája nyit a sár alól.

Sötét, beteg virágok édenében
 Fekete pillangó a bánatunk,
 De részegülhetünk és szállhatunk!

S ha örület hull homlokunkra, mégsem
 Hiába volt dac, gőg – örök nyugodtan
 Az ige él a márvány verssorokban.

STANZÁK AZ IFJUSÁGRÓL

Ó, ifjuság, most vagy legszebb nekem te,
 Mikor lelkemre már a dér leszáll,
 Mikor kopogtat már a csendes este,
 S a temetőknek örökzöldje vár.
 Most látom rózsás fényében derengve

A hajnalt, amely messze mese már,
Mikor az élet gyászáról daloltam,
Mert boldog voltam, és szomorú voltam.

Ó, ifjúság, most látom arcodon már
A jövődöt, mely nékem elveszett,
Dalom ma fájó bűnbánati zsoltár,
És himnuszomat zokogom neked.
Te vagy a tiszta áldozati oltár,
Hol szívem elmúlt vágyakon mereng,
S az álmok tömjénét égetve hittel,
Szép múltba szállok szálló éveimmal.

Ó, ifjúság, te nem tűnhetsz előlem,
Hisz minden lépten lelkem rádtalál,
Tavasziharban, báli hegedűben
Nekem a te varázsod muzsikál,
És rózsás kertben s rózsás temetőben
Körüllebegsz, mint az alkonyt az árny,
Megülsz szívemben, mint fecske faágon,
S az örök éjbe zendülsz, ifjúságom!

Országos Széchényi Könyvtár

AZ IVÓ

Kivert a végzet. Ideballagok
Mellétek, boros, piros asztalok.

Élet szegénylegénye, bús betyár,
Itt rám felejtés édes mérge vár.

Sötét az élet, de piros a bor,
Boros bíborban az öröm dalol.

Fekete éjben, lelkem éjjelén,
Ez öröm lángját élesztgetem én.

Tudom, hogy éget és eléget ez,
De egyszer így is, úgy is vége lesz.

Ó, addig forrjon, mint a must, szívem,
Édes vadul és édes szeliden.

Villogjon billikomom fenekén
A rubin vágy és a smaragd remény!

A borban régi őszök fénye ég,
Szüreti tűznek önti melegét.

És néha mézes, mint a régi csók,
És fanyar, mint a tűnt illúziók.

És keserű, mint sorsunk, a cudar,
És néha furcsa vágyakat sugall:

Szeretni újra, élni újra még,
És ekkor érzem, hogy már itt a vég.

Meghalni százszor, szépen, így lehet,
S köszönteni a hűtlen életet,

A hűtlen asszonyt, mindent, ami szép
És kárhozat és üdv és semmiség!

FOHÁSZKODÁS

Annák, szerelmek, elbocsátom őket,
Mint őszi lomb a szálló levelet.
Szőkén keringve hulljanak az őskert
Örök rögére, holt álmok felett.

Ragyogjanak, míg tudnak, a tűnő fény
Hunyó világán, vágyam lángja az,
Múlt ifjúságom gazdag temetőjén,
Míg jó a tél, mely dúdol és havaz.

Én addig állok álmom omladékán,
Magányom dombján, s nézem hallgatag,
Hogy a napóra árnya mint halad.

Forgó szerencsék és forgó planéták
Táncolnak ott fenn, és elmúlnak itt lenn,
De élsz és vársz örök szerelmem, Isten!

ÚJ KŐMÍVES KELEMEN

Magos Déva várát,
Égre törő falat,
Fölepítjük, jó legények,
Ha törik, ha szakad!

Ha a menny ránk roskad,
Ha a föld megindul,
Fölepítjük, jó legények,
Merész álmainkbul!

Ha kell, befalazzuk
A vérünk, a testünk,
Fölepítjük, jó legények,
Bár itt lesz a vesztünk!

Álljon és beszéljen
Időtlen időkre,
Fölepítjük, jó legények,
Mához esztendőre!

Ó, de addig égjen
Kezünkben a munka,
Fölépítjük, jó legények,
Fölépítjük újra!

NOSZTALGIA

A vad Nyugat csodáiból
Visszahajol Keletre lelkem,
Hol ős, örök hazám terül
A végtelenség pusztaságán,
És mély, kevés bánat borong
Az ázsiai égre árván.
Mert ez az én túnt örököm,
Nem, nem, soha,
Soha, míg a világ világ,
El nem hagyom, és el nem érem
A tájat, nem tudom, hol is már,
Csak azt tudom, bús cimborák,
Hogy ittam új öröm borát,
Olvastam Tolsztojt és Zolát,
De jaj, én soha és sehohsem
Találtam eddig meg magam,
Aki van, örök óta van,
Anonymusban, bibliában,
Új hitben, régi krónikában,
Valaki, aki bennem szendereg,
Volt őrült és jós, öngyilkos, beteg,
És nem lelte meg még az életet!

A SZENT SZARVAS

Vác fölött, vén erdők alján,
Vesztett harcok alkonyatján,
Arany gyertya sebzett szarván,
Megjelent komor mogorván.

Halvány volt a gyertya fénye,
Szép pogányság bús reménye,
Sápadó arany vak éjbe,
Eltűnt erdők sűrűjébe.

Látta László, aki szent lett,
Látta Géza, s elmerengett,
Látta Sólom, aki vesztett,
Látta igric, s könnye pergett.

Ez a könny ég még szememben,
Ez a bú él énekemben,
Ez a gyász öl lassan engem,
Ez a kín rág a szívemben.

Szent arany gím Ázsiából,
Mért tűntél el ez világról,
Mért lón lelkünk, régi bátor,
Gyöngye, gyáva, aki vádol?

Szent arany gím, régi kedvünk,
Aki fénylett, aki eltűnt,
Hol keressünk, hol felejtünk,
Borral, vérrel, hogy temessünk?

ANCSA ÉL

Ancsa, a régi cseléd,
Be sokszor eszembe jut újra,
Idézem méla szemét,
Ó, szóke haja koszorúja!

Ő volt a vad idegenben
Én árva, szomorú párom,
Nevem se tudta a kedves,
S nem sejtette, merre világom?

Nem tudta, hogy egy ország
Bánata vert a szívemben,
És az árva emberiség
Szerelme volt a szerelmem.

Hogy messze időn, teren át
És gyűlölségen és átkon,
Haragon, háborukon
És túl síron, túl a halálon,

Ancsa, én nem múlok el,
És ő is, a szóke, a balga,
Tót temetőnek ölén
Kikél, és fölnevet e dalba!

KOESSLER JÁNOSNAK

A dalnak és zenének ünnepén,
Köszönt a hála, hangok nagy tanárja,
És üdvözöl ma emlék és remény,
Mely új örömnök napját várva várja.

Ki idegenből jöttél, a mienk
S legjobbainknak mestere maradtál,
A koszorúból egy-egy szál tied,
Ki sose kértél, és tetézve adtál.

Bartók, Dohnányi és a többi mind,
Egekbe tartó pályák anyai hőse,
Tőled tanulta repüléseit,
S indult világgá, s tört büszkén előre!

Magyar dal és zene: te műved itt
Oroszlánrészben, ősz és ifju mester,
Ki megifjultál, s szálló éveid
Jövőbe szállnak új és új sereggel.

Ez a sereg a győzelem fia,
Ez a sereg a holnap hódítója,
Dala: remény, hit és harmónia,
S a te nevednek diadalmi óda!

GULÁCSY LAJOSNAK

Lajos, elér-e hozzád még a hangom,
Mely úgy remeg, mint nyárfák estelen,
Ha rajtuk ring az alkonyi harangszó,
S rájuk ragyog a csillagszerzelem,
Elér-e hozzád hangom, a szivedhez,
E nagy, bíbor virághoz, mely beteg,
És az agyadhoz, mely – ó, drága serleg! –
Gyász és nyomor boráival telve meg!
Elér-e hozzád hangom, a naív, bús
Juhászkolomp a végtelen teren,
És fölver-e egy percre álmaidbul,
Melyekben nincs már többé értelem?

Ó, értelem! Hogy tudja ezt a többi,
A kalmár, börsés, a kalóz, betyár,
Csak okosan, csak adni, venni, ölni,
Törvényesen, míg az idő lejár.
Csak enni, nőszni és álmodni néha,
De óvakodva, mert itt élni kell,
Potom a szépség és művésze léha,
Csak egy a mentség, egy csak: a siker!

Lajos, emlékszel, amikor először
Kerített össze minket alkalom,
A boldogságos, békés délelőttön
Gauguinnek száz lázálma a falon?
A sárga fényben a kövér banánok,
S a sárga tájon barna emberek,
Az elveszett Éden, mely fájva fájón
Bennünk zokog, ujjong, ragyog, remeg.
S a furcsa bálvány, szent fából faragva,
Mosolya sír, és bánata mosoly,
Önarcképem! – mondottad, és a zajban
Kacajod bongott, mint ha szél dobol!

Lajos, emlékszel, Váradon, tavasszal
A kis csapszékben, hol Watteau lakott,
Lerajzoltál, vén márkit, vaskalappal,
S tegnapnak láttad már a holnapot.
A Köröst néztük, és láttuk Velencét,
A kávéházban Goethe ült velünk,
Esengtük Grandet Eugénie szerelmét,
A csillagot kerestük, mely letűnt.

A csillagot kerestük... merre is vagy,
Hisz még nem hullottál az éjbe le,
Még ég fölötted estenden a villany,
Még mérik, lázad nő vagy sülyed-e?
Lajos, hiszen mi voltunk már azóta

Ott is, tudod, nem mondom, fáj a szó...
Ahol ketyeg a lélek, mint az óra,
De nem mutat időt, irtóztató.

Te ott maradtál, hallom, jobb neked már,
Mint ez a másik, józan, gaz pokol,
Hol gond, ital, nő, robot és a seft vár,
S a legszebb vágy legrútábban lakol.
Te ott maradtál: téren és időn túl
Sétálsz a kertben, csillag s híd alatt,
Nem hallasz már ugatni szűkölő bút,
S nem látod a halált, amint arat,
A mosolyt, melyet festett Lionardo,
Nem látod a nőn – csöndesen halad
Agyadban, mint a Léthe, mint az Arno,
Az örök semmi a vak nap alatt.

Nincsen remény, s te nem tudod. Szelíden
És finoman – hisz művész vagy, Lajos –
Babrálsz a párnán ujjaddal. Az Isten
Legyen irgalmas. Ó, csodálatos
Szent, tiszta művész, Giotto jó utóda,
Alázatos, hű, tőled nem kíván
Már e plánéta semmit, és a holdba
Nakonxipán vár már, Nakonxipán!

MADÁCH SZTREGOVÁN

...Vihar után, örök borúban,
Nem is lesz több fény soha tán –
Ül térdig porban és hamúban,
Egyetlen társa a magány.
Magyar magány, világmagány, haj,
Igen bolondul forrt a must,
Véres szüret után nagy árnyak.
Kísértetek. Bort, famulus!

Bort, famulus. Bitang az eszme,
Fejedre nőnek a gazok,
Kik indultak veled repesve
Köszönteni az új napot!
Vörös vagy zöld: rongy lesz a zászló,
Az Igazság bukik vele,
És arra jó, hogy számadáskor
Bunkó legyen törött nyele!

Bort, famulus! Voltak bolondok,
Kik halni tudtak ostobán,
De az okos gaz úgy tolongott,
Hogy révbe ért későn, korán.
Bort, famulus! Vivát az ember,
Ki egyre küzd, mindig veszít,
És éljen Éva is, a némbor,
Bár forró jege nem hevít.

Mély börtönömben megtanultam,
Hogy mennyit ér a szűk világ,
Nem szebb jövődő forr a mustban,
Csak fejfájós mámor. Vivát!
Be van fejezve már a művem,
Tapsoljon néki, aki tud.
Sokat hevültem, míg lehültem,
Bort, famulus! Nincs más kiút!

GYÓNÁS

Magyarság, fajtám, lettem volna én is
Bátor Botondod, bárdos és csatás,
Bizánc portáját vágtam volna én is,
Szerettelek, tán jobban soha más.

Szenvedtem érted, és vérzettem érted
Belül – a seb fájóbb, ha vér se jó –,
De jaj, már engem elfáradt legénynek
Szült bús anyánk, a magyar őserő!

Én már megálltam, és csak alkonyatkor
Imádtam bíborában a napot,
Mely tán utolszor áldozik amott:

De bűnben, gyászban mégis csak fiad volt,
Apátlan árvád, aki most neked
Nem adhat mást, mint csüggedt éneket!

HALOTTAINK

Távol mezőn és dombon és hegyen
Alusznak ők, és sírjuk jeltelen.

És tenger mélyén és sivatagon,
És nincs kereszt fölöttük, nincs halom!

Négy anyaszélnek minden tájai
Látták harcolni őket s hullani.

Ily aratásod nem volt, s ne legyen,
Öreg Kaszás e földi téreken.

S míg annyi gaz és annyi gyom maradt,
Elvittél sorra szépet, fiatalt.

Húszéves lángészt, férfit, aki ép,
És nem pótolta őket semmiképp.

Két kézzel vágta a rendet, s rend helyett
Csak gyász, nyomor és ínség született.

Világunk dísze már világtalan,
A temetők odvában oda van.

Ó, mily vetés ez, szörnyű, szent vetés,
Érlelni őket tenger könny kevése!

Özvegyek, árvák, fájdalmas anyák
Vert tábora néz vérzőn, sírva ránk,

A kegyeletnek pisla mécsse ég,
S betegen virraszt az Emberiség.

Halottaink közt legnagyobb halott,
Közös anyánk, hazánk is ott van, ott!

A dús, a boldog, drága szép haza,
Ma csonka, béna, vérző és kusza.

Nincs e világon annyi koszorú,
Mely eltakarjon, áldott szomorú,

Nincs annyi könny, mely méltón elsirat,
És sebeinkre írt ad és vigaszt.

Ne is legyen! Szót, könnyet már ne ejts,
Magyar, virágod egy, a nefelejcs!

És addig nem lesz élet, béke sem,
Míg föl nem támad ő, győzelmesen!

PETŐFI-CENTENÁRIUM

Nevét idézik, de a szellemét nem.
Az él és gyűjt szivekben, észrevétlen,
Mint a futótűz korhadó avarban,
Terjed titokban és nő láthatatlan,

Míg égbe nem csap, éjbe nem világol,
És pirkad tőle közel és a távol,
Hűs csillagok sápadnak rőt hevétől,
És bíbor pernyék hullanak az égből,

És futva futnak dúvadak riadtan:
Petőfi lángol a világviharban,
Elég babona, máglya, bamba gazság,
És napod virrad, szent Világ szabadság!

HANNELE KÖLTŐJÉNEK

Köszöntünk téged, a nagy Németország
Nagy éneklőjét, a jót és nemest,
Bár rablók néped javait orozzák,
Nem érhetik el a te kincsedet.

A legyőzöttnek üdv: mert győzedelmes
Igéit testté váltják az idők,
Lebuknak csillagok és fejedelmek,
És színed is megújul, ősi föld,

De szent örökség és örök dicsőség,
Mit költők adnak, s elmúlások őszét
Túlélük ők, s jövőbe zengenek,

És győzni fognak a szegény Takácsok,
Bitót az önkény mindhiába ácsolt,
S az árva Hannele mind mennybe megy!

PER OMNIA SAECULA...

Időn, teren túl éktelen
Süket csönd szunnyad végtelen,
És álmodik az Ismeretlen.

Robognak lenn az autók,
És hálót sző a lusta pók,
És rózsák szirma hull a kertben.

Időn, teren túl éktelen
Vak semmi szunnyad végtelen,
És álmodik az Ismeretlen.

Lenn gyúlnak, hunynak a napok,
És millió szurony ragyog,
Ha a nagy Úrnak szeme rebben.

Időn, teren túl éktelen
Üresség szunnyad végtelen,
És álmodik az Ismeretlen.

És múlnak évek, milliók,
És minden, minden veszni fog,
És nem nyit rózsza több a kertben.

Időn, teren túl éktelen
Éjfélt kondít a végtelen,
S alszik tovább az Ismeretlen.

KRISZTUS A VARGÁVAL

Mikor számárnak hátán a szent városba tartott,
– Az üzletek bezárva, virágosak a parkok –
Ott állt Ahasvér varga a nép első sorába,
És tele tüdejéből rikoltozott: Hozsánna!

Mikor vörös gunyában a nép elé vezették,
– A virgácsok bíborral borították a testét –
Ahasvér varga ott állt, és mint a bős szelindek
A csöcselékkal együtt ordította: Feszítsd meg!

Mikor a föld megingott, az ég kárpitja megnyilt,
A százados megbánta az Ember Fia vesztit,
Ahasvér varga ott állt – sápadt a Nap, a Hold –,
És mellét verve bögte: Ez Isten Fia volt!

Mikor, nagy néha, árván, e rossz világba téved
Valaki, aki bátor, igaz, jó, és az élet
Hozsánnával, kereszttel és pardonnal fogadja,
Butaság, mindig ott vagy, mint Krisztussal a varga!

ÉNEK A VÍG BARÁTRÓL

Papok krónikája ránk hagyta e mondát,
Hadd mondjam el, ahogy eleink dudolták:

Szent Gál klostromára leszállott az este,
Portázó magyar had szállását kereste.

Pilises barátok, ki erre, ki arra,
Ész nélkül futottak északra, nyugatra.

Csak egy víg legény volt, Heribald, a fráter,
Ki lélekszakadva nem hordá magát el!

Együgyű és jámbor, a klostrom bolondja,
Neki így is, úgy is rosszul ment a sorja.

Huj, huj! a turáni lovasok robognak,
Ej, haj! hűlt helyét se lelnéd a papoknak.

Aranyat, ezüstöt rejtkehelyre dugtak,
Lába kel a kincsnek, ahol háborúznak.

Sebaj, a magyarság nem is kincse szomjas,
Ami lelkesíti, néhány jó akó az!

Rajna lelke benne s Burgundia vére,
Harcok után torra, dalra, pihenésre!

Heribald, a fráter – orcáján alázat –
Köszönti illendően a víg daliákat.

Maga is jócskán húz a hegyek levéből,
Kurázsit merít a borok ihletéből.

Mire üt az éjféli, indul is a tábor,
Nézi őket búsan Heribald, a jámbor.

Vén komor kolostor nincs neki inyére,
Szabad erdők, rónák felé vonja vére!

Mikor a barátok szépen visszatértek,
Hej, volt mit mesélni Heribald testvérnek.

De minden mesének egy volt ott a vége:
– Huj, csak a magyar had megint visszatérne!

PETŐFI SZELLEMEK

Lejárt egy század... Ó, mi az neked,
Kire eónok várnak az öröklét
Mély tengerében és kristály egében,
Mi az neked, kit most kezd érteni
Vak és süket álmából ébredve
Az ember, és most kezd hódolni szóval,
Szívvel, virággal, zászlókkal, tüzekkel,

Koldus-király pompával ünnepelvén.
De néked ez szó mind, szellő csupán,
Te másra vársz még, *tettre*, mely teremt,
És rombol is, ha kell, mint a vihar,
Avult odúkat, zsarnokság hodályát,
És koronákat tép silány fejekről,
És az egyetlen, élő, igaz Istent,
Kinek te voltál prófétája, *költő*,
A szabadságot áldja s hirdeti!

Lejárt egy század! Ó, mi az neked,
Ki már e földi élet szűk határán,
(Ahol huszonhat esztendőt *lobogtál*)
– Határtalan szárnyakkal szeltesd át
A végtelent és örökkévalót:
A föld szívébe szálltál és a Napba,
A káoszt láttad, és a végítélet
Bősz trombitái zengettek füledbe!
Huszonhat évvel egy egész világot
Teremtettél *nekünk*, s egész világot
Mentél halálba, *megváltó magyar!*
Síroznak keskeny és sekély a föld,
Te ott csatangolsz az örök körökben,
Világokat beszáguldó kométa,
Ki megjelensz, ha egy század lejár,
Nem csillogásnak, de *emlékezetnek*,
Mint Hamlet apja, s szólsz: Esküdjete!
Esküdjete és cselekedjete!

Lejárt egy század. Most emlékezünk,
És esküszünk! Országok omladékán
Sírokra nézünk, és egekre nézünk.
A te kis árvád, a koldús magyarság
Téged keres, hogy *gyűjtsál fényt neki!*
Eperjes és Pozsony, Koltó, Kolozsvár,
Palota, kunyhó, *téged* tündököl ma!
S a te nagy árvád, a szegény, beteg
Emberiség is *téged* ünnepel!

Vak és süket álmából ébredzve,
– Melyben magát gyilkolta botorul –,
Ki a jövődő dalait daloltad
Szeráfi szépen és titáni bátran...
S ha e romokból lassan majd fölépül
Egyenlőség, testvériség, szabadság
Nagy szentegyháza: *a te énekedre*
Emelkedik majd mindenik köve,
És szíved véréből lesz ronthatatlan,
Jövő királya, főnséges, csodás,
Örök magyar erő: *Petőfi Sándor!*

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

DÚDOLGATOK

Vándorlegény a téli ködben,
 – Mert köd előttem, köd mögöttem –
 Az ország útján baktatok tova,
 Az Isten tudja meddig és hova?

Az Isten, az még nem hagyott el,
 Hitem egészen nem fogyott el,
 De jaj, reménység nincs már rég velem,
 S kifosztott még a régi szerelem.

Dúdolgatok, de csak magamnak,
 S nótáim, mint pápista varjak,
 Szállanak élet és halál felett,
 Fekete varjak, szürke fellegek.

Vándorlegény a téli ködben,
 Sok csárda alszik már mögöttem,
 Egy útonálló majd csak rám talál,
 Öreg zsvány, vén cimborám, Halál!

ADY-MÉCSSES

A sírod körül gubbasztunk sötéten,
 Virrasztunk a vak éjben, s hallgatunk,
 Kisértenek az új és régi rémek,
 És némaságunk legméltóbb dalunk.

Csak verseid suttoგიuk néha fájva,
Hogy érezzük, volt egyszer élet itt,
És higgyük, hogy nem sírtál tán hiába,
Hogy valahára megvirrad megint!

NEGYVEN ÉVVEL

1

Ó, asszonyom, ki csókot, lelket adnál,
Hiába vártalak egy életen,
Én szomjamat oltottam több pataknál,
De te volnál a tenger, végtelen,
Én lelkemet kínáltam több kalandnál,
De lelkem lelke, nem jöttél velem.
Ó, asszonyom, még tavaszok lehetnek,
S te nem fogsz jönni semmi kikeletnek
Új balzsamával: a sírom felett
Kihajtasz tán, mint nefelejcs, lehet!

2

Már jubiláljak? Eddig jajgatott csak
Fajtám s magam sorsán e méla dal,
És engemet sohase pártfogoltak
Drága urak és olcsó diadal.
Már jubiláljak? Én bíz azt tudom csak,
Hogy negyven éve vagyok már fiatal!

A RÉGI VÍZ FELETT

A telehold, az ősi telehold
Áll fönn az égen, mint nyájas herold,
Áll mosolyogva vén Tiszánk felett,
Mint visszatérő tavaszzenet.

A vén Tiszán át húznak madarak,
Mint egykoron nyilak a nap alatt,
Kelet felől Nyugatra mennek ők,
És ők is boldog tavaszhirdetők.

S a parton állok, mint a jegenyék,
Öreg fa én, ki negyven éve, rég,
Kinőtt e földből, s vész és gyász felett
Fiatal nedvvel tavaszt hirdetett!

AZ ISTEN MALMAI

Az Isten malmai
Órölnek csendesen,
Zeng, zúg a végtelenség,
Halál és Szerelem,
Földön hadak robognak,
Kométák az egen,
A plánták egyre nőnek,
S hervadnak rendesen,
A néma temetőkben
Ragyogva s jeltelen
A sírok sokasodnak,
Tavasz lesz egyre fenn,
Gyümölcssei az ősznek
Rothadnak redvesen,
Annát tegnap szerettem,
S felejttem szüntelen,
Nem vérzik már piroslón

Fehér bimbósebem,
Magam is rögebe térek,
Belőlem fű terem,
Felőlem soha többé
Nem fogtok hallani,
Őrlnék csendesen tovább
Az Isten malmait!

A SZEGEDI BOSZORKÁNYOK

Az erdő, melyben égettétek őket
Dárdás polgárok, már régen kivágva,
Egy-két nagyon magányos, nagyon árva
Nyárfa keserget még a túnt időket.

És ők, akik itt tűzben hamvadoztak,
Rég por és hamu már, elegy a földdel,
Mely tavaszonta frissen újra zöldel,
És édes álmot ad a vándoroknak.

A boszorkányok többé nincsenek,
Szemük tűzvésze már nem incseleg,
Szavak bűbája rontást nem terem.

Csak néha, teleholdas éjeken,
Mikor rügy pattan, s árad a folyó már,
Álmában borzong és fölbúg a polgár!

EMESE ÁLMA

Ázsiai sátor mélyén,
Ázsiai éjnek éjén,
Hulló csillag fénye mellett
Álmodott Don vize mellett.

Szépanyánk volt, sorsok anyja,
Álmodott föl-fölriadva,
Megborzongott babonázva,
Ázsiai éjszakába.

Szive táján a jövődő,
Lelke mélyén ősi erdő,
Napnyugatra terjedendő,
Melynek méhe sose meddő.

Álmodott, és látta kéjjel,
Ágyékából messze, széjjel
Hódító folyam dagadva
Mint rohan borús Nyugatra.

Népek útján büszke haddal
Söpri gátját diadallal,
És föléje vén turulnak
Védő szárnyai borulnak.

És az álom egyre mélyebb,
Mélyebb, szörnyebb és sötétebb,
Ősi folyam vérel árad,
S éég nyúlnak szolgátaik!

Álom, álom, terhes álom,
Messze ázsiai tájon,
Mikor érsz már boldog véget,
Anyáálma Emesének?

MAGYAR MEZÍTÁBAS

Egy szabad még: a sóhajtás,
Szomorú sor, ugye pajtás?
Régi zászlónk rongyos, sáros,
Rajtunk tenger komiszáros.

Régi csárdánk csupa rom már,
Más határban jó Fakónk már,
Magunk ülünk fázva, fájva,
A magyar siralomházba.

Borunk fogytán, dalunk fogytán,
Régi kedvünk mese volt tán,
Régi hírünk szélbe szórva,
Idegeni szérűn polyva.

Hej, kenyeres, ha még egyszer
Föltámadnánk napkelettel,
És halálos, hősi tettel
Sírba dőlünk – becsülettel!

PROLÓGUS

a Fehér galambok fekete városban című Lóth Ila-filmhez

Kedves közönség, fáradt emberek,
Szomjas szívek, ide figyeljetek!
Igaz mesét mond nektek ma a film,
Mely száguld vágyak, álmok szárnyain,
Igaz mesét mond, és magyar mesét,
Sőt pestit és mait: a szürkeség,
A nyomor és gond városába visz,
Hol megterem a szív virága is.
Igaz, hogy sokszor feketére fest,
De szép s jó is tud lenni Budapest.
Fekete város ormai felett
Fehér galambok is keringenek,
Lemondó jószág, mely tűr csendesen,
Hűség és győzelmes szerelem.
Mert magatokról szól ez a mese,
Hétköznapiunktól, amely fekete,
És reményünkről, amely hófehér,
Mert lesz még egyszer szóló, lágy kenyér.

A szent magyar szegénység ünnepe
Eljő, s valóra válik a mese!
Most könny pereg még, míg a film pereg.
De várjatok hittel, s reméljétek,
És addig is, míg álom nyit s virág,
Fogadjátok jó szívvel Lóth Ilát!

A KOMIKUS

*A Színházi szonettek*ből

Az öltözőben ül: most festi arcát.
Orrát pirosra és képét fehérre.
Nagy, borzas üstököt nyom a fejére,
Melyből hátul kivillog a kopaszság.

A tört tükörből ránéz egy keserves
És mulatságos arc, mely idegen.
Berreg a csengő éles ridegen,
Mellette toporzékol a szerelmes.

Ő színre lép. A mélyből és magasból
Vad taps riad, mint zápor a tetőn.
Ő meghajol, s fürgén előre jön.

A háziúr is mosolyogva tapsol,
S mellette gukkerez becses neje.
Ő arra gondol: holnap elseje!

LÁMPÁSOK

Emberszemek, ti lángok a sötétben,
Kis tolvajlámpák és nagy fároszok,
Botorkálva az éjből örök éjbe

És dalt dudolva, rátok gondolok.
Egy zöldes fényre, amely annyiszor vont
Borús mámorba tavaszesteken,
Mint pillangót a tűzbe furcsa hóbot:
Lidércem lángja, nem gyúlsz már nekem.
És gondolok egy tiszta, kék világra,
Mely nefelejcsként mosolygott reám,
Apám szemére: áldott, régi lámpa,
Melytől kitárult száz gyermek Szezám!
És gondolok a hű anyai mécsre,
Mely virrasztott fölöttem éjeken,
S a lázam leste aggón és remélve,
Ó, ez a fény volt glóriám nekem.
És gondolok sok lámpásra, mely orvul
Kacsintott rám, és zsákutcákba csalt,
Sok gyűlölséges lángra, mely a bosszú
Olaján égett, sok dölyfös paraszt
Tekintetére, aki úri göggel
Nézett le, mint valami idegent,
Engem, ki nyirkos és sötét ködökben
Világokat gyújtottam s hiteket.
Sebaj, elmúlnak egyszer arcaik,
Ők elalusznek gyorsan és örökre,
S én tovább látom, lenn is, a rögökbe
Egünk örök testvérlámpásait!

A GYÁSZMAGYAROK

Nyugatra ők nem mentek szívesen.
Kelet elég bort és rózsát terem.
Idegen földön halni nem öröm,
És verekedni csak örökösön.

Szerették ők a szép szemek tüzét,
Mely élet forró fényét hinti szét,
Szerették ők a csillogó kupát,
Mely vágyat ébreszt, és mély álmod ad.

Harcoltak, mert így mondta a vezér,
De nem tudták, hogy kinek és miért?
S hogy a seregnak gyászos vége lett,
Hát ők megmentették az életet.

Fülük levágva, orruk csonka, jaj,
Fogadja őket átok és kacaj,
De Isten napja süt még rájuk is,
De van még nekik új nótájuk is,

És mind a hét Lázár szegénye lett,
S végig szerette e zord életet,
És énekelte: élni, élni kell,
És csonkán, bénán is remélni kell!

A TÁPAI KRISZTUS

Az ország útján függ, s a földre néz,
Arcán szelíd mosoly a szenvedés.

A falu népét nézi csöndesen,
Amint ballagva munkából megyen.

Az ősi népet, mely az ősi föld
Zsellére csak, és várja az időt,

Mikor saját portáján úr leszen,
Mikor az élet néki is terem.

A magyar Krisztus, a falusi szent
Hiszen nekik is megváltást izent.

Olyan testvéri áldással tekint
Feléjük, és biztatja hiveit.

Feje fölött a nyárfa is magyar,
A fecske is, és egy a zivatar,

Mely őt paskolja, s a falut veri,
És folyton buzgó őt szent sebei

Nem a magyarság sorsát hirdetik?
És ki segít már, ha ő sem segít?

TESTAMENTOM

Szeretnék néha visszajönni még,
Ha innen majd a föld alá megyek,
Feledni nem könnyű a föld ízét,
A csillagot fönn és a felleget.

Feledni oly nehéz, hogy volt hazánk,
Könnyek vizét és a Tisza vizét,
Költők dalát és esték bánatát:
Szeretnék néha visszajönni még.

Ó, én senkit se háborítanék,
Szelíd kísértet volnék én nagyon,
Csak megnézném, hogy kék-e még az ég,
És van-e még magyar dal Váradon?

Csak meghallgatnám, sír-e a szegény,
Világ árváját sorsa veri még?
Van-e még könny a nefelejcs szemén?
Szeretnék néha visszajönni még!

És nézni fájón, Léván, Szigeten,
Szakalcán és Makón a hold alatt,
Vén hárs alatt az ifjú szerelem
Még mindig boldog-e és balgatag?

És nézni: édesanya alszik-e,
S álmában megcsókolni a szívét,
S érezni, most is rám gondol szive:
Szeretnék néha visszajönni még!

ÖNARCKÉP, 1923

Tavaszon, nyáron, őszön és telen túl,
Már mosolyogva nézem az eget,
Melyen a régi vészek dühe nem dül,
És ezer fénye hívón integet.

Derűs, szelíd és örök magyar ég ez,
Nem ér idáig rom és hervadás,
Időtlen emlék és jövő remény ez,
Foldulj felé csak, csüggedt csillagász!

Lenn kavarog még a por és az átok,
Véres szüret volt, és a vad vadászok
Még mindig egymást lesik, kergetik,

Én nézem, hogy az ősi, égi puszták
Pásztorzüzeiket biztatva gyűjtják,
És várom, amíg megvirrad megint.

ANGELUS

Mária, májusi esték
Asszonya, mennyei fény,
Míg örök éjbe sietnék,
Megtérek szivedhez én.
Megtérek, méla eretnek,
Tékozló, árva fiú,
Látom, e földi tereknek
Minden szerelme hiú.
Mert csak te vagy a rózsza,
Ki itt örökre virul,
Álmok dávidi tornya,
Mely porba sohase hull!
Te vagy a csillag egünkön,
Mely ezer éve borús,
Mária, te vagy a pünkösöd
Pálmája, dicskoszorús!

A KÖLTŐ

Öreg kolostorok mély árnyán kispapok
Tömjénes bánata: én testvéred vagyok.

Ifjú rebelliók friss barikádjain
A megváltó ígék: nekem rokonaim.

Mélységes pusztaság éjén a meztelen
Jegenyék zokogó panasza egy velem.

Haragvó óceán dereglyeélein
A bolygó Elm-tüzek tűnő testvéreim.

Az én fohászomat kongatja a harang,
S honvágyamat viszik a vándormadarak.

S melyeknek fénye már halott úrból ragyog,
Rokonaim a rég kiégett csillagok.

Múltak, jövők között állok epedve én,
Heraldikus talány a Mérleg közepén.

IMÁDSÁG

Szeretlek forrón, mint eddig soha,
Te mindig áldott, mindig mostoha,
Élet!

Szeretlek fájón, égőn, mint a seb,
Minden gyönyörnél mélyebb, édesebb,
Halál!

Szeretlek boldog és reménytelen
Halálos vággyal én egyetlenem,
Isten!

Országos Széchényi Könyvtár

AZ UTOLSÓ MAGYAR

A világ nagy vihara orgonál,
Tán trombitálnak már az angyalok,
Sötét pokolban vígan áll a bál,
Utolsó csillag hullóban ragyog.

A kertben még egy késő rózsza nyit,
A szívben még egy késő nóta szól,
Sáskák lepik a Tisza partjait,
A jegenye derékig meghajol.

Üvöltének az idegen hadak,
Hajrá, utolsó torra, vad vadász,
Zord jég paskolja a kalászokat,
Az örök télnek szele vihorász.

Véremmel már csordultig a pohár,
Könnyemtől már kiöntött a Maros,
Itt állok, tépett pogány áldozár,
Föl, az utolsó áldozásra most!

Egy máglya kell, hogy rajta vesszen el
Minden, mi szép volt, ép volt és igaz,
Hogy az egekbe menjen füstje fel,
Ne szeplősítse soha földi gaz!

Nagy harcok kardja, csaták kürtje, mind,
Száz szent koboz, írás, örök erők,
Örök ígék, magyar szentségeink,
Ne bántsanak bitor szentségtörők!

Lobogj az égbe, máglya, égi láng,
Ti angyalok, csak trombitáljatok,
Te Bárány, íteld meg e rongy világ
Minden bűnét, s a remegő gazok

Lássák, hogy támad a tűzből örök
Új ifjúsággal, élve, győzve ő,
A halhatatlan, százszor meggyötört
És áldott szűz, a magyar őserő!

KÉRDÉSEK

Az éveket, a messze-messze szálló
Szép éveket, Uram, ki hozza vissza?
Vagy várja őket örök kikelet?

Szerelmemet, a messze-messze illant
Szűz csodaszarvast, Uram, hol lelem meg?
Vagy várja őt is egy örök csalit?

A bánatot, a messze-messze elment
Szent felleget, Uram, hol látom újra?
Vagy várja őt is örök üdv ege?

Az életet, a messze-messze tévedt
Víg életet, Uram, még megtalálom?
Vagy tán a Fájdalom csak az örök?

JÚLIUS 31.

A mennybe ment ő
És sziveinkbe,
Örökkön itt él
És mindenütt.
Ahol szabadság
És szerelem van,
Ez örök vándor
Odatalál.

Ahol bilincs csörg,
Ahol acél cseng,
E Szabadító
Ott megjelen.
Villámba fénylik,
Rózsába nyílik,
Övé az ég, és
Övé a föld.

Ha minden elvesz,
Ha minden ellen,
És ő velünk van,
S mi véle tartunk,
Csak győzhetünk!

A VÁRTA

Fölégettem az összes hídakat,
Egyedül állok örök ég alatt.

Nem kell a kincs, és nincs már szerelem,
Csak a magány s szegénység van velem.

Nem lázadok már, és nem álmodom,
És nem sírok a földi romokon.

Meghaltam sokszor, és nem élek én.
De mindeneknek bánata enyém.

Jövő minden reményét ringatom,
Mint a vihart és fészket a falomb.

Így állok örök békességbe már,
S az Istent várom, aki földre száll.

TEMETŐK

Szeretem és keresem őket,
A gyönyörű, víg temetőket.

Mert csak az élők sírnak, búsak,
A temetők mind koszorúsak.

Ott a virágok dúsan nőnek,
Poraiból a szeretőknek.

A ciprusok úgy integetnek:
Térj meg közénk, fáradt eretnek.

A gondolat itt sarut oldva
Fölnéz a hívó csillagokba.

Királyi bíbor itt elvásik,
És rongy lesz a föltámadásig.

Szeretem és keresem őket,
Az igazságos temetőket.

A sírokon úgy elmélázom,
Mint nyájai fölött a pásztor.

És furulyám szelíden várja,
Míg szól az angyal trombitája.

ÉN ISTENEM

Nekem te nem vagy messze, égi bálvány,
Siketen, zordon trónoló Nagyúr,
Előtted állok én kifosztva, árván
És boldogan, ha ég viharja gyúl.

A földiek nekem nem ártanak már,
S az égiek testvéreim nekem,
Viharodnak palástját áldva add rám,
S villámodat érzem szívemen!

Ó, gyújts ki engem, mint szent jegenyédet,
Hogy égve égjek, s a mély éjszakát
Mint áldozati láng ragyogjam át.

Mert égve égni: ez a földi élet,
S beléd hamvadni boldog epedőn,
Mint kísértet hajnalkor temetőn.

ALKONY A TISZA HÍDJÁN

E nagy nyugalmat és csöndes derűt
Szeretném elvinni, ha megyek,
A nap korongja már tengerbe tűnt,
De fénye még a felhőkön remeg:
E búcsuzó fény éljen boldogan
S szelíden a szivemben, ha megyek,
És minden bánatom oly nyomtalan
Suhanjon az éjbe, mint e fellegek!
Most, hallga, a ligetben egy madár
Dalolni kezd, és egy tücsök velem,
És velük énekel a méla táj:
Magyar mezők alkonyi éneke!
Ó, így zenéljen emlékem tovább
E csöndes rónaságon, ha megyek,
S mint csillagfény az alkony bíborát,
Ragyogja túl e vérző életet!

ÓDA GERMÁNIÁHOZ

Midőn szerencséd harci csillaga
A firmamentum ormain delet,
S négy nagy világot vertél győzedelmes
Marsoddal, s hitték: minden a tiéd,
Én nem daloltam rólad éneket,
Én Catóval a győztes istenek
Helyett az elbukó ügyet segítém:
A szabadság és szeretet ügyét!
De most, mikor letépett koszorúddal,

Vérző fejjel és sebzett sziveddel
A porba verve csillagokba nézel,
És hittel, mely sziklákat hengerít,
Reménnyel, mely hős sírokon terem,
És szeretettel, mely legyőzhetetlen,
Tovább küzdesz, dalolsz, vered az üllőt,
A nagy jövő zenéjét zengve rajta,
Most, hogy a szellem és az akarat
Titáni műhelyébe visszatértél,
S dicső dacod kohóján a tüzet
– A tudomány, a munka vesztalángját –
Versenyt szítod: fogadd a bús magyarság
Hű énekes fiának himnuszát,
Jövő dalát világgá hirdető
Nagy egyetértés és szent ellenállás
Kettős vértjébe vont Germánia!
Légy példa nekünk, hívó, biztató,
Hogy fáklyád fényinél riadva lássa
E pártos és e hittelen magyarság,
Hogy váltság és szabadság merre int,
S a legyőzöttnek üdv és győzelem!

Országos Széchényi Könyvtár

SZERELEM

Szép, ősi szó, mámoros messze illat,
Távoli akkord, fájó és örök,
Beárnyékozod borús álmainkat:
Égi követ liliomok között.
A végzet voltál veszített ifjuságom
Szent tavaszában: élet és halál,
Bús életem és gyönyörű halálom,
És elhagyál!

Emlékezem reád vigíliákon,
Könyvek és könnyek és borok között,
Ha elkerül a béke és az álom,

S az elmulás rút váza rám zörög,
Emlékezem, és nem fáj már az élet,
Emlékezem, és nem fáj a halál:
Szelíd arkangyal, nyilad erre téved,
És eltalál!

ÉNEK KŐRÖSI CSOMÁRÓL

Székely hegyekből messze Ázsiába,
Az őshazába vándorolt ki ő,
Feje felett a vén, szent Himalája,
Tán öregebb, mint maga az Idő.
Ott rótt a betűket, és kereste
Puszták homokján vérei nyomát,
Meglátogatta ínség, balszerencse,
De ő csak várt, és vándorolt tovább.
A régi hon új fényre földerült már,
De ő nem tudta, ő a múltba ment,
A hegyre tartott, hol örök derű vár,
És egyre telt, csak telt a pergament.
Az indiai herceg lőn a társa,
A szent királyfi, a nagy nyugalom,
Úgy nézett vissza a letűnt világra,
Mint ősszel a tavaszra a falomb.
És ahogy egyre gyűltek ráncra ráncok,
És gyászra gyászok, ő békélve már
A homokórát nézte, mely az átok
Percét számlálja, míg minden lejár.
Az őshazát nem lelte, és az újat
Nem látta többé, nincs már vígasza.
Öreg magyar, örök magyar, ki tudja,
Nem egy hazánk van-e: örök haza?

ÁRVASÁGOM

A tót faluban, ahol egyszer éltem,
Ha élet az, hogy napra nap megyen,
Az ablakomból a kis közre néztem,
Hol tehenek ballagtak estelen.

A tót pásztor egy furcsa furulyát fútt,
Mely bánatosabb volt, mint életem,
A tehenek keresték már a vályút,
Hol esti csönd és békesség terem.

Egy mindig elmaradt a csorda mellett,
Magányosan jött, mint a mélabú,
Megállt az ablakomnál, s betekintett,
Kérdezte: ki e rokon bánatú?

Szemében oly testvéri fájdalom volt,
Néma panasz és szótlán gyötrelem,
S kolompja oly mélyen borongva bongott,
Mint pusztai honvágytól énekem...

Országos Széchényi Könyvtár

A TISZÁNÁL

Te még enyém vagy, és enyém maradsz.
A földemet elvették, de vizem még
– Vér és könny úszik benned, s annyi emlék –
Híven kitartasz, mint a gyász s panasz.

Te még enyém vagy, és velem haladsz...
A házamat elvették, drága társam
A búcsuzásban és a bujdosásban,
Velem maradsz te, és magyar maradsz!

Te még enyém vagy, és testvér velem.
Az emberek oly messze, messze estek.
Az emberek ma nem minket keresnek,
Mi dúdoljunk, s haljunk meg csendesen!

KÉPZELT UTAZÁS VÁRADON

Az álom vonata befűtve,
Már indul ködön, síron át,
A zord jelenből menekülve
Keresi elhagyott honát:
Megy, zakatol a drága múltba,
Mely északfényel várja már,
Ó, régi versek háborúja,
Száz égbenyúló – kártyavár!

Megyünk, poroszkalunk az éjben,
Várad szent éje, mámoros,
Fölzendül vén ivók zenéje,
Hol a magyar bánat toroz.
Adyval állunk ősi vártán
S új barikádon: dúl a harc,
S a fajtánk balga pusztulásán
Jövőbe sír az új panasz!

És Léda jó, és Anna is vár,
S borunkban könny és vér ragyog,
Álmunk dicső, és sorsunk hitvány,
Költők vagyunk mi s magyarok.
A temetők megálljt riadnak,
Fejfák között visz már csak út,
S vonatunk véres virradatban
Egy óriás, bús sírba fut!

EPITÁFIUM

Nem jártam én Párizst soha,
És Velencében nem szerettem,
Magyar tájak pora, moha
Temetett el szép lassan engem.

Nem láttak márványpaloták,
És nem hódoltak úri népek,
Szűkös sikátorok során
Hirdettem hittel én a szépet!

A jegyenék testvére, én,
Zokogtam a magyar viharba,
S a hant alá úgy térek én,
Mint a mag, mely kihajt tavaszra!

ŐSZI STANZÁK

E bárányfelhők a lány esti égen,
E boldogan és búsán lebegők,
E szelíd nyájak örök, messzi réten,
Oly ismerősök, oly kedvesek ők.
Szakolca dombján őket néztem egyszer,
Mikor szerencse s Anna elhagyott,
Őket vigyáztam és őket szerettem,
Ők voltak akkor a hű bánatok!
Mi fáj ma úgy, mint soha, soha régen,
Mi bánt ma úgy e fázós, őszi éjen?
Tudom, tudom: ők mind a régiek még,
De ifjuságom már csak kósza emlék.

E telihold fényében földerengő
Csöndes kis utcát, ó, be ismerem.
Emlék kísér itt, múltakból kizengő
Sok régi emlék ballagdál velem.

Egy csók zokog, egy dal sír, egy búcsu szól,
És nem tudok megválni tőle még,
Egy verset próbálok dudolni újból,
És keresem elfáradt ütemét.
Hajam derére tűz a hold ezüstje,
Bágyadtan száll egy kémény szőke füstje:
Tudom, tudom, a varjak mind belepték
Múlt ifjúságom tarlott téli kertjét.

ANNÁNAK

Az őszeríti dús, rőt szőnyegét
A nyár halott vállára csöndesen.
Én kedvesem, én hűtlen kedvesem,
Te hallod-e a hervadás nesztét?

Hajadnak bársonyát zilálja-e
Az elmulásnak dúdoló szele,
És a halál hűvös lehellete
Az ajkad bíborát csókolja-e?

Vagy rajtad nem fog a szörnyű varázs,
Mely minden szépség átka erre lenn,
S megvéd minden rontástól énekem,
Ez örök vágyból szőtt tündérpalást?

SZIGETI EMLÉK

Az ifjúságból
Két gyönyörű zöld szem ragyog,
Mint a reménység,
Mely régesrégen elhagyott.

Nem énekeltem
E két szép szemről éneket,
De tiszta fényük
Titkon sokszor melengetett.

Mint jelzőlámpák,
Jövőbe hívtak boldogan,
De én megálltam,
És élet és üdv elrohan.

Majd lenn a sírban,
Tudom, e két zöld fény lobog,
Az ifjúságból
Föltündöklő szemaforok!

ÚJ VALLOMÁS

Minden szerelmet, amely bennem égett,
Mint égi tűz és kárhozati láng,
Melytől kigyúltak bennem messze fények,
S ragyogtak földi fároszok gyanánt,
Minden szerelmet most rád pazarolva
Szeretlek nép, munkás és szenvedő,
Te vagy reményem óriási tornya,
Mely mélységekből az egekbe nő.
Te vagy egyetlen és végső szerelmem,
Minden nyaramnál forróbb hevületben
Ölel dalom, és csókol éneke,
Anyám te vagy, s te vagy a gyermekem!

Minden gyűlölség, amely bennem égett,
Mint ifjú vadság és mint férfigóg,
Mely boldogított, mint a drága mérgek
A mámoros ivót, halált hívót,
Minden gyűlölség szálljon most felétek,
Kik a szabad jövőndőt félitek,

Kik renyhe jólét párnáin henyéltek,
S tagadjátok az egyetlen hitet:
Hogy szent az élet, és hogy szent az ember,
Ki jövőt épít, mint korállt a tenger,
Ki a sötét odúkból fényre vágyva,
Majd győzni fog a földön nemsokára!

TÁPAI LAGZI

Brummog a bőgő, jaj be furcsa hang,
Beléje kondul a repedt harang,
Kutyák vonítanak a holdra fel,
A túlsó parton varjúraj felel.

Brummog a bőgő, asszony lett a lány,
Az élet itt nem móka s nem talány,
A bort megisszák, asszonyt megverik,
És izzadnak reggeltől estelig.

De télen, télen a világ megáll,
És végtelen nagy esték csöndje vár,
Az ember medve, alszik és morog.
Benn emberek és künn komondorok.

Brummog a bőgő, elhervad a hold,
Fenekig issza a vőfély a bort,
Már szürkül lassan a ködös határ,
És a határban a Halál kaszál...

BETLEHEM

Ó, emberek, gondolatok ma rá,
Ki Betlehemben született ez este,
A jászol almán, kis hajléktalan,

Szelíd barmok közt, édes bambinó,
Kit csordapásztoroknak éneke
Köszöntött angyaloknak énekével.

Ó, emberek, gondolatok ma rá,
Hogy anyja az Úr szolgáló leánya,
És apja ács volt, dolgozó szegény.
És nem találtak más fődélt az éjjel
A városvégi istállón kívül.

Ó, emberek, gondolatok ma rá,
Kit a komor Sibillák megigérték,
Kit a szelíd Vergilius jövendölt,
S akit rab népek vártak, szabadítót.

Ó, emberek, gondolatok ma rá,
A betlehemi kiseded jászolára,
Amely fölött nagyobb fény tündökölt,
Mint minden földi paloták fölött.

Ó, emberek, gondolatok ma rá,
Augustus Caesar birodalma elmúlt,
Az ég és föld elmúlnak, de e jászol
Szelíd világa mindent túlragyog!

Ó, emberek, gondolatok ma rá,
Ki rómaihoz, barbárhoz, zsidóhoz,
A kerek föld mindegyik gyermekéhez
Egy üzenettel jött: Szeressetek!

Ó, emberek, gondolatok ma rá,
És hallgassátok meg az angyalok
És pásztorok koncertjét, mely e szent éj
Ezerkilencszázhuszonháromeves
Távolságából is szívünkbe zeng.

Ó, emberek, gondolatok ma rá,
S gondolatok rá holnap s minden áldott
Napján e múltó életnek, s legyen
A betlehemi énekből öröm,
A karácsonyi álomból valóság,
És békessége már az embereknek!

TERZINÁK

Oly őszinték az őszi temetők,
Fekete hantok és fehér kereszték,
Egy kis gödörbe hívnak csendben ők.

Még benned ostoba hír vágya reszket,
És gyönyör láza, mely, ha este lesz,
Csak magasabbra száll, mint a betegnek.

A temetők, a könnyes és deres
Szép temetők anyai csókra hívnak,
A bús rögök azt suttojják: szeress!

Lehull az égről egyszer mind a csillag,
Te is lehullasz, tékozló fiú,
És vége lesz a rímnek és a kinnak.

Hiába, minden vergődés hiú,
Mert minden útunk erre tér meg itten,
Hír, kincs, üdv, gond, kéjvágy és honfibú:

Egy tenger, egy gödör vár rád: az Isten!

SZABADKAI EMLÉK

A szép, bús Szegeden születtem,
De a dajkám dala felettem
Szabadkán hangzott hajdanán.
Szabadka, víg, dalos tanyám,
Gondolsz-e néha a szegény
Két kis gyermekre, aki felnőtt,
És nézi, nézi még a felhőt,
Mely felőled jön, és feléd megy.
A két költőre, aki téged
Örökre emleget, szeret,
És rímbe rította rég neved?

JAPÁN MÓDRA

A sóhaj és a felhő összeérnek
Valahol szűz magasban csendesen –
S a felhő szól: én szomorú fivérem,
Ölelkezzünk a tündöklő egen!

Országos Széchenyi Könyvtár *

A rózsák és a vágynak haldokolnak,
Ha jó a két kertész, a tél s halál –
S a rózsák szólnak: ott leszünk maholnap
Az égi kertben, hol örök a nyár!

*

A tengeren eltűnnek a vitorlák,
S a fellegek eltűnnek az egen.
Van valahol egy tenger és egy ország,
Mely vitorlátlan és felhőtelen.

AKARAT

Az újszegedi erdőben, avarban
A fűbe fekszem, s nézem az eget.
Ilyen kék nem volt soha még, s alattam
Oly bíborak se a falevelek!

Harkály kopácsol, és rigó rikkant még,
És a nap hervad, hervad nyugaton,
Ha most szelíden én ez őszbe halnék,
Fejedelmi volna ravatalom!

De jaj, még élek, és még élni vágyom,
Botor, bolond vággyal, mely élni fél,
A falevél, mely finom ívbe rám hull,
Megnéz utolszor, és jaj, elítél!

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

VÍZKERESZTRE

Jövének távol, boldog Napkeletről
 Három királyok, híres mágusok,
 Mert hírt hallottak a csodás Gyerekről,
 Kiről legenda és jóslat susog.

Ki született szegényen Betlehemben,
 Kit megöletne Heródes király,
 S aranyat, tömjént, mirrhát lelkesedve
 Hoz néki Gáspár, Menyhért, Boldizsár!

Szerecsen, indus, perzsa, mind csodálja
 A Kisdedet, ki a jövő királya,
 S a csillagot, mely homlokán ragyog.

Ő édes, kedves. Bájolón gagyog,
 S egy pintyőkéét néz, mely szent szeliden
 A Szűz Mária vállán megpihen...

TUTAJOK A TISZÁN...

A némán ballagó vizen
 Tutajok úsznak szeliden.
 Nekem mindegyik izenet,
 Mely megállítja szívemet.

Máramaros, a régi, szép,
Melynek vidoran zöld vizét
Bámultam bús fiatalon,
Izen nekem a tutajon.

A messze zengő vén hegyek
S a vén sasok a bérc felett,
A fiatal Tisza s Sziget
S egy fehér kendő integet.

Egy fehér kendő: szerelem,
Maholnap szemfedőm nekem,
Alatta álmom folytatom
Az alvilági tutajon...

FINIKÉNEK

A boldogságot akkor érezed meg,
Mikor már nincsen, mint a madarat,
Mely az erdőnek nyári éjszakáján
Fölötted álmodott vén fának ormán,
S akkor láttad meg, mikor elröpült.

A boldogság az, ami volt. Az élet
Csak szenvedés, csak álom, bús, ködös.
Örök csak az, mi túl e földeken,
Emlékek boldog szigetén dalol már,
Kálvária-domb minden tűnt öröm,
Melyen megváltó bánatunk köszönt!

LÁZÁR AZ ÉGBEN

Bíbor és bársony köntös lesz ezután az éked.
– Köszönöm, megszoktam már a darócot, mely éget.

Arany és ezüst tálból fogsz enni csarnokomban.
– Köszönöm, megszoktam már a csontokat a porban.

Tömjén és mirrha s ámbra fog illatozni néked.
– Köszönöm, a bús erdők gyantája volt az élet.

Az angyalok danáját hallod majd mindörökkön.
– Köszönöm, az anyámét hallom, ringatva bölcsőm!

Ábrahám kebelében az üdvök üdve vár rád.
– Köszönöm, engedjétek tovább is élni Lázárt!

MAGYAR TÉL

A kicsi kocsmablaka világos,
Fehér virágos, mint a temető,
Hol a nap éppen vérvörösén áldoz,
S a hold sápadt sarlója egyre nő.

Az este jó, és a fehér kereszt
Nagy békessége integet felénk,
Szelíd magánya a mély, ősi kertnek,
Hol megpihen majd minden nemzedék.

A tünde ég pásztortüzei lassan
Kigyúlnak rendre, és az ég alatt,
A temetőben és a kocsmazajban,
Egy néma angyal halkán áthalad.

A szárnyakat hallják egy pillanatra
A vén ivók s bús holtak, csöndbe lenn,
A Bodri szűköl, a havat kaparja,
S a kakukkóra megáll hirtelen.

Babona, bánat, borok és botorság,
Mind összekapnak, és a kocsmá zúg,
Fölzengenek az átkok és a nóták,
És döngetik a temetőkaput!

MIT AKARTAM?

Kifelé ballag már a vén diák
Az életből, és a melódiák
Gyéren zendülnek ajkán, s csendesesen,
De azért még pár nóta megterem.

De azért én panasszal nem vagyok,
Az Isten napja néha rám ragyog,
A csillagok a régi szelidek,
S hozzám hajolnak lassan a szivek.

Mást nem akartam, Isten a tanúm,
Elhallgat immár a vád és a gúny,
Mivel az értetlenség illetett,
Mert úgy szerettem a szegényeket.

Magyar szegénység híj költője, én,
Kitartok véled, régi jó remény,
Hogy a jövőnk csak nekünk terem,
S hogy e jövőt építi énekem!

Magyar szegénység: véget ér e tél,
Lesz még itt szőlő, és lesz lány kenyér,
Az igazság lesz úr e föld felett,
És az se fáj, hogy én már nem leszek!

TAVASZVÁRÁS

A déli szélben lehunyom szemem,
És gyöngyvirágok szagát érzem.
Az esti égen violás a szín,
És kikeletben járnak álmaim.

A hó alól már dobban boldogan
A föld nagy szíve, s csöndesen fogan
A csíra, melyből új élet terem,
S bimbók bomolnak majd szűz réteken.

Az örök nap még bágyadtan ragyog,
De tavaszosok már a csillagok,
S az éjszakában zizzenő neszek,
Egy új világ susogja már: leszek!

A földre fekszem, hallgatom szívét,
Az égre nézek, kémlelem színét,
Ég, föld között angyali üzenet
Hirdeti a jövődő életet.

Mert boldog íge ez, és szent igaz,
És örök törvény, és áldott vigasz,
Hogy győz az élet, duzzad és dagad,
S elönti mind az ócska gátakat!

GANDHI

Szent Ázsiában él egy férfi, hallod,
Hélóta nép sok kis helóta nagyja?
Egy férfi, aki tudja, mit akar,
És azt akarja, amit nemzete!
Egy férfi, aki bír lemondani,
És cselekedni hitvallón, ha kell!
Egy férfi, aki nem ágál s beszél,

De példaképpen él, és köntösét
És gondolatját egyként osztja meg
Fájának minden sarjával. E férfit
Dalolom én ma nektek, daltalan
És hittelen kufárok, konclesők!
E férfit, aki hozzám közelebb van,
És rokonabb velem, mint a ti hitvány
És hangos pereputtyotok a fórum
Nagy cirkuszának bíborszőnyegén.
Alvó világunk ébredő szive,
Rab gondolatnak fölszabadítója,
Vesztett hazának honszerzője, téged,
Kis országom, vert fajtám, szolganépem
Nevében várva és akarva egy jobb
És igazabb kort, énekellek, én, én,
Szent Ázsiának árva száműzöttje.

JAPÁNOSAN

Nem építettem kunyhót sem magamnak,
És nem szereztem sápadt kincseket,
A vágyaim a végtelenbe laknak,
S minden pompád enyém, szent kikelet.

*

Van éjszaka, hogy oly közel a holdnak
Aranytányérja a kék ég falán,
És bánataim oly távol bolyongnak,
A mennybe szálltak boldogan talán.

*

Az óborokban annyi feledés él,
És annyi emlék, s úgy tetszik nekem,
Hogy régi életeim szenvedését
Békélt gyönyörrel újra ízlelem.

*

A kedvesem elküldte a szelencét,
Mely fekete, akár az éjszaka,
És benne egy szál jázmin, régi emlék,
Oly hervadt, mint az életem maga.

*

Egy őzet lőttek a szegény vadászok,
Kiket az élet íz, e rengeteg.
Az őz szeméből könny és vér szivárog,
De boldogabb már, mint az emberek!

ÖREG SZÍNÉSZ

Még ruganyosan jár-kel a színen.
Hány éves, azt nem tudja senkisé.

A maszkja még, ha úgy kell, fiatal,
S maradt számára is még diadal.

Az öltözőben sokszor elmereng,
Hogy hova tűnt a régi regement?

A régi tapsok forró zápora
Az ő fejére nem hull már soha.

A régi cimborák és szeretők
Nyugdíjba vagy a sírba mentek ők.

A régi koszorúk babérja int,
De nem találja régi álmait.

Az élete lejátszott, únt szerep,
S a nagy süllyesztő egyre közelebb.

Az örök sűgő azt susogja: Csend!
S négy deszka közt pihen meg odalent!

48. MÁRCIUS 15.

Ó, régi szép est... tündöklő siker,
Mikor jön egyszer hozzád fogható,
Dicsőséged az egekig ivel,
A deszkáidon tetté vált a szó.

Igen, az Íge testté lett, derék
És lelkes nézők tapsoltak neked,
Színházi est, melyen – ó, büszkeség! –
A gondolatszabadság született.

Aktoraidd: Petőfi, Jókai,
Vasvári, Táncsics és a korai
Tavaszi mámor sok nagy ifja még,

Színésznőd Laborfalvy Róza volt,
Ki Jókainak szívére hajolt...
Ó, régi szép est: jössz-e vissza még?

[BORDÓ CIPELLŐ...]

Bordó cipellő, karcsú, mint a csónak,
Mely álmok, vágyak tengerén evez,
Kicsike fészke fojtott férficsoóknak,
Parányi zsámoly, mely szívet sebez:

Bordó cipellő, bíbor, mint a vérünk
És, mint a hajnal, mely halkán virrad,
Bús életünk és térdeplő reményünk
Előtted, ó, be fájón megriad!

Bíbor cipellő, gyönyörű topánka,
Karcsú, víg csónak sorsunk tengerén,
Suhanj, suhanj sok boldog éjszakába,
Büszkén, győzelmesen és könnyedén!

EMLÉK

Egy régesrégí operettben
Egy kis színésznőt megszerettem.

Játszott a távol rokokóban,
Szívemmel is játszott valóban.

Nekem oly szent volt ez a játék;
Az írgy sorstól bús ajándék.

Lelkembe villant szókesége...
De a játéknak vége, vége.

Egy melódia él szívemben,
De a szövegét elfeledtem.

Fáradt, unott, szomorú néző,
Tudom már: minden nő színésznő!

A SZERI PUSZTÁN

Be szörnyű csönd ül e vén táj felett:
Halálos csönded, elhagyott Kelet.

A sátorok elmúltak, és a rom
Oly néma, mint kővé vált fájdalom.

A felleg, amely ballag az egen,
Ezer év gyászát hordja vemhesen.

A varjú, mely rebbenve száll tova,
Tán érzi, minek áll ma itt tora?

A nap vezéri sátora, az ég,
Aranybíborral, régi volna még,

S a csillagok, az örök őrszemek,
Az ősi vigyázással fénylenek.

S a szél a régi dalt dudolja csak,
S a jegenyék a vártán állanak,

De jaj, hol van ma ama hét vezér,
Hol egy is, egy csak, aki nem beszél,

De vérét a serlegbe önti, és
A néppel együtt győzni, veszni kész.

És hol a nép, amelytől fél Nyugat?
A szeri pusztán kósza eb ugat.

Bagoly huhog a bús rom rejtekén,
Ó, szeri eskü: hadd idézlek én!

SOMLAY ARTÚRNAK

Pozsony és Kassa dómjának harangja
Zeng főséges hangodban, Somlay,
És benne sírnak ujjongva, zokogva
Túnt századok magasztos álmai.

És benne bűg a vajudó jövendő,
Hogy lesz még egyszer ünneped, magyar,
És benne orgonál sok ősi erdő,
Tavasz nyög benne s zokogó avar.

A szép hazugság deszkáin ha látlak,
A szent igazság hite szól felém,
És bátor tett lesz a bús költemény.

Ó, szent a játék, és áldott a látszat,
De több, nagyobb a te művészeted,
Ki ember s férfi vagy minden felett!

SZENT SEBESTYÉN

Nyilazzatok: a seb rózsát terem,
Mely nyílni fog az örök kertbe fenn!

Nyilazzatok: minden nyíl szárny nekem
Feléd, örök hazám, ó, végtelen!

Nyilazzatok: bíbor dísz lesz sebem,
Mely hirdeti: halálon győzelem!

Nyilazzatok: kínom megszentelem
Isten vitéze én, az Úr velem!

Nyilazzatok: én már emelkedem
Túl hegyeken és túl fellegeken.

Nyilazzatok: koronát küld nekem
Örök Cézárom, égi jegyesem!

FANYAR TAVASZ

Ma jobban fájsz, mint eddig, ó, tavasz,
Te minden évben ékes és derűs,
Te minden évben fiatal maradsz,
S az én szivemből lassan messze tűnsz.

Hol vagytok, régi tavaszok szelíd
És édes játécai, szerelem
S dicsőség pillangói, merre vitt
Víg táncotok, mely játszott csak velem?

Hol vagytok, régi lányok és dalok
És régi álmok, hol a régi bú,
A régi bú, hogy fiatal vagyok?
Az örök álom vár már, vén fiú!

A JUBILÁNS

Rátkay Sándornak

Magyar művésznek gond és baj a sorsa,
Magyar művésznek vergődés e lét,
A végzete halálig ostorozza,
És áldozatnak hozza életét.

Magyar művésznek a magyar vidéken
A dicsőség is csak gyéren terem,
Megőszül és megrokkán észrevétlen,
És tengődik babéron, kenyeren.

De van egy napja, mikor néki tapsol
Minden tenyér, s minden díj néki jár,
Az örök koldús egy napig király.

S míg emlékezhet holtáig e napról,
Tovább robog a kordé, a dolog,
De van egy napja, mely rámosolyog.

JAPÁN MÓDON

A holdat is felhő takarja néha,
És elsötétül néha a nap is.
Szivem szerelme, sokszor fáj a tréfa,
S borongok én a boldogságban is.

*

Hogy hűtelen vagy, jól tudom nagyon rég,
És leveledet régen összetéptem,
De végső csókod ott ég ajkamon még,
Mint hó pecsét a szerelmes levélen.

*

Fejem havas már, mint a Fuzijáma,
Mely tengerekre néz magányosan,
De tövében nyit még tavasz virága,
S szivemben is még olykor vágy fogan.

*

Egy réges-régi hercegnőt imádok,
Akit nem csókolt földi ajk soha,
Aki e tájon szerelemre vágyott,
S e dalban él elhervadt mosolya...

RÉGI OPERETT

A zenekarban bujkál, mint az erdőn
A kis madár, egy pajzán, buja dallam,
A hegedűk is fölsírnak merengőn,
S egy szőke tündér mosolyog a karban.

A félhomályos nézőtér zugában
Elálmodozva nézek föl a fénybe,
A gyönyörű és talmi ragyogásra,
S eszembe jut múltam szép szőkesége.

Míg gyöngyöznek a trillák és a lallák,
Föltámad bennem a túnt fiatalság,
Mikor még szín volt és fény volt az élet,

S hogy tapsviharba hal a boldog ének,
Szemem lehunyva én Őt újra látom,
Ki életem volt egykor és halálom.

ÖNARCKÉP

Ez elfáradt fej mélyen meghajol már
A sors előtt, mert mindig jó a sors,
Ezt vallja Zrínyi, és így zsong a zsoltár,
Szivem, te lázadó vagy, s most lakolsz!

De a világi urak és hatalmak
Nem látták soha görnyedten e főt,
Mely könnyes szemmel és dalos ajakkal
Hódol virágok s őzikék előtt.

E szemek lassan-lassan ködbe veszve
Sejtik csupán a földi tájakat,
De fényt ad nekik minden égi eszme.

S amíg gyászt látnak csak a nap alatt,
Az égre néznek, és már úgy ragyog
Sötét tüzük, mint hulló csillagok!

RABSÁG

E föld nekem csak tömlöcöm,
És végzetem vad porkoláb,
És túl e szűk és zord körön
Szeretnék szállni már tovább!

Oly végtelen dús a világ,
Testvéreim, szűz csillagok,
Megannyi mennyei virág,
Oly bús vagyok miattatok!

A tömlőc mélyén nyugtalan,
Ha néha elszunnyad szemem,
Szabadnak érzem már magam
Közöttetek, ott messze, fenn!

Egy másik életem örök
Zenéje zeng szívembe már,
S várom, hogy e kopott, törött
Órán kis végzetem lejár.

Csak egy fáj, hogy ha majd hazám
Szabad égében szállhatok,
Tovább zokogtok a bezárt
Cellákban, emberek, rabok!

MÉZESKALÁCS

Emőd Tamásnak

Még békebeli, boldog e kalács.
Szív küldi szívnek. Emlékszem, Tamás.

A nekeresdi vásárt hallgatom,
És ott vagyok a régi Váradon...

Királyné Encellánk be messze ment,
S be megfogyott a régi regement.

A víg bolondból lett most bús bolond,
S magyar Jóskánk még árvábbban bolyong!

Piros Holnapra szürkén jött a Ma,
S elhalt szívünk száz büszke dallama.

De lesz még egyszer ünnep és kalács,
Magyar szegénynek víg föltámadás,

Szív küldi szívnek e reményt, Tamás!

LORD BYRONHOZ

Rab népek egyikének gyermeke
Köszönt ma, szabad eszmék hőse, téged,
Kinek a sorsod szép és bús rege,
És a halálad büszke örök élet!

A gőgös Albion, kalmár hazád
Megtagodott, bár legjobb fia voltál,
S tiéd lett minden föld s nép, mely galád
Zsarnok alatt nyög, s versed néki zsoldár.

Nagy jegenyék s bús fűzesek alól
Feléd száll ma e sóhaj, lázadó dal,
Mely már betelt a sok silány bitorral.

Sírodban most te meg se nyughatol,
Hisz annyi rablánc még nem volt e földön,
S az ég alatt nem volt még ennyi börtön!

MÁJUS

Vén harcos, én, ma békét hirdetek,
Virággal verve meg a szíveket.

Egy új kiáltványt írok, s érzem,
Hogy ez az íge egyszer tett leszen:

Ember, légy végre ember újra már,
Ne ordas farkas és halálmadár!

Nem bús robot, de boldog munka kell,
Melynél a szív bízó taktusra ver.

Új szent szövetség kösse össze mind
Embertestvérek jó reményeit!

Ez áldott föld ne temető legyen,
De kert, amely több jószágot terem!

Ember, magyar, ma még élő halott,
Legyen majális minden egy napod!

Vén harcos, én, ma békét hirdetek:
Legyen szerelmünk már a szeretet!

A SZÍNPAD DÉLUTÁN

Királyi trón, mellette koldusbot,
A bot virágos, és a trón kopott.

Az előtérben méla palota,
A balfenéken vérpad, kaloda.

Fönn a magasban függőkert virúl,
Merengő tenger látszik messzi, túl.

Oly néma minden, mint a temetők,
Föltámadásra várnak csendben ők.

Mert jó az est, a csillár fölragyog,
Kigyúlnak a rivalda csillagok,

Fanfárok zengnek, és üstdob recseg:
Tragédiába indul a sereg,

A taps viharja mennydörög, robog...
...Most kávéházban még az aktorok.

ERDÉLYI IBOLYÁK

A kolozsvári kikelet szülötte
E pár száll gyöngéd, kora ibolya,
Szűz szirmukon szeliden eltűnődve
A magyar Mona Lisa mosolya.

Erdélyünk szent rögének ibolyái,
A fájó tájról méla üzenet,
Virágnyelven beszéltek, ó, parányi,
De drága kincsek, hervadt kedvesek!

Kék szemetekben az erdélyi égnek
Régi derűje integet felém,
És sötét szirmotokban érzem én

Az új fájdalmat. Míg vágyódva nézlek,
Bús ibolyák, gyötör egy néma vád,
És rátok hintem könnyem harmatát!

PROLÓGUS

Kedves közönség, kis jóindulattal
És biztatással vedd, amit hozunk,
Kik lelkes hittel, ifjú akarattal
Művészetünk oltárán áldozunk.

Még fiatal e gárda, ó, de nekünk
A fiatalság ritka, drága kincs,
Mely beragyogja minden küszködésünk,
S a rögsz útra rózsát áldva hint.

Lehet, hogy gyenge néha még a hangunk,
Lehet, hogy léptünk még bizonytalan,
De indulunk: a szépet, jót akarjuk,
S érezzük, hogy hitünknek szárnya van!

S ha egy akad köztünk, ki a dicsőség
Fénylő egébe föl száll, már elég;
Mi többiek majd, ó, kedves közönség,
Küzdünk tovább, míg szent tüzünk elég.

Mert érted játszunk, és érted csatázunk,
Boldog magyarság, mely nem volt, de lesz,
Ha tetszik néked a mi áldozásunk,
Kedves közönség, tapsolj és szeress!

KÍSÉRTETEK

Minden mulandó, és minden halandó,
De ők örökké föl járnak nekünk,
Ha jó az est, kinyíl a kriptaajtó,
A szavak zára, s eljő szellemük.

Oresztész megjelen a bünt idézve,
És fölkel Hamlet apja, s mennydörög,
És fölsír Rómeó szerelmi kéje,
S Moor Károly lázadása, mely örök.

Minden mulandó, és minden halandó,
De ők még mindig élnek, s visszatérnek,
Bár alkotóik háza az enyészet.

Ha jó az est, kinyíl a kriptaajtó,
A szavak zára, s eljő szellemük,
S az örök titkot súgják meg nekünk!

ÚJ KURUCNÓTA

Tyukodi pajtásom,
Kutya világ járja,
Magyar urak lakomáját
Folytatja a kánya.

Rongyos a dolmányunk,
Idegené házunk,
Folt hátán folt mente, csizma,
De azért pipázunk.

De azért az ősi
Rebellis hitünket
Nem tagadjuk, bár az ellen
Száz pandúrja büntet!

De azért kitartunk,
Verekedve váltig,
Édesanyánk, Magyarország,
Fölvidulásáig!

NEFELEJCS KISS JÓZSEF SÍRJÁRA

Juszuf, a költő, hármat szeretett:
Az életet, álmat s a rímeket.
Az élet hitványa, és álmunk hazug,
De rímeinkben királyok vagyunk!

Keleti szőnyeg volt neki e föld,
Hol annyi vágya kelyhe összetört,
De szép az élet, ezt hirdette váltig,
Szürke gondoktól a fekete halálíg.

Én vallom, fájt és fáradt utód,
Hogy ő nagy álmok padisahja volt,
És vallom, minden gond és gyász felett,
Hogy dala nem múló, s ríme remek.

Juszufnak mindegy már, de nem nekünk,
Kik örökében tengünk, szenvedünk.
Magyarság és emberség alkonyán
Juszuf a bülbül, ő a csalogány.

Országos Széchényi Könyvtár

ESTI FÉNYEK

A tavaszesti égen fölragyognak
A barna felhők közt víg csillagok:
Zord életem estéjén fölcsillan ma
A vágyam még,
A vágyam, mely már rég elhamvadott.

A tavaszesti rónán messze égnek,
A barna árnyban víg pásztortüzek:
Bús álmaim estéjén szőkeséged
Föltündökölt.
Föltündökölt, s jó éjszakát üzent.

HAJNALBAN A NAPHOZ

Én most szeretlek, mikor még az éjjel
Vert seregének árnya fut tova,
S csak a magányos és bús jegenyének
Szűz homlokán ég fényed mosolya.

Én most szeretlek, mikor szent keletnek
Mély tengerén ring arcod, az örök,
És sugaraid álmodón remegnek
A paloták és kalyibák fölött.

Még vár a hajnal, de az éj halott már,
Trillák csattognak, lombon, bokron át,
Oly dús az ég keletre, mint az oltár,
Mely várja a nagy, ősi áldozást.

Majd jön a nappal, a vásár, a hajsza,
Fölkél vackáról ember és barom.
Én most szeretlek, és neved e dalban
Ezer madárral hadd magasztalom!

Országos Széchényi Könyvtár

JAPÁNI MÓDON

Álmomban varjak károgtak a fákon,
Melyek tavaszi alkonyban remegtek.
Az életem is ilyen furcsa álom,
Csak egy való, hogy oly fájón szeretlek!

*

A kertben ültünk nyári ünnepélyen,
Smaragd fűvön topáz bor csillogott ránk,
Arany nap tündökölt az azúr égen,
S peregtek gyémánt homokként az órák.

*

A temetőben oly furcsák a hantok,
Mikor víg napfény megcsókolja őket,
S csattog fölöttük a tavaszi dalnok.
A szerelmem is ilyen temetőkert!

*

A távoli hercegnő egyre késik,
De én kék lampion mellett virrasztok.
Új holdra nézek, sóhajtok az éjig,
S megcsókolok egy ismeretlen arcot!

PÉCS

Nyájas Dunántúl szeliden ivellő
Áldott ölü hegyei koszorúzzák
A régi várost, melynek égbe zengő
Harangszava szent, magyar szomorúság.

A város régi, ó, de örök ifjú
Remények gazdag lombjai borítják,
Öreg kapukból fiatal hit indul,
És jobb jövőbe lelkendezve hírt ad.

Mecset smaragdja tör a mély azúrba,
Keresztje mellett félhold mélabúja:
Magyar, török megbékélt múltja int,

S hol barna alkony bontja fátylait,
Virrasztva és vigyázva, várva vár
Víg virradást a bús „magyar határ...”

KÁROLYI LAJOSHOZ

Az életünk rövid, de a művészet
Örökebb, mint a földek és egek,
Mi elmegyünk, de a jövő kódébe
Lelkünk világa fényeket vetett.
A mi országunk nem való közétek,
Ti balga dúsak, kontár emberek,
És mégis mi vagyunk az igaz élet,
Az ősi és új, s bár a szép ma vétek,
Bennünk van csak bocsánat bűnötökre:
Mi múltó üdvöt váltottunk örökre!

NÓTAFÁ

Tisza partján, a szegedi parkban
Csendes éjjel ébred két szobor,
Szép királyné, hófehér királyné
S barna cigány, bánatos, komor.

Sóhaja kél a fekete fáknak,
Könnyharmatot sírnak az egek,
Barna cigány, márványszép királyné
Éji parkban fájón elmereng.

Lehullott a fejünk koronája,
Birodalmunk volt és elveszett,
Mulandóság a világ királya,
Jönnek, tűnnek trónok, nemzetek.

Szép királyné csillagokba bámul,
Fülemüle szól a lomb alól,
Éji parkban, késő ragyogásban
Barna cigány muzsikája szól.

Banda húzza, és szívek dalolják,
Átveszi a csillag, a falomb,
Szól a múltból, és száll a jövőbe,
Éneklük minden angyalok.

Határon túl árad ez a nóta,
Félve hallja a bitor zsvivány,
Mereng rajta hattyúszép királyné,
S húzza Dankó, az örök cigány.

A RAB TITÁN

Szabó Dezsőnek

A sziklán fekszik gúzsba kötve, némán,
Mert az egekből tüzeket lopott,
A máját tépi kondorkeselyűhad,
Sötét, mint sorsa, és gyors, mint a végzet.
Magányossága zordon vánkosán
Ő egy dicső holnapról álmodik,
És néma, mint az éj és mint a sír,
Melyből hajnal lesz és föltámadás.
Nem érzi már az évülő sebet,
Nem látja már az örvényt és a felhőt,
De éjjel-nappal, fényben és borúban
Hallgatja édes, bánatos gyönyörrel,
Amint a tenger végtelen mezőin
A szürke és ezüst habok taréján
Ős Ókeánosz ifju lányai
Szélcsöndben és viharban őt zokogják,
És arany, ezüst és érc hangjukon mind,
Mind énekelnek, róla énekelnek.

ARANY JÁNOSHOZ

Falusi csöndben, termékeny magányban
Megint utódod lettem, nagy előd,
A nyugalomban gazdag aratás van,
És én megállok csúreid előtt:

Te vagy a költő most nekem, ki messze
Viharban jártam, hol jég s vér esett.
És elpártolt a hűtelen szerencse,
Hogy káromolnom kelle az eget.

Ma visszatértem álmok falujába,
Hol ákác bólog, és szunnyad a zaj,
És elcsitul a balga macskajaj.

Magyar vagyok. Szegény költője árva
Derék fajtámnak, s ez ma több nekem,
Mint világhír és világszerelem.

BUDAPEST

Valami furcsa füst lebeg fölötted,
Mint áldozati füst, amely lecsap,
Sötétre mosva falakat, tetőket,
Míg annyi ember topog, szürke rab.

Itt annyi veréb páváskodva rebben,
És annyi síber kúszik, mint zsvány,
És annyi színész ágál nappal, este,
S gurul arannyal bélelt sok silány.

Bús Babilon, azért mégis szeretlek,
Mert véreim sorvadnak sírva benned,
Gógös szegények, árva magyarok.

Mint kis cseléd a rikitó körúton,
Éhes diák a cifra úri zsúron,
Magam is benned oly kopott vagyok!

CSENDÉLET

Öreg halálfej és egy ifju lány
Arcképe áll az íróasztalon,
És mind a kettő mosolyog reám,
És mind a kettőt szeretem nagyon.

Öreg halálfej, vagy tán fiatal.
A koponyától már nem kérdezik,
Csak egy dolog, mit a koponya vall:
Ember, az élet gyorsan eltelik.

Ifjú leányfej, ő meg arra int,
Hogy az időm lejárt már, oda van
Legszébb korom, hiába minden itt,
Magam maradtam végre is, magam.

Sebaj, a művészet még az enyém:
Halál ellen orvosság s ifjuság.
Az elmúlás szédítő peremén
Letépem még egy-két vers mirtusát!

KOSSUTH-SZOBOR

Alföld porában, kisváros sarában
A napban és a hóban nyugton áll,
Némán is harsog, és nem bántja lárma,
Sem a tömeg, mely gyűlöl vagy csodál.

Az emberek alatta rendre járnak,
S elmennek mind a temetőbe ki.
Ő áll, fölötte minden változásnak,
S az évek adnak patinát neki!

Olykor felejtik, és közöny fogadja,
Már meg se látják, s a vásári zajba
Nem hallják túlvilági szövegét.

Ő vár nyugodtan, messze-messze nézve,
Örök dicsőség nagy, mély tengerére,
S leint karjával balsorsot, halált!

RÉGI KÖLTŐ

Makai Emil emlékének

Tavaszi temetőben jártam,
S egy költő sírjára találtam...

Rezeda nyílik most porából,
Mint régen ének ajakáról.

Fiatal lány ült hantja mellett,
És olvasott sok régi verset.

Szemében boldog könnyek égtek.
Éreztem: ez az örök élet.

A nap haját aranyba szőtte,
Nefejejskék ég nyílt fölötte!

A költő szíve lenn a porban
Megdobbant erre porladóban.

És suttogott a rezedákban:
Eljöttél, akit várva vártam!

BALLADA A HONI TÁJAKRÓL

Az álom és a vágy biplánján
Szoktam utazni én ma már.
Hazámnak minden tája vár,
És annyi táj rabságban, árván,
És oly közel ma sok határ,
Melynek sorompóján a festék
Friss még,
Mint seb, melyet ütött ellenség.

Ó, mennyi szép ó, tarka város,
Dómmal, mecsettel ékesen
Tündöklük völgyön és hegyen.
És mennyi poros, mennyi sáros,
Mégis, magyar táj bánatához
Illő ez, és kedves nekem.
Az egyik szép, mert ott születtem,
A másik, mert szívem hölgye jár ott,
És van
Város, hol még nem láttak engem.

De elmegyek, hiába állít
Tilalomfát ma végzetünk,
És bár napunk most éjbe tűnt,
Meglátom fényben még csodáit
Minden tájadnak, miket áhit
A vágyam, bár ma elorozták,
S csonka
És béna koldus ez az ország...

Herceg, idegen, aki sorsát
Látod, s hogy a könny óceán itt,
S minden szívből harag parázslék,
Tudd meg:
Kigyúl s féniksz lesz Magyarország!

MEDIEVO

A vén barát ott guggol a sarokban
Tíz éve már, az ég derült, borult,
Derűben és borúban rójja, rójja
A trójai tízéves háborút.

Feketével, bíborral és arannyal
Kiszínezi a szálló éveket.
Künn a világban a had messze nyargal.
A Krisztus sírját vívja a sereg.

Ő ül könyvével veszteg a sarokban,
És elmerül az áradó sorokban,
Melyek csatát s szerelmet zengenek.

Pogány csatát és hűtelen szerelmet.
S győzelmiért a keresztény seregnek
Fonnyadt ajakkal halk fohászt rebeg.

ARANYBATÁR

Mennek az utcán ballagva, sietve,
Kinek hogy futja az ideje, kedve,
Közönyösen, vagy vígan, vagy borongón,
Mélázva kalandon vagy napi gondon.

És hirtelen egy utcafordulónál
Szemükbe tűnik a fekete csótár,
Aranypompával és üvegtetővel
A Szent Mihály lovas szekere jó fel.

Ő nem siet, mert itt nem árt a késés,
Erről az útról úgy sincs visszatérés,
Ring méltósággal, utasához illőn,
Ki soha nem fog gyalog járni itt fönn.

S a sietők egy percre nem sietnek,
Utána néznek a megérkezettnek,
S jobban karolnak egymásba a párok,
És a szemükben forróbb vágy sovárog.

SZAKÁLLSZÁRÍTÓ

Az öreg gazda ül a ház előtt,
És nézi, hogy a nap mint áldozik.
Pipál, nem moccan. Az idő is áll
Egy pillantásra, ha meglátja őt.
Az évek hóval födik el fejét,
És barázdákkal barna homlokát.
Ő csak pipál, nem moccan. Tehenek
Tarka csapata baktat az uton.
Elbődül egy, talán a fűre gondol,
Mely benne már tej, kisdetek bora.
A másik mélabúsan visszanéz
A rétre, hol ma boldogan delelt.
A sárga, fehér, fekete sereg
Szép lassan-lassan eltűnik a zöld
És barna kiskapukban. Az öreg
Tovább pipál, nem moccan, és a nap
Már bíbort sző a lila föllegekbe.
Elnézem vaksi, ideges szememmel
Ez öreget, e tiszta, mély nyugalmat,
Melynek napáldozatja csupa csönd
És béke. Pipafüstje égbe száll,
És gondolatja már a föld alatt jár.

AZ IDEÁL

Bartos Gyulának

Ó, mennyi olcsó, hitvány és hazug
Komédiás tolong a fórumon ma,
Fölöttük a Művészet égi tornya,
S alatta szennyes vásár zaja zug.

Be sok ripacs álcázza most magát
Hős hódítónak és híres művésznek,
Nérók ezek, hóhérok és pecérek,
Rossz histriók, kik megcsalják a mát!

De vannak, és köztük te, s jönni fognak,
Kik karneválján a mohó Molochnak
Nem roznak táncot, mert szívük szelid

S erős hitével a csillagra néznek,
Mely az örök és az igaz Művészet
Fényével beragyogja híveit!

Országos Széchényi Könyvtár

KÉSEI BÖLCSESSÉG

A földi életet, mi hátra van,
Csak ráadásnak tartom untalan,
Ha jó, ha rossz, már nem nyugtalanít,
Az én utam már sok halálba vitt.

Ha jó, ha rossz, elnézem a napot,
Esőben, fényben eldalolgotok,
Viharban, csöndben érzem boldogan,
Hogy a szívemben sír nyugalma van.

A sír nyugalma áldott nyugalom,
S a szenvedélynél jobb az unalom,
Mely virágot hímez, emléket ültet,
S könnyel becézi eltűnt kedvesünket!

ALFÖLDI UTCA

Poros magyar nyár napja ver
Szőke akácot, árva nyárfát,
Köröskörül fény, csönd delel,
S árokban szunnyadnak a kácsák.

Az élet alszik, nem dalol,
Távírópózna égbe bámul,
Sürgős hír száguld valahol,
De itt nem tudnak a világrul.

Minek is arról tudni most,
Vesztett fejszének a nyeléről,
Mikor pazzarlón úgy zuhog
Az aranynyíl a sűrű égből?

A FÖLTÁMADT LÁZÁR

Uram, bocsásd meg, hogyha vétkezem,
De ez az élet nem kell már nekem.

Elhagytam egyszer, és jó volt, igen,
Aludni sírom áldott méhiben.

Hallgattam, hogy a fű nő zajtalan,
Ó, a síroknak mély nyugalma van.

Már vártam, hogy virág meg rög leszek,
Mikor e zajba visszavitt kezed.

Úgy bánt e fény az örök fény után,
S az ember, aki bámul rám bután.

A sok kiáltó és sok törtető,
Ki mind hiszi, hogy úr és isten ő.

A férgek lenn mind csöndesek nagyon,
Pedig övék ott az ország, hatalom.

Engedd, hogy szépen visszatérjek én,
S tovább pihenjek békém éjjelén.

Ki áment mondott, az mit kezdjen itt,
Uram, bocsáss meg, engedj el megint!

JÓ VOLNA...

Jó volna egyszer még a hús kolostor
Komoly és kongó folyosóin át
Tizenhat éves hittel égbe zsongó
Hangon rebegni régi szép imát.

A szűz tavaszba szűz vággyal kinézni,
Mint tengerre a fiatal hajós,
És a jövődöt álmokkal idézni,
Mint görbe bottal madarat a jós.

Jó volna egyszer még elhinni fájón,
Hogy életem csak vár, és nem siet,
De körülöttem megjárt pusztaságon
Üres kancsók és összetört szivek.

STANZA

Írok könyvek közt, írok koponyák közt,
Írok szerelmet, írok végzetet,
Bennem dalolnak város, tenger, erdő,
Múlt és jövő versemben remeg.
Írok szelíden, szilaján, merengőn
Az ismeretleneknek levelet,
Vigasztalást és szenvedést izenve,
Mint a palackot küldve tengerekre.
Míg künn a nyári nap aranya rátok
Esőzik, szőke asszonyok s akácok!

BUDAPESTI BÉKE

Egy vak koldus ül a körút robajló
Sötét aszfaltján, hol nyüzsgő a boly,
Hol hajsza tart, és hol hajtott s a hajtó
Egyként lohol, s a lét pezsg, mint a bor.

Egy vak koldus ül, és előtte rémes
Plakátok ordító száz színe dül,
Autó száguld, mentőkocsi vészes
Csengője sír, s ezer ház égbe túr.

Egy vak koldus ül, és előtte festett
Dámák libegnek, és sánták tipegnek,
És néha aranyhintón egy halott.

Ő ül örök közönnyel, mint a Buddha,
Ki már a semmiségbe nézve tudja,
Hogy minden útunk vége ott van, ott!

MAGYAR IDILL

Alkonyodik. Aranyos köd
Száll a földre. Szól a pásztor
Méla tülke. A lugasban
Oly sötét lesz a borostyán,
És az égen szende búsán
Indul a hold kék mezőkre.
A napverte ablakokban
A muskátli újraéled,
És a kertben harmatot sír
A verbéna. A csicsergő
Fecske mind ereszre röppen.
És a nap szelíd halállal
Elköszön a barna tájtól.
Esteledik. Most az élet
Mélyebb, s tágabb a világ is.
Messze gyárnak bűg a kürtje,
És munkások andalognak
Hazafelé hűs homályban.
Homlokomon csózkod érzem,
Drága vendég, boldog ihlet,
És fölnézek áhitattal,
Mint a gyermek, mint a táltos,
Ázsiából ősi pásztor,
Kerek égnek földerengő
Első, halvány csillagára.

RINGLISPIL

Tükrös lovakkal és hattyúfogattal
Tündéri gyorsan körbe-körbe nyargal.

Aki felül rá, menten égbe szédül
A földöntúli nagy gyönyörüségtül.

Mezítlábas gyerek meredve rája
Gondolja ezt, míg szól a muzsikája.

Magam is így a porból bámulom csak,
Kik az élet körhintáján ragyognak.

Kik rám magasból, nem szédülve néznek,
Tündéri gyorsan szállnak és enyésznek.

Forog a hinta, és forog a sors is,
S végül leszáll a gőgös és a gyors is!

PÉCHY ERZSINEK

Óh, székeség, mely a görög regékből
Feltündökölve fénylik most felénk,
Mint szende hold a boldog nyári égről;
Varázsos és búsító székeség:

A költő fájó ábránddal reád néz,
És csöndes gyásszal rólad énekel,
Az életem, mint holdas éjben árnyék,
E ragyogásra bánattal felel.

Versailles-i kertben nyíltak ily csodák tán
Dús ünnepen, míg a park cifra rácsán
Szegény, borús pór vágyón betekintett.

Ragyogj soká még boldog ragyogással,
Szivedbe zsongjon édes, büszke nászdal,
S ne bántson a bús és fáradt tekintet.

MUNKÁSOK A HÍDON

Kelenföld táján a hídon a zengő
Hajnalba vágat a vad gyorsvonat,
A füstje száll, mint kóbor földi felhő,
De én meglátom a munkásokat,

Akik a hídon a dologtevésben
Egy percre komoran megállanak,
A kalapács az izmos barna kézben
Lehanyatlik, s ahogy fölkel a nap,

Dús, bíbor fényét homlokukra fonja,
És bronz karjukra hull kacagva csókja.
A támadó láng így ünnepli őket,

S míg a vonat tovább rohan a napba,
És száll a földre víg szikrák salakja,
Utánuk lengetem még keszkenőmet!

PROLÓGUS SZÓL

Magyar mezőkön a tücsök dalol
Szelíd mélézón nyári lomb alól.

Szava nem hangzik messzire nagyon,
De kedvesen zeng és álmatagon.

Magyar mezőkön sok virág terem,
Mit nem ismer meg soha idegen.

Illata, színe kedves ám szívünknek,
S vele ékítjük honi ünnepünket.

Magyar vidékről három énekes
Kopog e háznál, és szállást keres,

A szíveken kopogtat csöndesen,
Játékosan, és üzeni velem:

Hogy mind a három magyar, s nem akar
Hódítani, nem kell más diadal,

Csak szívetek megértő dobbanása:
Magyar vidék bennük leljen magára.

Magára leljen, és magát szeresse!
Legyen családi ünnep ez az este!

SZONETTEK FINIKÉNEK

1

Már jön az ősz. Magányosan az erdön
Elnézem követét, a levelet,
Amely egymásra hull szelíd merengőn,
És várja, míg a tél is közeleg.

Már jön az ősz. Lelkemnek ősze itt van,
Reménye, vágya: vándormadarak,
Más tájra szálltak, hol csak álmainkban
Virul tavasz a boldog hant alatt.

Majd jön a tél. Hadd jöjjön! Én szeliden
És szomorún lehajtom fejemet
Örök párnámra, mint a levelek.

Éltem, daloltam, és szerettem itt fenn,
S két meleg karnak ölelése még
Ott lenn a mélyben is örökre véd!

Minden mulandó. Legszebb perceinket
Halál vigyázza. Minden hervatag.
A rózsza és a szerelmes tekintet
Egy sírba hullnak és elomlanak.

Minden mulandó. Ó, de ez a legszebb,
Hogy tűnt perc méze boldogít tovább,
S bár letaroltan állanak a kertek,
Megőrizzük múlt május mámorát.

Amit te adtál, bár elszállt az óra,
Én elviszem a síri nyugovóra,
S az örök éjben is hevíteni fog.

Az angyalok közt nem lehet titok,
S idők végéig áldott lesz neved.
Mivel szeretted, és szerettelek!

VOJTINA ÚJ ARS POÉTIKÁJA A FIATAL KÖLTŐKHÖZ

Öcsém, ó, mert vagytok többen is,
Sőt többen tán, mint kéne, ifju bátrak,
Kik új dalokkal s hittel téreit
Betöltitek most a szűk Hunniának,
Hozzátok száll ma ez új intelem,
Tanács, vagy kérés és kritika is tán,
Mert szó nélkül már még se nézhetem,
Hogy némelyek mit mívelnek a lírán.
Ne fájjon ez azoknak, kik igaz
Lélekkel, bár forrongva, síkra lépnek,
A fiatalságot nem éri az
Én gáncsom, csak mi benne régi vétek.
Mivel magam is voltam fiatal,
Mi több: ma is vallom, hogy az vagyok,

S tőlem ma távolabb a diadal,
Mint egykoron: felénk új nap ragyog
Új holnapnak ködéből: ez a nap
Egy más világot fog találni már,
S jaj annak, aki kábán ez alatt
Csak múltat jajgat, s nem tud várni már.
De mégis, vannak dolgok földön, égen,
Melyek maradnak mindig, az utód
Hiába pártol el tőlük, cserében
Papírt kap aranyért csak, mai mód.
Mert, hogy dologra térjek, én öcséim,
(Kik közt nem egyet én vezettem a
Parnassz hegyére), nem elég ígérni,
De adni is kell néha, pláne ma!
Úgy értem ezt, hogy szép, szép az irányzat,
Mely egyenesbe és végtelenbe mén,
A hitteljes művészet és hadászat,
De mégis, mégis fő a költemény.
Mit bánom én, hogy mit vallasz Uradnak
És Istenednek, és hogy mit tagadsz,
Hogy mit gondolsz a költésről magadban
És társaságban, nem bánt már a harc,
Mit izmusok szélmalma s nyája ellen
És mellett vívnak ifjak és nagyok,
Már én a költőt várom mind a versben,
S ha nincsen benne, hoppon maradok.
Valaki légy, ha kollektív dalolsz bár,
És ne akarj te lenni valaki,
Mit bánom én, gype vagy aszfalt az oltár,
Hol leborulsz, magadról vallani!
Mert csak magadról vallasz, bármit is mondj,
S ha minden második szód végtelen,
De érdekelsz, te tündöklő kicsiny pont,
Ha önfényed ragyog szemben velem.
S hiába minden mélység és ködösség,
Harmónia, ha szó marad a szó,
S hiába mondod az emberre: fönség,
Ha senki vagy, szavakra utazó.

A falu tornya, mely csöndes nyugodtan
Mereng a zsuptetők fölött, bizony
Különb szívemnek, mint a cifra torta,
Mely habból ábráz téged, kölni dóm!
Világpolgár légy (és ebben Aranynál
Tovább megyek, bár ő arany marad),
De ez az érzés nem a hontalanság,
S becsülve mást, vedd észre a magyart!
Mert szép az *export* és *expressio* is,
(Noha magam nem élek már vele),
De a poézis mégis csak poézis,
S gyökér nélkül nincs fának levele.
Magyar légy, és ne mondd, de ezt mutassa
A versed színe, íze és szaga,
Amint magyar volt, és költő Balassa,
Bár idegenhez gyakran járt maga.
Magyar légy, mint a római palástban
Dörgő Petur volt zordon Berzsényi,
S homéri és virgili versfolyásban
Vörösmartynk Dunánkat zengeti.
Petőfi is, akár respublikáról,
Akár juhászról énekel, magyar,
S Arany, idézve ötszáz velszi bárdot,
Egy örök magyar bánatot takar!
De *ad vocem*: magyarság és Petőfi,
Nem tetszik nékem a könnyű magyar,
A csupa rózsám, tubicám s a többi,
Ki minden áron egyszerűt akar,
De úgy akarja, hogy lóláb a szándék,
S kilóg a tudva hanyag rím alól.
Petőfi egy volt, Istentől ajándék,
S nem új Petőfi, ki ma úgy dalol.
Mert nem lehet, hogy az Otthonban éljen
Feketekávén s pletykán a magyar,
És ott merengjen zöldellő vetésen,
Amíg mellette bakkozik a kar.
És nem lehet, mit most sokan kívánnak,
A kulturát a porba dönteni,

Vajúdik és szül még e szörnyü század,
De nem halódik, ami isteni.
Delendam esse censeo: kiáltod,
És eltörölnéd, mert nem ismered.
Minek kultúra? Úgyis kannibálok
Vagyunk, legyünk hát: ez önismeret!
Arany gazdája verte így vetését,
Én már, lehet, konzervatív vagyok,
De megtartom, mit bízván és remélvén
Reánk testáltak bölcsek és nagyok!
Van itt elég baj, bú, gond, céda gazság,
Van itt elég gyom és rom, dög, szemét.
A kultúránk, mi egyedül maradt rád
Vigasztalásul, koldus nemzedék!
Csákányt az ős hazugságok falára,
De az örök szépség legyen tabu,
Az érckolosszus is ledől, hiába,
De Hamlet él, mig él a mélabú.
Csak verselő írónak szól e versem,
S csupán költőnek, annak, aki vall,
Mert hozzád közöm – Isten látja lelkem –
Nincs semmi, tisztos drámai ipar.
Darabcsinálók, tantiémvadászok,
Kiknek hazája széles e világ,
Kiket a művelt csőcselék sovárog
Tapsolva kéjjel talmi holmiját.
Költő vagyok, s magyar: nem érdem ez, de
Szent kötelesség és szent fájdalom.
Hívő reménnyel, küzdve, énekelve
Balsorsomat örömmel vállalom.

HALÁLOS ÉNEK

Minden este, hogy az ágyba fekszem,
A halállal ismerkedem én,
Angyalszárnya megszuhog felettem,

Kettős szárnya: emlék és remény.
Mert emlékszem: volt találkozásunk
Híd karfáján és pisztoly csövén,
És remélem: megvetve az ágyunk,
És melléje vígan jövök én.

Fényes utcán gyakran vele járok,
Míg suhannak, simulnak a párok.
Borús éjen mindig vele hálok,
Utcajába egyszer eltalálok.
Sok virág van boldog temetőben,
Sok világ van alattam, fölöttem.
S bennem is van egy egész világ még,
S lesz belőlem egyszer sok virág még!

A TÁVOZÓ

A tűnő ifjúsággal messze mennek
Az örömök, és búcsut énekelnek,
Mint ősszel a fecskék, a költözők.

Elszálló évekkel szállnak tova
A vágyak is, s nem térnek meg soha,
Mint darvak, melyek a tengerbe vesztek.

De alkonyatkor a nyugati ég
Rózsásabb, és szelidebb a vidék,
Az életem rónája is kitárul.

És szeptemberben tarkább lesz a lomb.
Így szépülnek meg hervadt bánatok,
Így nézek vígan őszi csillagokba.

VÖRÖSMARTY

Elnézlek sokszor a magány s az álom
Csöndes ködfátyolán át, est ha száll,
Hogy a vidék porában, sírba vágó
Szivedbe vág a nagyszerű halál.

Északnak rémes árnyait idézed,
S a dunántúli borba könny vegyül,
Távol aranykődében kelevézek
Csillognak, és virrasztasz egyedül.

A harc elült. A daliák elestek,
Vagy várja őket külföld, honi rejttek,
S hiába húzza már a vén cigány,

Üres a csárda, a csiger silány,
A tündér vágyak puszta temetőjén
Csak hantokat melenget a verőfény.

A FEKETE MÁRIA

Ósi templom árnyas szögletében
Századoknak füstje és pora
Lassan lepte be, s ő mély sötétben
Néz jövőbe hét tőrrel szívében:
Magyarok Asszonya.

Háború és béke váltakoztak,
És jött és ment nemzetek sora,
Nyarak búzát, telek havat hoztak,
Ő csak nézett, a Fiát karolva:
Magyarok Asszonya.

Hű zarándok messze-messze tájról,
A lábain országút pora,
Vigaszt várva hozzá jött, s a távol
Múltakból gyászt s jó reményt világol
Magyarok Asszonya.

S jöttem én is, e szomorú öltő
Bús magyarja, hű zarándoka,
Mit adhatnék, csüggedt, árva költő:
E dalt hozom, mint könnyét a felhő,
Te feketén is vigaszt derengő
Magyarok Asszonya!

CREDO

Érzed-e, testvér, néha szédülettel
És áhitattal a csodát, hogy élsz itt,
Hogy veled együtt világok kerengnek,
S hogy velük együtt néked is a vég int?

Megállsz-e néha az örök sodorban,
Mely halni visz, mint az örvény a rózsát,
És érzed-e, míg hull a homokóra,
Hogy mosolyog az örökkévalóság?

És látod-e, hogy lemenő napokban
A születő napok visszfénye reszket,
És hallod-e, hogy elmúlt századoknak
Visszhangja szól, ha a jövőbe mennek?

És tudod-e, hogy a sír öle termő,
Hogy a halál a nagy, dús magvető lenn,
Hogy lépte nyomán sarjad a jövőendő,
S új életünk virul a temetőkbén?

S. O. S.

Egy új kiáltvány kellene e földön,
Mely az egész világra szólna már,
Nem véres és nem vészes, nem dübörgő,
Mely bosszút áhit, s harcot proklamál.

Egy új kiáltvány kellene: okos szó,
Szelíd s bölcs, mint az evangélium,
Amelyre fölfigyel a gyilkos, orzó,
S a gyűlölség ős lángja mind kihuny.

Igaz, járt egyszer itt egy tiszta ember,
Ki szeretett és megfeszítettett,
Ki hallgat rá ma, földi emberek?

Egyháza van száz, és szolgálja tenger,
S nevében ölnek népek népeket,
És harsogják: ez már csak így lehet!

OKTÓBER

A fény arannyal öntözi még
A szőke akác levelét,
De ez a fény, megérezem én,
Már októberi fény.

Az alkony lila fátyla alatt
Tarka tehének hada halad,
Vígán elbődül, hisz haza tart,
De ez már őszi csapat.

A kertben tarkán égő színek,
Virágok, dúsan vérző szívek,
Rajtuk az este harmata ring,
De ez már őszi pompa mind.

Fényt, krizantémet, dalt, harmatot
Lelkemben vígan elringatok,
Meggzépül lassan, ami rég volt,
De ez már októberi égbolt!

BETEG KUTYA

Úgy néz reád, mint szótlán fájdalom,
És vánszorog a ragyogó napon.

Szeméből csöndes panasz sír feléd,
Keresi részvéted tekintetét.

Tebenned bízik, úrban a hívő,
És kínjaidat eléd teríti ő.

A mindenség poklában didereg,
Oly nyomorult, akár az emberek.

A megváltó halált nem ismeri,
Nem tudja, hogy az enyhet ad neki.

Csak nyöszörög, sírása könnytelen,
S az égre szűköl árván, csöndesen.

Testvéred ő is és osztályosod,
A nap alatt egy a ti sorsotok,

Szenved, pedig nincs semmi vétké sem,
Ártatlan ő, szegény és védtelen.

Mégis embernek ember gyilkosa,
És a kutyától nem tanul soha!

HERÓDES

Nagy úr. Hatalmas. Cézár is barátja,
És birodalma egy darab Kelet.
Negyedek fejedelme Judeának.
Tekintetétől tartomány remeg.
Nagy úr. Van vára, trónja. Gőgösen néz
Alattvalók és zsoldosok felett.
A neve rémület, személye szentség,
És vágóhídra mennek emberek,
Ha int. De ő elfáradt. Koronája
Fejét szorítja, s keze már remeg.
Mert keze véres. Minden Gileádnak
Nincs balzsama, mely a véres kezét
Tisztára mossa. És jön a jövőendő,
A Gyermeke felnő, s az idő betelt.
Hiába minden. A halál is eljő,
És összekulcsol két véres kezét.

HONVÁGY

Ó, gyermekek, kik játszottok a porban,
Be jó is lenne szállani közétek,
Leheveredni önfeledt mosollyal,
S építeni a várat föl az égnek.

Mert oly közel az ég még a gyerekekhez,
És olyan távol ez a véres élet,
S a játék oly szent, mint a nagy gyerekeknek,
A poétának a komoly művészet.

Elnézem őket, és honvágyat érzek,
S az emberek közt egy fájó igézet
Bénítja lelkem: nem való nekem még

E nagy piac, e hangos, durva vásár,
S amíg köröttem a sok nyegle ágál,
Játékaimhoz csöndben visszamennék.

A NÁBOB ÉS A KÖLTŐ

- = Unalmas élet, a szivar se ízlik.
- Én csak csodákat látok mind a sírig.

- = Az aranyam se igen boldogít már.
- A hulló levél mily szép ívbe hintál!

- = Az asszonyok mind egyformán szeretnek.
- Örök varázsa int a szép szemeknek.

- = Egy nagy falu ez a világ. Utálom.
- Szobámba új egekbe visz az álom!

- = Csak a halál bánt. Ó, meghalni nem jó.
- Az égben pille lesz a földi hernyó!

- = Te nem is éltél, csak rímet kerestél.
- Nincs senkinek sem szebb élete ennél!

BOROK

Én ittam őket. Ifjuság borából
Késő szürettel ittam, ám mohón.
Éreztem, nem soká tart ez a mámor,
Csak amíg önfeledten álmodom.
Szegény szobákban, messze a világtól,
Hol nem talált rám ellen, sem rokon,
A kis falakról a nagy égre néztem,
S gyönyörbe ringattam száz szenvedésem.

Én ittam őket. Szerelem borának
Aranynedűjét szürcsölgettem én,
Nehéz bor volt, mélyén keserű bánat
És égető vágy és semmi remény.
Ó, szőke bor, mely Anna lágy hajának
Szinét idézted őszök éjjelén.
A porba vágta sorsom a kupámat,
S üres lett asztala az ifjuságnak.

Én ittam őket. Feledés borát is,
Amelybe könny hull, és öröm pereg,
És benne gyöngyözik az elmulás is,
S a búcsu, élet, szépség, tőletek!
Az öröm húrjának azt mondod: ácsi,
És minden kortytól a szived remeg,
És minden kortytól józanulva látod:
Nincs már szerelmed, és nincs már barátod!

Én ittam őket. Művészet borából
Maradt még pár pohárral, gondolom,
És fejfájást se hoz e tiszta mámor,
Ha torozom a napi gondokon.
Kiszállok véle e cudar világból,
És kikötök azúros partokon.
És szőke ákác bólint, csöndes béke,
S ez szebb, mint minden Annák szókesége!

TÚNÓDÉS

Érezted-e, ha csókolnál szerelmes
És boldog éjjel, hogy e percben éppen
Hány ajkat csókol a halál kegyelmes
Kegyetlen ajka, mely rád vár az éjben?

Érezted-e, ha mámor tarka fátyla
Borult szemedre, hogy e pillanatban
Hány kiégett szem néz az éjszakában,
És hány revolver hűs ravasza csattan?

Érezted-e, ha ujjongó tüdővel
Bolyongtál erdőn, hogy míg száll ez óra,
Hány rab s beteg kér sírva és hörögve
Meváltást, amely késik ezrek óta?

S érezted-e, ha megalázva, fázva,
Kószáltál, vert eb, s vártad a halált már,
Hány csók csattan, kehely cseng, s a világnak
Hány hitvány dús parancsol, mint a császár?

ÁDÁM HALÁLA

A rögn ült, s a csillagokba nézett,
Melyek az Édenkertben is ragyogtak,
Ó, messze, távol, gyönyörű ígézet –
És érezte, hogy már nem látja holnap.

A verejték ült fáradt homlokára,
Mely egykor az üdv fényében derengett,
Már közeleg a bokrok közt halála,
Mint az angyal, ki elvevé a kertet.

A szelid Ábel hívja nyugovóra,
Ki a komor Kainnal egy a földben,
S míg tekintete a mezőre röppen,

Eszébe jut az első boldog óra,
Mikor Évának a szemébe nézett,
És érzi: ez volt a vég és enyészet!

TÁJKÉP

A méla piktor, az ősz festi már
A lombokat a sárguló pagonyban,
Egy-egy levél – dús színfolt – messzi száll
Avar ölében elpihenni nyomban.

A méla piktor bús nótát füttyöl,
És néha megborzong e tarka csendben,
Palettáján a szín lassan ürül.
A képe kész: kék és arany keretben.

A méla piktor elborongva dúdol,
A hangja fátyolos az ősi bútól,
Mit ezer évek hervadása koptat,

Az öreg tél, a zord kritikus eljő,
S fehérre fest minden színt, és derengő
Felhők mögé takarja el a holdat.

A DÓM ZENÉJE

A dóm örök vágváival égbe tör fel,
S büszkén dacol az elmuló idővel.

Ő a magasság s békesség királya,
S a sziveket mind imádságra várja.

De az ölében néha viharozva
Fölharsog a zene az oszlopokra,

Az oszlopkról föl a messze égre,
A tiszta vágy ujjongó szent zenéje.

Ember, bármily törékeny: lelki dóm vagy,
Vágyad, hogy az örök Istenbe olvadj,

S boldog magasba zengjen orgonádon
A földi bánat és az égi álom!

EGY KRIPTÁRA

Az őszi alkony búcsuzó tüzében
Ragyog a márvány, rajta dús arany,
Fehér kövek közt mély nyugalmu béke
S az örök élet csöndes búja van.

Míg éltek: forró gyűlötségben égtek,
És tépték egymást: ketrecben vadak,
Most hűvös árnyékában a nagy éjnek
Egymás mellett szelíden alszanak.

Rang és vagyon hiába egyesültek,
Hogy életük víg pompa legyen, ünnep,
Csak kárhozat volt nekik, szép pokol.

Most bús borostyán fonja össze őket,
Mint Veronában a nagy szeretőket,
S a megváltást példázza a szobor.

FORRADALMI NAPTÁR

1

Vendémiaire

A bor havában, mely szüretre készül,
Az első konvent végre összeül,
Szörnyű szüret lesz a kék úri vérbül,
S farsangra egy királyság összedül.

Szörnyű szüret lesz. Szerte a határon
Puskák ropognak, s vígan áll a bál,
Fölkeltek mind a remegő királyok,
Kapuk előtt a nép, új Hannibál!

A bor havában mustja forr kevélyen
És biztatón egy erjedő világnak,
S a régi csőzök kárvallottan állnak.

A konvent zengő, szabad erdejében
Nemes vadakra indul nagy vadászat,
És bíborszínben alkonyúl a század.

2

Brumaire

A guillotin kifáradt már. Elég volt
A nagy szüret, hol a királyi vér
A jakobinussal egy tengerré folyt,
És áldozat lett mind, aki ítél.

Romok között a ködben messze rémlik
Az új világ még, és a régi nincs,
Pártok tusáin nyomor, szenvedés int,
S a szabadság lett leggyötrőbb bilincs.

De ím, keletről, ködben és veszélyben
Valaki megjön, s vígan partraszáll,
S amerre megy, a nép hozzája áll.

Mire Párizsba ér, övé egészen
Az ország és a hatalom. Ki vagy te?
S egy új század ekhőzza: Bonaparte!

Már elkészült a forradalmi naptár,
 S a konvent elfogadja lelkesen,
 A konvent, mely zúg, mint dércsípte kaptár,
 S a jelszava: halál vagy győzelem!

Az új kor eljött, és naptára készen
 Napok sorával, melyek terhesek,
 Mit ezredévek őriztek kevélyen,
 Napok lerontják: titánok ezek.

Ó, mily napok! Egyenlőség, szabadság,
 Testvériség bölcsőjét rengetők,
 De jaj, a bölcső véres, s szemfedőt

Borít reá a gyilkos, dőre gázság,
 S míg a Jövő termése vérben ázik,
 Még várni kell soká az aratásig!

Karácsony, a szent Gyermekek születése,
 Ki a világnak megváltást hozott,
 A jakobinus is úgy érzi: béke,
 Pihenjen a bakó, az átkozott.

A börtönök mélyén, miként a jászol
 Nagy éjjelén, szelíd remény ragyog,
 Csak egy költő, aki lemondva gyászol,
 S tudja, hogy minden földiek rabok,

A börtön rácsán túl az égre réved,
 S lelke szemében boldog délvidéknek
 S mesés keletnek tündér tája él még,

S míg hull a hó, és nő-nő a fehérség,
Örök görögség aranynapja szépen
Világít André Chénier szívében.

5

Pluviôse

A vérpadon, a bárd előtt szeliden
És megadón áll jó Capet Lajos,
Ki Szent Lajosnak unokája. Nincsen
Országá már, és hívja át a Sors.

A nép nagy tengerén elnéz, hajótört
Szegény utas, utolsó rév előtt.
Már tűnni kezd a vértől iszamós föld,
S várják az égi elízi mezők.

Királyok alkonya borong a földön,
És fönn a mennyben koronát, örökkön
Valót készít a Bárány már neki.

Az ősök tenger bűne nyomja őt le
Ártatlanul a bíborszínü tönkre:
Vak századok versailles-i vétkei!

6

Ventôse

A szél havában a vidék magányán
Rejtőzve mélyed nagy művébe bölcs
Condorcet márki, s üldözötte, árván,
Reménye, mint a szikla, oly erős.

Reménye, hogy a Haladásnak útján
Előre megy az ember, s végtelen
Az út, s a múltak példáján tanulván
Okulni fog, hogy boldogabb legyen!

S míg Párizsban pribékek pártja tapsol
A borzalomnak, Condorcet apostol
A szellem pártján a holnapba néz.

A vér és könny havában, szél havában,
Ő rendületlen bízik csillagában,
És hogy világot megvált majd az Ész!

7

Germinal

A föld alatt csirázni kezd a mag,
A föld színén csak átok, gyász terem,
Aki szelet vet, az vihart arat,
S gyalázatos vég lesz a győzelem.

A vérpadon ma Danton áll komor
Dicsőségének ormán, magasabb
Csúcsokra már nem épülhet szobor
E bős világbán, mely üvölt s harap.

Hová, hová, kalózkod? Kapitány,
Robespierre, hahó, megy a hajó,
Örvénybe tart, és rajta a zshivány

És a derék mind, mind a végbe megy,
S egymás nyakát markolja a haló,
Mert szomjaznak az írigy istenek.

Ápril varázsa és május bűbája
Tovább ragyog a rengő föld felett,
Madár dalol a fényben és az árnyban,
S a nap elúzi mind a felleget.

De Vendée lázad, fölkel Párizs ellen,
Kaszát ragad, és sarlót élesít,
Istenben és királyban és nemesben
Van csak bizalma: jöjjenek megint!

A századok terhével görbe vállán
Tovább akar ballagni éj homályán
A régi úton, mely a múltba visz.

A haladás elé áll vak keményen,
A kegyelet és hűség fegyverében,
Mert ami új, az átkos és hamis.

Hogy egyedül maradt, s győzelme vád lett
– Danton, Marat, Desmoulins föld alatt –
A bús tavaszban, mely véres ruhát vett,
Robespierre érezte a nyarat:

Mely arató kaszáját feni rá már,
S szívébe nézett, és az égre fel,
Az igaz Bírót látta, ki halálát
Kimondja mindjárt, s ő majd hogy felel?

És akkor, a rét és a dal havában,
A Legfőbb Lénynek áldozott, ki él,
S a földi istenek fölött itél.

A tömjén égett, a Szörny állt magában
Véres kezével az oltár előtt,
S a Legfőbb Lény közönnel nézte őt.

10

Messidor

Az aratás tart. Hullanak a rendek,
És hullanak a fők. Halál nyara.
És hulló rendek s fők közt nem remegve
Az aratók vezére áll, Marat.

A szörnyü munkát ő kedvtelve nézi,
És nem pihen: haragja mennydörög,
Mint nyári vészben az ég, és a régi
Világ fölött zord szekere zörög.

Meddig, hová? Megindul egy szekér most,
Mely a vidékről jön, s Párizsba tart,
S villámot rejt, habár derűs az égbolt.

Tán Brutus lelke támadt föl a lányban,
Ki tört emelt az őrjögőre bátran,
S a véres aratónak szólt: Elég volt!

11

Thermidor

A Rémültre azt mondják: Szabadság,
S a rohanó ár, az őrült folyam
Dagad, ragad, sodor, nem nézi partját,
S a semmiség ölébe úgy rohan.

Forradalom: világbiró Szaturnusz,
Szülötteidnek gyilkolója vagy,
S egyre nő, és egyre fogy a turnus,
S vérpadra lép hős, gyáva, bamba, nagy.

Robespierre is. A hóhér fejét is
Követelik. Nem védi semmi fétis.
Már nem marad játészó a szinpadon

A régiek közül. Forradalom,
Eredj pihenni! Amit rád kimerétek,
Megtetted, és most jöjjön egy új élet!

12

Fructidor

Gyümölcs havában dal zendült vidéken,
S Párizsba indult, boldog győztesen
Az új világnak indulója. Éjben
Fogant, s a fény felé szállt reggelen.

Ó ez a dal: bilincsek törnek össze,
S kardok villannak benne, pörg a dob,
Ujjongva zendül távoli jövőbe,
És megremegnek tőle századok!

Halál és élet éneke ez ének,
Vér és tűz mámorán gyúlt e zene:
A forradalom víg üzenete.

Bősz dallamára ezrek sírba térnek,
De ritmusára marsol és csatáz
A százszor szent Szabadság s Haladás!

CSOKONAI SZOBRÁNÁL

A csillagtalán magyar téli éjben
Megálltam szobrod előtt, ősi, szent
Elődöm, és a csöndben és setétben
Érced szava nekem vigaszt izent.
Íme, te állasz rendületlen épen
A halandók és mulandók felett,
Maradandóság komoly köntösében
Túléled a földi ítéletet.

Megcsonkul ország, és te oly egészen
Dalolsz a múltból a jövőbe még,
S szavad ekhózza bízó büszkeséggel,
Az ébredő s elhunyt nemzedék.
És minden Lilla megszépül dalodban,
Minden borocska tüzesebb leszen,
Ha rád gondol utódod, s összedobban
Minden magyar szív édes verseden.

A csillagtalán magyar téli éjben
Eljöttem én is, ballagó diák,
S újult erővel és újult reménnyel
Zengettek bennem ős melódiák.
Míg álltál boldog magasan fölöttem,
S deres subában ködlött a jelen,
Beléméredtél az örök jövőbe:
Csokonai, magyarság, Debrecen!

A KÍSÉRTŐ

A sziklabarlang hűvös rejtekében,
Hol koponya, kereszt és könyv hever,
(A könyvek könyve: biblia), az éjben
Virraszt a jámbor, s néz az égre fel.

Az égen csillagok, és a szívében
Mély áhitat, körötte éj s magány.
Oroszlán bőg a puszta messzeségben,
És földön, égen minden mély talány.

S ő várja: mikor támad a kisértő,
Ki a szívében szunnyad. Ő virraszt.
És néha érzi: gyöngül a malaszt.

És néha érzi: langy tavaszi szél jő
Virágok hímporával terhesen,
S fölnéz Krisztusra a feszületen.

BETLEHEMES ÉNEK

Ó, emberek, gondoljatok ma rá,
Ki Betlehemben született ez este
A jászol almán, kis hajléktalan,
Szelíd barmok közt, kedves bambinó.

Ó, emberek, gondoljatok ma rá:
Hogy anyja az Úr szolgáló leánya
És apja ács volt, dolgozó szegény,
S az istállóban várt fődél reájuk.

Ó, emberek, gondoljatok ma rá,
A betlehemi kisdéd jászolára,
Amely fölött nagyobb fény tündökölt,
Mint minden várak s kastélyok fölött.

Ó, emberek, gondoljatok ma rá,
Ki rómaihoz, barbárhoz, zsidóhoz,
A kerek föld mindegyik gyermekéhez
Egy üzenettel jött: Szeressetek!

Ó, emberek, gondoljatok ma rá!

KARÁCSONYI ÉNEK

Szelíd, szép betlehemi gyermek:
Az angyalok nem énekelnek,
S üvöltenek vad emberek.

Boldog, víg betlehemi jászol:
Sok börtön és kórház világol,
És annyi viskó bús, sötét.

Jó pásztorok és bölcs királyok:
Sok farkas és holló kóvályog,
S nem látjuk azt a csillagot!

Békés, derűs karácsony éjjel:
A nagy sötét mikor száll széjjel,
S mikor lesz béke és derű?

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár